Joel R. Beeke
Michael Reeves

URMÂNDU-L PE DUMNEZEU CU DEDICARE DEPLINĂ

O INTRODUCERE ÎN TEOLOGIA ȘI VIAȚA PURITANILOR

Urmându-L pe Dumnezeu cu dedicare deplină

JOEL R. BEEKE
MICHAEL REEVES

URMÂNDU-L PE DUMNEZEU CU DEDICARE DEPLINĂ

O INTRODUCERE ÎN TEOLOGIA ȘI VIAȚA PURITANILOR

MAGNA GRATIA
DASCĂLU, 2026

URMÂNDU-L PE DUMNEZEU CU DEDICARE DEPLINĂ.
O INTRODUCERE ÎN TEOLOGIA ȘI VIAȚA PURITANILOR
Joel R. Beeke, Michael Reeves

Copyright © 2026 Editura MAGNA GRATIA. Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă în orice formă și prin orice mijloace – electronice, mecanice, prin fotocopiere, microfilmare, înregistrare sau alt fel – cu excepția unor citate scurte în recenzii, fără permisiunea prealabilă a deținătorului drepturilor de autor.

Publicat în original sub titlul *Following God Fully. An Introduction to the Puritans,* de Joel R. Beeke și Michael Reeves. 2019, 2022. Tradus și publicat cu permisiune.

Following God Fully: An Introduction to the Puritans
© 2019, 2022 by Joel R. Beeke & Michael Reeves
Reformation Heritage Books
2965 Leonard St. NE
Grand Rapids, MI 49525
www.heritagebooks.org

Editor: Ninel Lazăr. Traducerea: Ninel Lazăr. Corectura: Monica Lazăr. Tehnoredactare și DTP: MG Studio.

Dacă nu este precizat altfel în text, citatele biblice sunt preluate din Biblia Cornilescu, ediția revizuită. Drepturi de autor British and Foreign Bible Society (BFBS) și Societatea Biblică Interconfesională din România (SBIR) 1924, 2016. Folosit cu permisiune. Referințele biblice notate cu NTR sunt preluate din Biblia, Noua Traducere Românească (NTR). Copyright 2007, 2010, 2016 de Biblica Inc. Toate drepturile sunt rezervate. Folosit cu permisiune.

ISBN: 978-630-351-363-8 (pdf); 978-630-351-364-5 (epub).

Editura MAGNA GRATIA nu susține în mod necesar toate punctele de vedere ale autorilor pe care îi publică.

„Să nu furi” (Exod 20:15).
Respectă drepturile de autor și efortul depus pentru publicarea acestei cărți! Cerințele MAGNA GRATIA privind drepturile de autor pot fi consultate la adresa de internet www.magnagratia.org/copyright.html.

Editura MAGNA GRATIA
Str. Liliacului nr.26,
Dascălu-Ilfov 077075
Email: contact@magnagratia.org
Internet: www.magnagratia.org

Cuprins

Prefață 11

PARTEA ÎNTÂI. CINE AU FOST PURITANII?

Capitolul 1. Mitul și fundamentul mișcării puritane 17

Capitolul 2. Istoria mișcării puritane 27

Capitolul 3. Definirea puritanismului 37

Capitolul 4. De ce avem nevoie azi de învățătura puritană? 45

Capitolul 5. De ce avem nevoie azi de practica puritană? 51

PARTEA A DOUA. STÂLPII PURITANISMULUI

Capitolul 6. William Perkins 61

Capitolul 7. Richard Sibbes 67

Capitolul 8. Thomas Goodwin 71

Capitolul 9. John Eliot 77

Capitolul 10. John Owen 81

Capitolul 11. John Bunyan 87

Capitolul 12. John Flavel 91

Capitolul 13. Matthew Henry 95

Capitolul 14. Jonathan Edwards 99

PARTEA A TREIA. DUMNEZEUL TRIUNIC ȘI LUCRAREA SA DE MÂNTUIRE

Capitolul 15. Părtășia cu Dumnezeul Triunic 107

Capitolul 16. Dumnezeu Tatăl: predestinarea, creația și providența 115

Capitolul 17. Hristos, Mijlocitorul 123

Capitolul 18. Hristos, Mijlocitorul plin de compasiune 129

Capitolul 19. Duhul Sfânt 135

Capitolul 20. Teologia legământului 141

PARTEA A PATRA. UN POPOR MÂNTUIT ȘI SFÂNT

Capitolul 21. Regenerarea 151

Capitolul 22. Credința și pocăința 157

Capitolul 23. Unirea cu Hristos și îndreptățirea 165

Capitolul 24. Înfierea 171

Capitolul 25. Sfințirea 179

Capitolul 26. Siguranța mântuirii 189

Capitolul 27. Perseverența 197

Capitolul 28. Cerul, o lume a dragostei 203

PARTEA A CINCEA. MIREASA LUI HRISTOS

Capitolul 29. Biserica și închinarea 211

Capitolul 30. Cina Domnului 217

Capitolul 31. Slujbele și conducerea bisericii 225

Capitolul 32. Ziua Domnului 231

Capitolul 33. Predicarea 237

Capitolul 34. Ascultarea predicilor 247

Capitolul 35. Consilierea pastorală 257

Capitolul 36. Evanghelizarea 263

PARTEA A ȘASEA. PURITANII ÎN VIAȚA DE ZI CU ZI

Capitolul 37. Meditația și rugăciunea 273

Capitolul 38. Conștiința 279

Capitolul 39. Căsătoria 285

Capitolul 40. Creșterea copiilor 293

Capitolul 41. Munca – o chemare 301

PARTEA A ȘAPTEA. RELEVANȚA ACTUALĂ A PURITANILOR

Capitolul 42. Ce să învățăm din greșelile puritanilor 313

Capitolul 43. Lecții de la puritani pentru vremurile noastre 323

Capitolul 44. Cum ar trebui să începem să citim scrierile puritanilor? 333

Despre MAGNA GRATIA

Ca grup, puritanii au făcut mai mult pentru a ridica nivelul caracterului național decât orice altă categorie de englezi care a trăit vreodată. Îndrăgostiți înfocați ai libertății civile și gata să moară în apărarea ei; puternici în sfat și nu mai puțin puternici pe câmpul de luptă; temuți peste hotare, în toată Europa, și invincibili acasă câtă vreme erau uniți; mari prin condeiele lor și nu mai puțin vestiți prin săbiile lor; temându-se foarte mult de Dumnezeu și foarte puțin de oameni – puritanii au fost o generație de oameni cărora țara lor nu le-a acordat niciodată cinstea pe care o merită. J. C. Ryle (introducere la Thomas Manton, *Works,* 2:xi)

PREFAȚĂ

Dumnezeu a spus de două ori despre Caleb că L-a urmat pe deplin, o dată înainte de călătoria de 40 de ani prin pustie și o dată după aceea (Num. 14:24; Ios. 14:14). Ca rod al neprihănirii lui Hristos care i-a fost pusă în cont, Caleb a fost făcut în stare ca, prin harul lui Dumnezeu, să-L urmeze pe Dumnezeu pe deplin în toate zilele vieții sale. A-L urma pe Dumnezeu pe deplin înseamnă să-L urmăm în următoarele modalități:

- *Constant*. Așa a făcut Caleb. Caleb nu L-a urmat pe Dumnezeu doar atunci când îi era ușor. El a refuzat să cedeze în fața răzvrătiților cârtitori în mijlocul cărora a trăit timp de 40 de ani în pustie. Caleb a fost hotărât să-L urmeze pe Dumnezeu statornic, perseverent, cu răbdare, fără abatere, la timp și ne la timp (2 Tim. 4:2), chiar dacă aceasta însemna să fie respins de cei din jurul lui.
- *Cu sacrificiu de sine*. A-L urma sincer pe Dumnezeu înseamnă să-L urmăm cu toată inima, indiferent de cost, pentru că El este sfânt, frumos, vrednic de iubit și de închinare; înseamnă să fii gata să sacrifici totul pentru El. Așa a făcut Caleb, căci el

nu și-a iubit viața nici până la moarte. Când evreii au ridicat pietre ca să-l omoare pe Caleb fiindcă spusese că Israel trebuia să intre în țara Canaan, Caleb nu a dat înapoi, nu a făcut compromisuri și nu a negociat. El ar fi preferat să moară decât să nu-L asculte pe Dumnezeu.

- *Consecvent*. Caleb nu a ales de care dintre poruncile lui Dumnezeu avea chef să asculte, ci a făcut tot ce i-a spus Domnul să facă. Ascultarea lui nu a fost parțială și șovăielnică, ci una consecventă și deplină. Fiecare domeniu al vieții lui era pe deplin consacrat lui Dumnezeu, în toate detaliile ei. Asemenea puritanilor, Caleb credea că legea lui Dumnezeu trebuie aplicată în detaliile ei, deoarece cine păzește toată Legea și greșește într-o singură poruncă, se face vinovat de toate (Iacov 2:10). Caleb a împlinit îndatoririle concrete care i se porunceau la momentul respectiv, în loc să se mulțumească doar cu o acceptare generală a întregii legi, scuzând orice abatere sau neascultare de moment.
- *Exclusiv*. După 40 de ani de rătăcire prin pustie și după lupte crâncene cu canaaniții, Caleb a fost răsplătit în Iosua 14:14 „pentru că urmase în totul calea Domnului Dumnezeului lui Israel".

> După toate acele încercări, greutăți și ispite, Caleb este descris ca unul care L-a urmat pe Domnul în totul și care nu a permis existența altor dumnezei în viața lui. El nu și-a risipit viața, ci a trăit exclusiv pentru Dumnezeul său, singurul Dumnezeu. Prin har, el și-a trăit viața din plin pentru Dumnezeul său, prin Dumnezeul său, spre slava Dumnezeului său.

În ciuda greșelilor lor, puritanii s-au străduit să fie asemenea lui Caleb (și Iosua) înaintea lui Dumnezeu, urmându-L pe deplin în fiecare domeniu al vieții lor. Asemenea lui Caleb, ei au fost simpli oameni, afectați de slăbiciunile obișnuite ale omului, dar au fost oameni ai credinței, iar aceasta i-a deosebit de mulți alții. Credința mântuitoare, care îndreptățește, i-a deosebit pe Caleb, Iosua și puritani de contemporanii lor – o credință trăită practic, o mântuire dusă până la capăt cu frică și cutremur. Prin har, ei L-au urmat pe Domnul cu statornicie, cu sacrificiu, consecvență și exclusivitate. De aici vine și titlul acestei cărți.

Ceea ce urmează este o introducere în istoria puritanilor – în viețile lor, în credința lor în Dumnezeu Tatăl, în concentrarea lor pe Isus Hristos și în sfințirea lor prin

Duhul. Ea ni-i descoperă ca pe mireasa lui Hristos și ne arată cum și-au trăit viața de zi cu zi. Ea ne învață ce putem învăța de la ei, atât din convingerile lor asemenea celor ale lui Caleb, cât și din slăbiciunile lor.

Bine ai venit la introducerea noastră în lumea puritanilor, cuprinsă în 44 de capitole scurte. Fie ca Dumnezeu să folosească această carte, chiar și într-o mică măsură, pentru a ne face puțin mai asemenea lui Caleb și a puritanilor, astfel încât să-i urmăm în măsura în care ei L-au urmat pe Hristos (1 Cor. 11:1).

PARTEA ÎNTÂI.
CINE AU FOST PURITANII?

1.

MITUL ȘI FUNDAMENTUL MIȘCĂRII PURITANE

„Aleșii încremeniți". „Bântuiți de teama că cineva, undeva, ar putea fi fericit". „Botezați în oțet și înțărcați cu murături". Aceasta este imaginea puritanilor în zilele noastre. Până și cuvântul *puritan* este aruncat încoace și încolo ca un bulgăre de noroi verbal.

De fapt, termenul acesta a fost inventat în secolul al XVI-lea ca insultă. Pentru englezul obișnuit, de o parte se afla „papistașul" romano-catolic, iar de cealaltă „chițibușarul" sau „puritanul". Termenul sugera un grup de oameni pedanți, care se socoteau mai sfinți decât ceilalți și mai curați decât restul oamenilor. Desigur că aceasta nu era o descriere corectă, căci cei cărora li se aplica nu se considerau nicidecum curați, ci dimpotrivă, după cum arată mărturisirea lor constantă cu privire la propria păcătoșenie și imperfecțiune.

Așadar, cine erau puritanii? Poate că John Milton a exprimat cel mai bine acest lucru când a vorbit despre

„reformarea Reformei", căci scopul comun al tuturor puritanilor era continuarea lucrării de reformare a bisericii vizibile, a vieților membrilor bisericii și a societății în care trăiau. Ei nu se considerau curați sau pe deplin reformați, ci doreau continuu să reformeze ceea ce mai trebuia purificat în biserică și în ei înșiși. Ei doreau reformarea, în timp ce respingeau deschis ideea că Reforma ar putea fi considerată vreodată încheiată și completă.

CORECȚI, DAR RESPINGĂTORI?

Înainte de a le relata istoria, trebuie să ștergem o parte din noroiul aruncat asupra lor, dacă vrem să-i înțelegem vreodată.

În primul rând, ei nici măcar nu arătau așa cum ne imaginăm astăzi puritanul stereotip. Noi ne-am putea închipui că puritanii purtau mereu haine negre și că erau mereu încruntați. Așa îi arată portretele, fiindcă aceasta era ținuta lor de duminică, iar pozatul pentru portrete era un lucru formal, adesea deloc plăcut. În alte zile, însă, ei puteau purta oricare dintre culorile curcubeului sau chiar mai multe deodată. În pas cu moda vremii, John Owen, poate cel mai mare teolog puritan, se plimba prin Oxford cu părul pudrat, purtând o jachetă de catifea și

cizme din piele din Spania.

Puritanii nu erau nici o ceată de morocănoși înrăiți. Edmund Morgan scrie despre ei că, „contrar impresiei populare, puritanul nu era ascetic. Deși el avertiza mereu oamenii cu privire la deșertăciunea lucrurilor create atunci când omul decăzut le folosește greșit, el nu a lăudat niciodată cămășile de păr sau coaja uscată de pâine. Puritanului îi plăcea mâncarea bună, băutura bună și confortul casei". Așa cum arată descrierea lui Owen, lor le plăcea și să se îmbrace bine, potrivit mijloacelor și statutului lor în viață.[1]

UN POPOR ÎNTEMEIAT PE SCRIPTURĂ

Cea mai importantă trăsătură a puritanilor, care contribuie la înțelegerea greșită de astăzi, este tocmai cea care i-a unit cu adevărat pe toți: dragostea lor pasionată pentru Biblie ca fiind Cuvântul scris al lui Dumnezeu, pentru studiul Bibliei și pentru ascultarea predicilor care explicau Biblia cu fidelitate și în întregime. Aceasta era temelia credinței, gândirii, învățăturii, închinării și vieții lor de zi cu zi.

Noi auzim în repetate rânduri că puritanii călătoreau cu bucurie ore întregi pentru a asculta o predică

bună, solidă, și despre felul în care considerau un studiu biblic mai bun decât o seară de petrecere. Predicile durau de obicei o oră sau mai mult, dar nu erau neobișnuite nici predicile de două ore. Laurence Chaderton (1536-1640), directorul extraordinar de longeviv al Emmanuel College din Cambridge, acea pepinieră a puritanismului, și-a cerut scuze cândva față de congregație pentru că predicase două ore fără întrerupere. Răspunsul lor a fost să strige: „Pentru Numele lui Dumnezeu, domnule, continuați, continuați!"

Pentru cei care nu au experimentat niciodată citirea și ascultarea Cuvântului ca un lucru captivant, un asemenea comportament pare, în cel mai fericit caz, plictisitor și, în cel mai rău caz, un gest nebunesc. Însă oamenii din Europa fuseseră lipsiți timp de aproximativ o mie de ani de o Biblie pe care s-o poată citi în limba lor. Iar posibilitatea de a citi cuvintele lui Dumnezeu însuși și de a vedea în ele vestea atât de bună că Dumnezeu îi mântuiește pe păcătoși nu pe baza intențiilor lor sfinte sau a faptelor lor bune, ci în întregime prin harul Său, era ca și cum o lumină strălucitoare a soarelui s-ar fi aprins în lumea întunecată și cenușie a vinovăției religioase și a ticăloșiei omenești.

A nu înțelege dragostea puritanilor pentru Biblie, faptul că le plăcea să o citească, să o audă, să o studieze, să o memoreze, să o cânte, să discute despre ea, să trăiască potrivit ei și să se bucure de puterea Duhului care o însoțea, face imposibilă înțelegerea puritanilor. Puritanul Richard Greenham a sugerat opt modalități de a citi Scriptura: cu sârguință, înțelepciune, pregătire, meditare, discuție, credință, practică și rugăciune. Puritanii strângeau în inimă ceea ce găseau în Cartea lui Dumnezeu și aplicau acel conținut la toate domeniile vieții. Ei priveau această Carte sfântă, Cartea cărților, drept glasul Dumnezeului Universului, care le vorbea personal ca Tată al lor, îi mângâia ca Mântuitor al lor și îi călăuzea ca Acela care îi sfințește, dându-le adevărul în care se puteau încrede pentru toată veșnicia. Ei tratau cele 66 de cărți ale Bibliei ca pe biblioteca Duhului Sfânt, lăsată lor moștenire și însuflețită de El pentru a le înnoi mintea și a le transforma viața în și prin Isus Hristos, spre slava lui Dumnezeu.[2]

Puritanii îi chemau pe credincioși să-și întemeieze credința și practica pe Cuvânt. Lucrarea *Christian Directory* a lui Richard Baxter arată cum considerau puritanii Biblia o călăuză vrednică de încredere pentru totalitatea

vieții. Fiecare caz practic era supus îndrumărilor Scripturii. Henry Smith a spus: „Ar trebui să așezăm întotdeauna Cuvântul lui Dumnezeu înaintea noastră ca pe o regulă și să nu credem nimic în afară de ceea ce el ne învață, să nu iubim nimic în afară de ceea ce el poruncește, să nu urâm nimic în afară de ceea ce el interzice și să nu facem nimic în afară de ceea ce el ne poruncește”.[3]

Dacă citești cu regularitate scrierile puritanilor, orientarea lor spre centralitatea Bibliei devine molipsitoare. Deși comentariile lor asupra Scripturii nu constituie ultimul cuvânt al exegezei teologice, puritanii ne arată mai bine decât multe lucrări ulterioare cum să ne angajăm cu toată inima în susținerea adevărului Sfintei Scripturi. Asemenea lor, vei deveni un credincios al Cărții vii, fiind de acord cu John Flavel, care a spus că „Scriptura ne învață cel mai bun fel de a trăi, cel mai nobil fel de a suferi și cel mai mângâietor fel de a muri”.[4]

Pentru ei, Biblia era mai prețioasă decât însăși viața. Să luăm, de exemplu, relatarea unui eveniment cunoscut din istoria puritanilor: John Rogers, supranumit „Tunetul”, care predica în frumosul sătuc Dedham din estul Angliei. Iată cum consemnează John Howe, în memoriile lui Thomas Goodwin:

În acea predică, el [Rogers] a ajuns la un moment în care a început să mustre oamenii pentru neglijarea Bibliei (mă tem că în zilele noastre ea este neglijată și mai mult); el Îl personifică pe Dumnezeu înaintea oamenilor, spunându-le: „Ei bine, v-am încredințat Biblia Mea atât de multă vreme; voi ați disprețuit-o, căci ea zace prin cutare și cutare case, acoperită toată de praf și pânze de păianjen, și nu vă pasă să o deschideți. Așa vă purtați cu Biblia Mea? Ei bine, nu o veți mai avea".

Apoi el a luat Biblia de pe amvonul său și a dat semne că vrea să plece cu ea, luând-o de la ei; dar imediat s-a întors, i-a personificat de data aceasta pe oameni înaintea lui Dumnezeu, a căzut pe genunchi, a plâns și s-a rugat cu cea mai mare stăruință: „Doamne, orice ne-ai face, nu ne lua Biblia; omoară-ne copiii, arde-ne casele, distruge-ne avuțiile; numai cruță-ne Biblia, numai nu ne lua Biblia". Apoi L-a personificat din nou pe Dumnezeu înaintea oamenilor: „Așa spuneți? Ei bine, vă voi mai încerca puțin; iată Biblia Mea pentru voi. Voi vedea cum o veți folosi, dacă o veți iubi mai mult, dacă o veți prețui mai mult, dacă veți lua aminte la ea mai mult, dacă o veți pune mai mult în practică și dacă veți trăi mai mult potrivit ei".

> Prin aceste gesturi însă... el a adus întreaga congregație într-o stare atât de neobișnuită, cum nu mai văzuse vreodată la vreo biserică. Locul acela devenise un adevărat Bochim, iar oamenii, în general, erau, ca să spunem așa, inundați de propriile lacrimi; și mi-a spus că el însuși, după ce a ieșit și urma să încalece din nou pentru a-și continua drumul, a fost nevoit să stea un sfert de oră cuprins de gâtul calului, plângând, înainte de a putea să se urce în șa. Atât de profundă a fost impresia asupra lui și, în general, asupra oamenilor, după ce fuseseră astfel mustrați pentru neglijarea Bibliei.[5]

Întreaga întâmplare ar fi cu totul de neînțeles dacă nu apreciem faptul că, pentru puritani, Biblia era cea mai valoroasă comoară și temelia cea mai sigură pentru credință și viață pe care le avem în această lume. Ei au găsit în Cuvântul scris al lui Dumnezeu Cuvântul viu al Lui, pe Isus Hristos, descoperit ca fiind calea, adevărul și viața (Ioan 14:6).

Puritanismul avea în centru reformarea întregii vieți potrivit standardului suprem și plin de autoritate al Bibliei, în și prin Isus Hristos.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Edmund Morgan, *The Puritan Family: Religion and Domestic Relations in Seventeenth-Century New England* (New York: Harper & Row, 1966), 16.

[2] Richard Greenham, "A Profitable Treatise, Containing a Discourse for the Reading and Understanding of the Holy Scriptures," in *The Works of the Reverend and Faithfull Servant of Jesus Christ, M. Richard Greenham,* ed. H.[enry] H.[olland] (1599; repr., New York: Da Capo, 1973), 389–97.

[3] Henry Smith, "The True Trial of the Spirits," in *The Works of Henry Smith* (Stoke-on-Trent, U.K.: Tentmaker Publications, 2002), 1:141. Cf. Westminster Confession (14.2).

[4] Citat în Charles H. Spurgeon, *The Treasury of David* (Pasadena, Tex.: Pilgrim Publications, 1983), 6:41.

[5] John Howe, "The Principles of the Oracles of God. In Two Parts," in *The Works of the Rev. John Howe, M.A., Complete in One Volume* (London: Henry G. Bohn, 1846), 1085.

2.

ISTORIA MIȘCĂRII PURITANE

Puritanismul s-a născut în mijlocul undelor de șoc ale Reformei din Anglia, în secolul al XVI-lea. Regele Henry al VIII-lea (care a domnit între 1509 și 1547) rupsese legăturile care uneau Biserica Angliei de Roma, astfel că, până la sfârșitul domniei sale, Biserica Angliei nu mai era romano-catolică, adică nu se mai supunea Papei de la Roma. Dar ea nu era nici protestantă cu adevărat, cel puțin nu în privința închinării sau a organizării bisericii. Asemenea lui Luther, primii anglicani au păstrat multe dintre practicile de închinare de dinaintea Reformei și au lăsat neschimbată conducerea bisericii, cu excepția recunoașterii monarhului ca lider suprem.

Fiul și succesorul regelui Henry, Edward al VI-lea (care a domnit între 1547 și 1553), a continuat reforma bisericii, făcând-o categoric protestantă. Totuși, reforma suplimentară a lui Edward s-a oprit brusc și dureros odată cu moartea sa prematură, când la tron a fost

succedat de Mary, sora lui vitregă, o catolică înfocată (și care a domnit între 1553 și 1558). Ea a anulat totul, dând ceasul național înapoi cu 20 de ani, pentru ca Anglia să redevină romano-catolică. Mary a murit însă și ea prematur, lăsând tronul surorii sale vitrege, Elizabeth, care a domnit între 1558 și 1603 și era abilă din punct de vedere politic. Elizabeth dorea ca Anglia să fie o națiune unită și protestantă, așa că a așezat Biserica Angliei pe temelia propriei idei despre protestantism, un concept specific englezesc.

ISTORIA AGITATĂ A PURITANISMULUI ÎN ANGLIA ȘI NOUA ANGLIE

Toți protestanții s-au bucurat să vadă Anglia eliberată de Roma, dar cei care aveau să fie numiți curând *puritani* nu se puteau mulțumi cu ceea ce Elizabeth stabilise prin decret regal. În opinia lor, biserica avea încă nevoie de multă reformare. În mintea lui Elizabeth, chestiunea religiei în Anglia fusese rezolvată aproape imediat ce ea devenise regină, anume că Anglia era protestantă, Biserica Angliei era reformată atât cât trebuia, și nu mai era nimic de spus. Pentru puritani, în schimb, așa-numita „rezolvare elisabetană" (o perspectivă care era în mare parte protestantă, dar nu pe deplin) era cu

totul contrară unei convingeri protestante fundamentale: biserica vizibilă trebuie reformată continuu, pentru a fi adusă tot mai mult în acord cu Scriptura, Cuvântul lui Dumnezeu.

Așadar, nu era vorba doar despre felul în care arăta sau suna totul în ziua Domnului. Niciun puritan nu putea considera lucrarea de reformare încheiată când majoritatea populației încă înțelegea foarte puțin sau deloc îndreptățirea numai prin credință, ca să nu mai vorbim de alte lucruri. Nu era suficientă reformarea modului în care funcționa biserica, ci Reforma trebuia să urmărească și transformarea vieților la nivel individual, dobândirea nu doar a unui protestantism exterior, ci și a unei credințe și vieți lăuntrice, din inimă.

După decenii de confruntări cu Elizabeth și cu slujitorii ei, puritanii au început să tânjească după vremurile în care succesorul ei, James al VI-lea al Scoției, avea să urce pe tronul Angliei, devenind ulterior regele James I (care a domnit între 1603 și 1625). El fusese crescut și educat ca un calvinist și prezbiterian. Totuși, cerând conformarea cu aceeași strictețe cu care o ceruse Elizabeth, James i-a dezamăgit pe puritanii din Anglia și tot mai mulți au început să se separe: unii au părăsit Biserica

Angliei, iar alții au părăsit chiar Anglia. Astfel, în anul 1620, un grup de emigranți entuziaști a pornit spre Lumea Nouă [America] la bordul corabiei Mayflower. Această mișcare avea să captiveze imaginația puritană: cei evlavioși, fugind de asuprirea din Anglia, semănau cu Israelul care a fugit din Egipt. Și, asemenea lui Israel, ei căutau o țară a făgăduinței și a libertății. Acolo aveau să întemeieze o Nouă Anglie și să construiască un Nou Ierusalim. Ei voiau să creeze o societate pe deplin reformată, eliberată de cătușele trecutului, și ea urma să fie „o cetate așezată pe un munte", o lumină călăuzitoare pentru lume. Viziunea era atât de atrăgătoare, încât în curând multe mii de oameni au urmat-o.

Între timp, în vechea Anglie, situația n-a făcut decât să se înrăutățească. Charles I (care a domnit între 1625 și 1649), fiul lui James, a început să promoveze din ce în ce mai agresiv o politică vădit antipuritană. Tensiunile politice și religioase au crescut până ce Anglia s-a trezit într-un război civil. Prin providența lui Dumnezeu, în acea perioadă tulbure, aproximativ 100 de slujitori și lideri puritani s-au întrunit la abația Westminster, la îndrumarea Parlamentului, pentru a revizui mărturisirea de credință a bisericii naționale. În cele din

urmă, ei au hotărât să redacteze o nouă mărturisire de credință, care să o înlocuiască pe cea veche. Mărturisirea Westminster, ca și Catehismele Mare și Mic, au devenit standardele doctrinare pentru teologia puritană și au rămas astfel pentru milioane de prezbiterieni de atunci încoace. Între timp, Charles I a fost capturat în luptă, judecat pentru trădare și executat ca un criminal. Timp de un deceniu, Anglia a devenit o republică sub protectoratul familiei Cromwell, oferindu-le puritanilor oportunități fără precedent.

După un deceniu, oamenii au dorit din nou un rege și i-au oferit coroana fiului regelui pe care îl executaseră. Sub Charles al II-lea (care a domnit între 1660 și 1685), monarhia a fost restaurată. El a reluat apoi cu înverșunare agenda anti-puritană a tatălui său. Conducerea episcopală a bisericii a fost reinstaurată, s-a impus o versiune revizuită a Cărții de Rugăciuni Comune, iar preoților li s-a cerut să declare că aceasta nu conținea nimic contrar Cuvântului lui Dumnezeu și că se vor conforma folosirii ei în bisericile proprii. O cincime dintre ei – aproximativ 2000 de păstori – au refuzat și au fost îndepărtați din slujire în anul 1662. Adunările religioase („conventiculele" sau adunări ilegale) de mai mult de cinci persoane, din

afara Bisericii Angliei, au fost scoase în afara legii. Mulți au sfidat legea, dar persecuția s-a intensificat, iar aproximativ 20.000 de puritani au fost trimiși la închisoare în următorii 20 de ani (cel mai cunoscut fiind John Bunyan, care și-a folosit perioada de întemnițare pentru a scrie numeroase cărți, inclusiv cel mai celebru roman puritan scris vreodată, *Călătoria creștinului*).

FINALUL MIȘCĂRII PURITANE

În curând, legea a stabilit că numai cei care se conformau Bisericii Angliei puteau urma cursuri universitare. Aceasta a fost o lovitură catastrofală pentru puritanism, deoarece universitățile din Oxford și Cambridge fuseseră, în special, seminarele și centrele de formare ale puritanilor.

Întrucât generația următoare era împiedicată să se pregătească în aceste instituții, numărul bărbaților cu o înaltă pregătire teologică a scăzut treptat. La urma urmei, puritanismul fusese o mișcare preocupată de cuvinte (și mai ales de Cuvântul lui Dumnezeu), iar atunci când puritanii nu au mai avut accesul facil la învățământul superior de care beneficiaseră înainte, forța mișcării s-a risipit.

Această pierdere a rigorii academice a slăbit legăturile puternice ale puritanismului cu temelia biblică, și asta într-atât de mult încât, în anii care au urmat, mulți dintre urmașii lor s-au îndepărtat de credință în elementele creștine fundamentale precum doctrina Sfintei Treimi. Acesta a fost un proces treptat. La început, el s-a produs prin divizarea în grupări care susțineau independența bisericească și botezul prin scufundare, după care prin apostazia de la credința reformată, alunecând spre arminianism, unitarianism și chiar mai rău, pe măsură ce etica și moralitatea au fost despărțite de doctrina biblică. Doctrina îndreptățirii numai prin credință a cedat locul mântuirii prin caracter bun și fapte bune. Puritanismul a degenerat în *victorianism*, ideea de a suna respectabil luând locul evlaviei.

Deoarece puritanismul a dispărut atât de lent, este greu de precizat cu certitudine când anume s-a încheiat epoca puritană. Nu a existat niciun cataclism final și nicio ultimă luptă de rezistență. Dar atât de mulți fuseseră îndepărtați, reduși la tăcere și reprimați, încât vechea mișcare s-a fragmentat tot mai mult în grupuri disparate și lipsite de lideri, până când, în jurul anului 1700 sau la puțin timp după aceea, aproape că nimeni nu mai

vorbea despre „puritani", cel puțin în Anglia. Unii au spus că Jonathan Edwards (1703-1758) a fost ultimul puritan, dar el s-a născut într-un moment nepotrivit, când mișcarea se stinsese deja.

Ceea ce este cel mai remarcabil, totuși, nu este că puritanismul a dispărut, ci că a durat atât de mult. Când în istoria bisericii a existat o mișcare de 150 de ani care urmărea sfințenia cu atâta intensitate și într-un mod atât de cuprinzător? Poate că întrebarea mai potrivită este aceasta: Cum a reușit puritanismul să rămână atât de viu și relativ omogen pentru o perioadă atât de lungă?

TRADIȚIA PURITANĂ CONTINUĂ SĂ TRĂIASCĂ

Deși puritanismul englez, ca mișcare ce poate fi definită istoric, a luat sfârșit, credința și viața puritanismului au continuat să fie o forță în lume. Spiritul și influența puritanismului s-au răspândit în restul insulelor britanice, mai ales printre prezbiterienii scoțieni și irlandezi, apoi spre Țările de Jos, dând naștere următorului val de Reformă în Olanda (*Nadere Reformatie*), și mai departe spre est, influențând pietismul german. Începând cu sfârșitul secolului al XVII-lea, prezbiterianismul a dus standardele de credință Westminster din Scoția și Irlanda în America de Nord, iar ulterior și în multe

alte părți ale lumii.

Mai târziu, spiritul puritan a reapărut la scară largă în Marea Trezire din anii 1730 și 1740. După un alt secol și jumătate, Charles Spurgeon a respins titlul care i se atribuise, *Ultimus Puritanorum* („Ultimul dintre puritani"), pur și simplu pentru că și-a dedicat o mare parte din energie educării și formării păstorilor care puteau duce mai departe tradiția puritană, susținând convingerile ei esențiale. În acest sens, istoria puritanismului continuă și astăzi, după o renaștere începută la sfârșitul anilor 1950, când aproape 800 de cărți puritane au fost retipărite în ultimii 60 de ani și multe au fost traduse în numeroase limbi și răspândite în toată lumea. Astăzi, credința și mărturia puritanilor sunt vii și active în lume, deși doar un număr relativ mic de oameni au simțit puterea lor dătătoare de viață, prin harul și călăuzirea Duhului.

3.

DEFINIREA PURITANISMULUI

Temelia puritanismului a fost Biblia, dar pe această temelie s-a construit mult. Cercetătorii epocii puritane au dezbătut multă vreme ce anume s-a aflat în centrul puritanismului.

ESENȚA PURITANISMULUI

Termenii *puritan* și *puritanism* au rămas în uz, deși sensul lor s-a schimbat de-a lungul anilor. Unii cercetători din secolul al XX-lea consideră că esența puritanismului a fost doctrina predestinării, învățătura potrivit căreia Dumnezeu, în mod suveran și prin har, Își alege din veșnicie oamenii pe care vrea să-i mântuiască, iar pe ceilalți îi trece pe bună dreptate cu vederea și îi respinge, în suveranitatea și dreptatea Sa, din pricina păcatului lor.[1] Alții cred că învățătura principală a puritanilor ține de teologia legământului sau de teologia federală, care spune că Dumnezeu Se ocupă întotdeauna de oamenii căzuți în păcat prin legământul harului, declarându-Și disponibilitatea de a fi Dumnezeul lor dacă ei

vor trăi prin credința în Fiul Său.[2] Alții cred că esența puritanismului ține de ideea și experiența convertirii păcătoșilor, care ies din întunericul creat de ei înșiși și pătrund în lumina minunată a lui Dumnezeu.[3]

Richard M. Hawkes ne oferă următorul rezumat: „Era [puritanismul englez] în esență o mișcare teologică ce punea accentul pe teologia legământului, pe predestinare și o slujire reformată a bisericii? Sau miezul chestiunii era unul politic, afirmând drepturile inalienabile ale conștiinței înaintea lui Dumnezeu, domnia legii naturale asupra instanțelor arbitrare care exercitau prerogative, dependența regelui de Parlament și întemeierea autorității statului în popor? Cercetările moderne au indicat o a treia posibilitate: esența puritanismului era evlavia lui, accentul pus pe convertire și pe o religie trăită existențial și din inimă”.[4]

În realitate, puritanismul cuprindea toate aceste preocupări și multe altele. În zilele noastre, mulți cercetători și cititori pasionați ai literaturii puritane au greșit citindu-i selectiv pe puritani, concentrându-se asupra unui anumit aspect sau asupra unei anumite perioade a puritanismului, ori asupra unei teme preferate sau asupra unui accent preferat din literatura puritană. Dar,

așa cum majoritatea cercetătorilor sunt de acord acum că învățătura lui Jean Calvin nu poate fi redusă la o singură temă centrală, întrucât Calvin și-a extras toate învățăturile din Biblie, iar Biblia are multe teme majore, tot așa cercetătorii ajung tot mai mult la aceeași concluzie despre puritanism în ansamblul lui. Învățătura puritană este de departe prea biblică și prea cuprinzătoare pentru a fi redusă la o singură învățătură sau doctrină majoră.

ACCENTELE MAJORE ALE PURITANISMULUI

Sprijinindu-se pe temelia fermă a Scripturii, predicatorii și scriitorii puritani au abordat o gamă largă de subiecte și teme. Iată câteva dintre numeroasele teme importante pe care slujitorii puritani le tratau în mod obișnuit în predicile și scrierile lor:

- Puritanii erau devotați cu pasiune concentrării pe caracterul trinitarian al teologiei creștine. Ei nu oboseau niciodată să proclame harul electiv al lui Dumnezeu, dragostea lui Isus Hristos manifestată prin moartea Sa și lucrarea Duhului Sfânt, care aplică mântuirea în viețile păcătoșilor. Fascinația lor față de experiența creștină nu era motivată atât de interesul pentru experiența lor, pe cât de dorința de a vedea lucrarea mântuitoare a lui

Dumnezeu în ei, pentru a-I da toată slava Dumnezeului Triunic – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

- Asemenea reformatorilor, puritanii credeau în rolul central al bisericii în lucrarea răscumpărătoare a lui Hristos. Ei credeau că „modul acceptabil de a ne închina adevăratului Dumnezeu este rânduit de El însuși". Închinarea bisericii trebuia reglementată de poruncile Lui, „nu după închipuirile sau născocirile oamenilor" (Mărturisirea Westminster, 21.1). Prin urmare, puritanii au adoptat „principiul regulativ al închinării", crezând că nu trebuie adăugat sau scos din Cuvânt nimic din ce nu se regăsește în închinarea din Noul Testament. Slujitorii puritani se concentrau pe predicarea simplă și stăruitoare, pe reforma liturgică și pe disciplina bisericii. Ei credeau că în Scriptură este revelată o organizare sau o ordine pentru conducerea bisericii și că binele bisericii depinde de aducerea vieții și a lucrării ei în ascultare de acea ordine.
- În ceea ce privește individul, puritanii credeau, ca și Pavel, că omul este îndreptățit înaintea lui Dumnezeu numai prin credința în Hristos și astfel puneau accentul pe convertirea personală și

cuprinzătoare. Ei credeau, asemenea Domnului Hristos, că „dacă un om nu se naște din nou, nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu" (Ioan 3:3). De aceea, ei excelau în predicarea Evangheliei, în cercetarea conștiinței, în trezirea păcătosului, în chemarea lui la pocăință și credință, în conducerea lui la Hristos și instruirea lui pe calea lui Hristos. De asemenea, puritanii credeau, ca și Iacov, că „credința, dacă n-are fapte, este moartă în ea însăși" (Iacov 2:17). Astfel, ei au alcătuit pe baza Scripturii o descriere atentă a ceea ce ar trebui să fie un creștin în viața sa lăuntrică înaintea lui Dumnezeu și în toate faptele și relațiile lui exterioare din această viață – acasă, în biserică, la locul de muncă și în societate. Pe scurt, puritanii erau *teologi ai legământului*. Ei vedeau legământul harului ca pe un întreg grandios, începând cu Dumnezeul legământului, continuând cu manifestarea lui în viața comunității legământului și cu lucrarea și mărturia acelei comunități în lumea din jur.

- În marile chestiuni ale vieții naționale, aduse în prim-plan de crizele din vremea lor, puritanii căutau în Scriptură lumină cu privire la îndatoririle,

puterea și drepturile regelui, ale Parlamentului și ale cetățenilor.

O DEFINIȚIE FINALĂ A PURITANISMULUI

În această carte, termenul *puritan* este folosit ca o combinație a tuturor aspectelor prezentate aici. Prin urmare, definiția noastră dată puritanismului îi include nu numai pe cei îndepărtați din Biserica Angliei prin Legea Uniformității din 1662, ci și pe cei din Anglia și America de Nord, care, de la domnia lui Elizabeth I și până în jurul anului 1700, au lucrat la reformarea și purificarea bisericii și la îndemnarea oamenilor spre o viață evlavioasă, în acord cu doctrinele reformate ale harului.

Peter Lewis afirmă pe bună dreptate că puritanismul a apărut din trei nevoi: (1) nevoia de predicare biblică și de învățare a doctrinei reformate sănătoase; (2) nevoia de evlavie personală, biblică, care să pună accent pe lucrarea Duhului Sfânt în credința și viața credinciosului; și (3) nevoia de a restabili simplitatea biblică în liturghie, veșminte și conducerea bisericii, astfel încât o viață de biserică bine rânduită să promoveze închinarea adusă Dumnezeului Trinitarian, așa cum este prescrisă în Cuvântul Său.[5]

Așadar, în concluzie, din punct de vedere doctrinar, puritanismul era un fel de calvinism viguros; în experiență, el era cald și molipsitor; în evanghelizare, el era activ și urgent, dar totodată blând; în viața bisericii, el era centrat pe Dumnezeul Trinitarian, pe închinarea și slujirea Lui; din punct de vedere politic, el urmărea să fie biblic, echilibrat și legat de conștiința înaintea lui Dumnezeu în relațiile reciproce dintre rege, Parlament și cetățeni.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] William Haller, *The Rise of Puritanism* (New York: Columbia University Press, 1938), 83.

[2] Perry Miller, *Errand into the Wilderness* (Cambridge: Belknap Press, 1956), 48-49.

[3] Alan Simpson, *Puritanism in Old and New England* (Chicago: University of Chicago Press, 1955), 2.

[4] Richard M. Hawkes, "The Logic of Assurance in English Puritan Theology," *Westminster Theological Journal* 52, no. 2 (Fall 1990): 247.

[5] Peter Lewis, *The Genius of Puritanism* (Grand Rapids: Soli Deo Gloria, 2011), 11-15.

4.

DE CE AVEM NEVOIE AZI DE ÎNVĂȚĂTURA PURITANĂ?

Ne pot învăța puritanii ceva valoros pe care încă nu-l știm? De fapt, noi credem că ei au atât de multe lucruri să ne învețe, încât trebuie să împărțim subiectul acesta în două capitole. În capitolul de față vom analiza câteva aspecte valoroase ale învățăturii lor, atât pozitive, cât și negative, iar în următorul vom prezenta câteva aspecte valoroase care țin de stilul lor de viață.

ÎNVAȚĂ CUM SĂ PĂSTREZI ADEVĂRUL ÎN ECHILIBRU

Puritanii ne arată cum să păstrăm echilibrul biblic potrivit în predicare și învățătură. Și există două modalități importante de a face acest lucru.

În primul rând, de la ei putem învăța cum să păstrăm atât dimensiunea obiectivă, cât și pe cea subiectivă a creștinismului. Partea obiectivă este hrana pentru cea subiectivă, așa că cea subiectivă este întotdeauna înrădăcinată în cea obiectivă. De exemplu, puritanii afirmau că

temelia principală a siguranței credinței se află în făgăduințele lui Dumnezeu, dar aceste făgăduințe trebuie să devină tot mai reale pentru credincios prin dovezile subiective ale harului și prin mărturia lăuntrică a Duhului Sfânt. Fără aplicarea făcută de Duhul, făgăduințele lui Dumnezeu duc la amăgire de sine și la prezumție carnală. Pe de altă parte, fără făgăduințele lui Dumnezeu și fără iluminarea Duhului, cercetarea de sine tinde să devină introspecție, robie spirituală și legalism. Creștinismul obiectiv și cel subiectiv – creștinismul ca adevăr înțeles cu mintea și crezut cu inima și creștinismul ca putere a lui Dumnezeu spre mântuire, lucrată în experiența personală – nu trebuie să fie despărțite unul de altul.

În al doilea rând, de la puritani putem învăța cum să păstrăm împreună suveranitatea lui Dumnezeu și responsabilitatea omului. Aproape toți puritanii subliniau că Dumnezeu este pe deplin suveran, iar omul este pe deplin responsabil. Felul în care pot fi armonizate logic aceste lucruri depășește capacitatea minților noastre finite. Când Charles Spurgeon a fost întrebat cum pot fi împăcate aceste două mari doctrine biblice, el a răspuns ca un adevărat moștenitor al puritanilor: „Nu știam că prietenii au nevoie să fie împăcați”.

El a continuat comparând aceste două doctrine cu șinele unei căi ferate pe care circulă creștinismul. Așa cum șinele unui tren, care merg paralel una față de alta, par să se unească în depărtare, tot așa doctrinele suveranității lui Dumnezeu și responsabilității omului, care în această viață par separate, se vor uni în veșnicie. Puritanii ar fi fost pe deplin de acord cu această explicație. Sarcina noastră, spuneau ei, nu este să le forțăm să se unească în această viață, ci să le păstrăm în echilibru și să trăim în consecință. Prin urmare, trebuie să ne străduim să credem și să trăim într-un fel care să respecte atât suveranitatea lui Dumnezeu, cât și responsabilitatea noastră în viața creștină.

ÎNVAȚĂ CUM SĂ PĂSTREZI ECHILIBRUL ÎNTRE UNITATE ȘI CONTROVERSĂ

Majoritatea puritanilor aveau o imagine clară asupra lucrurilor de importanță primordială și a celor secundare. De exemplu, când mântuirea sufletelor era în joc, William Perkins (1558-1602), denumit adesea „părintele puritanismului", era gata să lupte pentru adevărul care nu putea fi negociat și să respingă erezia, uneori cu vehemență.

Un exemplu este lucrarea sa apologetică de referință,

A Reformed Catholick. În timpul lucrării lui Perkins, protestantismul din Anglia nu era pe deplin așezat. În deceniile de dinainte, țara pendulase între regi romano-catolici și protestanți, iar populația nu renunțase complet la superstițiile catolice. Existau și amenințări externe, inclusiv dușmani politici aliați cu Biserica Catolică și un aflux de misionari iezuiți care acționau sub acoperire pentru a anula Reforma. Perkins considera că Biserica Catolică propovăduia o altă religie, diferită de creștinismul adevărat așa cum întunericul este diferit de lumină. În opinia lui, viitorul țării sale iubite rămânea nesigur. Așadar, el a luat condeiul pentru a arăta diferențele de fond între cele două religii, în speranța de a-i câștiga pe cei încă loiali Bisericii Catolice și de a-i educa pe compatrioții săi.

Prin felul în care a echilibrat unitatea și controversa, Perkins ne învață două lecții importante pentru vremurile noastre: în primul rând, nu ar trebui să părăsim niciodată biserica vizibilă cu ușurință sau fără motiv temeinic. În al doilea rând, oriunde alegem să trasăm linia de demarcație între diverse doctrine și teme, trebuie să existe o distincție clară între lucrurile esențiale și cele neesențiale, între lucrurile pentru care merită să luptăm și

cele care trebuie tolerate. Perkins este un exemplu remarcabil de om care s-a străduit să găsească o astfel de linie de demarcație în Scriptură și să acționeze în consecință.

ÎNVAȚĂ CUM SĂ TRĂIEȘTI PRIN CREDINȚĂ

Învățătura puritană urmărea să explice întreaga Evanghelie pentru întreaga viață. Puritanii căutau să aplice fiecare doctrină extrasă din Scriptură la „întrebuințări" practice, cum le spuneau ei. Aceste „întrebuințări" te vor îndemna la o acțiune pasionată și eficientă pentru Împărăția lui Hristos. În viața lor de zi cu zi, ei integrau adevărul creștin într-o perspectivă a legământului, astfel că ei nu recunoșteau nicio dihotomie între sacru și profan sau secular. Scrierile lor te pot ajuta foarte mult să trăiești o viață în care Dumnezeu este plasat intenționat și integrat în centru, în fiecare aspect al ei, prețuindu-I darurile și afirmând că toate sunt „sfinte pentru Domnul".

Puritanii erau teologi excelenți ai legământului. Ei trăiau teologia legământului, consacrându-se pe ei înșiși, familiile, bisericile și națiunea lor lui Dumnezeu. Totuși, ei nu au căzut în greșeala exagerării în acest sens, un soi de hiper-legământ în care legământul harului devine un substitut pentru convertirea personală. Ei promovau o

perspectivă cuprinzătoare asupra lumii, o abordare holistică prin care întreaga Evanghelie se aplică tuturor aspectelor vieții, străduindu-se să aducă fiecare acțiune în ascultare de Hristos, pe măsură ce credincioșii se maturizau și creșteau în credință. Puritanii au scris despre subiecte practice precum felul în care să te rogi, să cultivi o evlavie autentică, să muncești și să te recreezi spre slava lui Dumnezeu, să conduci închinarea în familie și să îți crești copiii pentru Hristos. Pe scurt, ei au arătat cum se poate dezvolta o „evlavie rațională, hotărâtă și pasionată [care este] conștiincioasă fără a deveni obsesivă, orientată spre lege fără a aluneca în legalism și expresie a libertății creștine fără derapaje rușinoase spre libertinism”.[1]

Dacă vrei să crești în viața creștină practică și într-o evlavie vie, citește titluri puritane precum *The Character of an Upright Man* de Richard Steele, *The Case for Family Worship* de George Hamond, *Help for Distressed Parents* de Cotton Mather și *Dealing with Sin in Our Children* de Arthur Hildersham.

NOTĂ BIBLIOGRAFICĂ

[1] J. I. Packer, *The Quest for Godliness: The Puritan Vision of the Christian Life* (Wheaton, Ill.: Crossway, 1990), 332-34.

5.

DE CE AVEM NEVOIE AZI DE PRACTICA PURITANĂ?

Învățătura, catehizarea și ucenicizarea puritană erau mult întărite de stilul de viață exemplar al slujitorilor bisericii, al părinților și al învățătorilor, ca și al altora de acasă, de la școală și de la locul de muncă. Acest stil de viață era cultivat prin mai multe discipline ale spiritualității puritane, care i-au făcut „mari gânditori, mari închinători, oameni care au nădăjduit puternic în Dumnezeu și care au fost mari luptători spirituali”.[1] În acest capitol ne vom limita la trei aspecte ale stilului lor de viață: îndurarea încercărilor și necazurilor, mustrarea mândriei și trăirea simultană în două lumi.

CUM SĂ ÎNDURI ÎNCERCĂRILE

De la puritani putem învăța că avem nevoie de suferință pentru a fi smeriți (Deut. 8:2), pentru a învăța ce este păcatul (Țef. 1:12) și pentru a fi aduși la Dumnezeu (Osea 5:15). Așa cum scria Robert Leighton, „necazurile sunt pulberea de diamant cu care Cerul își șlefuiește

mărgăritarele”.[2]

Puritanii ne arată felul în care nuiaua suferinței trimisă de Dumnezeu este mijlocul prin care El întipărește mai deplin chipul lui Hristos în noi, astfel încât să fim părtași neprihănirii și sfințeniei Lui (Evrei 12:10-11).

Dacă treci în prezent prin încercări, citește *A Lifting Up for the Downcast* de William Bridge, *A Mute Christian under the Rod* de Thomas Brooks și *A Bruised Reed* de Richard Sibbes. Ele îți vor arăta cum fiecare încercare te poate apropia de Hristos, te poate învăța să umbli prin credință și îți poate dezlipi inima de această lume. Așa cum scria Thomas Watson, „Dumnezeu vrea ca lumea să atârne precum un dinte slăbit care, smuls cu ușurință, nu ne tulbură prea mult”.[3]

Citește, de asemenea, *The Rare Jewel of Christian Contentment* de Jeremiah Burroughs, și de la acest autor vei învăța cum să te deprinzi cu mulțumirea în mijlocul încercărilor. Data viitoare când vei fi lovit de alții, de Satana sau de propria conștiință, vei duce aceste încercări la Hristos și Îi vei cere să te sfințească prin ele, prin Duhul Său, astfel încât să poți fi un exemplu de mulțumire spirituală pentru alții.

CUM SĂ LUPȚI CU MÂNDRIA

Puritanii ne arată cum să supunem mândria. Ei subliniau adevărul că Biblia ne învață că Dumnezeu urăște mândria (Prov. 6:16-17), îi urăște în inima Sa pe cei mândri, îi blestemă cu gura Lui și îi pedepsește cu mâna Sa (Ps. 119:21; Isaia 2:12; 23:9).

Mândria a fost primul dușman al lui Dumnezeu, primul păcat din Paradis și ultimul de care ne vom dezbrăca la moarte. „Mândria este cămașa sufletului, îmbrăcată mai întâi și lepădată la urmă", scria George Swinnock.[4]

Mândria este unică între păcate, pentru că, în timp ce alte păcate ne îndepărtează de Dumnezeu, mândria este un atac direct împotriva lui Dumnezeu. Ea ne ridică inimile deasupra lui Dumnezeu și împotriva Lui, spunea Henry Smith. Mândria caută să-L detroneze pe Dumnezeu și să înscăuneze eul.

Puritanii nu se considerau imuni față de acest păcat. La 20 de ani după convertirea sa, Jonathan Edwards deplângea „adâncimile fără fund și infinite ale mândriei" care încă rămăseseră în inima lui. El compara complexitatea mândriei cu o ceapă, căci atunci când îndepărtezi un strat, există întotdeauna încă unul dedesubt.

Puritanii susțineau că oamenii evlavioși luptă împotriva mândriei, în timp ce oamenii lumești o hrănesc. Cotton Mather mărturisea că, atunci când mândria îl umplea de amărăciune și tulburare înaintea Domnului, „m-am străduit să-mi privesc mândria ca fiind chiar chipul diavolului, potrivnic chipului și harului lui Hristos; ca pe o ofensă împotriva lui Dumnezeu și o întristare a Duhului Său; ca pe cea mai irațională nebunie și nesăbuință pentru cineva care nu avea nimic deosebit de curat și a cărui fire era atât de coruptă”.[5]

Cum ar trebui să luptăm cu mândria? Puritanii au sugerat câteva strategii. În primul rând, ia în considerare contrastul uriaș dintre Hristosul smerit și creștinul mândru. Trebuie să ne încurajăm sufletele să-și așeze cortul în Ghetsimani și la Calvar, căci nicăieri nu se cultivă smerenia mai mult decât în aceste două locuri. În al doilea rând, caută o cunoaștere mai profundă a lui Dumnezeu, a atributelor și a slavei Sale. Iov și Isaia ne învață că nimic nu ne smerește mai mult decât cunoașterea lui Dumnezeu și gândurile înalte și mărețe despre El (Iov 42; Isaia 6). În al treilea rând, meditează mult la seriozitatea morții, la certitudinea zilei judecății și la imensitatea veșniciei. În al patrulea rând, amintește-ți zilnic că „mândria

merge înaintea pieirii, și trufia merge înaintea căderii" (Prov. 16:18). În final, cercetează-te prin prisma cuvintelor puritanului Richard Mayo: „Ar trebui să fie mândru omul care a păcătuit așa cum ai păcătuit tu, a trăit așa cum ai trăit tu, care a irosit atât de mult timp, a abuzat de atâta îndurare, a omis atât de multe îndatoriri și a neglijat atât de multe mijloace; omul care L-a întristat atât de mult pe Duhul lui Dumnezeu, care a încălcat atât de mult legea lui Dumnezeu și a dezonorat atât de mult Numele lui Dumnezeu? Ar trebui să fie mândru omul care are o inimă ca a ta?"[6]

CUM SĂ TRĂIEȘTI ÎN DOUĂ LUMI

Cartea *The Saint's Everlasting Rest* de Richard Baxter ne arată puterea pe care nădejdea Cerului o are de a ne îndruma, modela și însufleți viața aici, pe Pământ. În pofida dimensiunii ei (de peste 800 de pagini), această carte clasică devenise o lectură obișnuită în casele puritanilor. Doar *Călătoria creștinului* de John Bunyan a reușit să o întreacă în circulație și popularitate, dar și aceasta este o descriere alegorică a aceluiași adevăr. Pelerinul lui Bunyan se îndreaptă spre Cetatea cerească, pe care nu o pierde niciodată din minte decât atunci când este trădat de o formă sau alta de slăbiciune spirituală.

Puritanii credeau că ar trebui să avem Cerul „înaintea ochilor” pe tot parcursul pelerinajului nostru pământesc. Ei luau în serios dinamica Noului Testament privitoare la cele două lumi, „acum/dar nu încă”, subliniind că păstrarea „nădejdii slavei” înaintea ochilor minții trebuie să ne călăuzească și să ne modeleze viața de aici, de pe Pământ. A trăi în lumina veșniciei cere lepădare de sine radicală. Puritanii ne-au învățat să trăim știind că bucuria Cerului va compensa cu prisosință orice pierderi și poveri pe care trebuie să le îndurăm pe Pământ în timp ce Îl urmăm pe Hristos. Ei ne-au învățat că pregătirea pentru moarte, prin încercări sfințite, se află în centrul învățării felului de a trăi pentru Dumnezeu.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Packer, *The Quest for Godliness,* xii.

[2] John Blanchard, comp., *The Complete Gathered Gold* (Darlington, England: Evangelical Press, 2006), 650.

[3] Thomas Watson, *All Things for Good* (Edinburgh: Banner of Truth, 1986), 29. Disponibilă în limba română sub titlul *Un tonic divin. Privilegiul credincioșilor,* Editura MAGNA GRATIA, 2026.

[4] Citat în I. D. E Thomas, *The Golden Treasury of Puritan Quotations* (Edinburgh: Banner of Truth, 1977), 224.

[5] Citat în Charles Bridges, *The Christian Ministry* (London: Banner of Truth, 1959), 152.

[6] *Puritan Sermons 1659-1689, Being Morning Exercises at Cripplegate* (Wheaton, Ill.: Richard Owen Roberts, 1981), 3:390. (v. seria PURITAS publicată în limba română la Editura MAGNA GRATIA – n.tr.).

PARTEA A DOUA.
STÂLPII PURITANISMULUI

6.

WILLIAM PERKINS

(1558-1602)

CONVERTIREA ȘI EDUCAȚIA

William Perkins, denumit uneori „părintele puritanismului", s-a născut în Warwickshire în anul 1558, din Thomas și Anna Perkins. În tinerețe, el a fost dedat unui comportament nechibzuit, destrăbălării și beției. Însă, pe când era student la Christ's College, în Cambridge, Perkins a avut parte de o convertire puternică, iar totul a început când a auzit întâmplător pe stradă o femeie mustrându-și copilul neastâmpărat și făcând aluzie la „Perkins bețivul". Incidentul respectiv l-a smerit atât de mult pe Perkins, încât a renunțat la căile sale rele și a alergat la Hristos pentru mântuire. El a abandonat studiul matematicii și fascinația lui pentru magie neagră și ocultism, dedicându-se teologiei.

Faptul că a studiat la Cambridge, principalul centru puritan al vremii, însemna că pregătirea formală a lui Perkins era modelată de un mediu calvinist. În timpul

studiilor, Laurence Chaderton (c. 1536-1640) i-a devenit îndrumător personal și prieten pe viață. El și Chaderton se întâlneau cu Richard Greenham (1542-1594), Richard Rogers (1551-1618) și alții într-o frăție-etate spirituală la Cambridge, ceea ce a avut o influență profundă asupra tânărului Perkins.

SLUJIREA

După ce și-a obținut diploma de master în anul 1584, Perkins a slujit ca „lector", adică predicator, la Great St. Andrew's Church din Cambridge, o biserică foarte influentă, aflată în imediata vecinătate a Christ's College, și a predicat în acel loc până la moarte. De asemenea, Perkins a fost membru al corpului academic de la Christ's College între anii 1584 și 1594, fiind responsabil cu predicarea și cu mentoratul studenților. Totuși, spre mâhnirea celorlalți din colegiu, Perkins a demisionat din această funcție în 1594 pentru a se căsători cu o văduvă tânără.

Asemenea lui Chaderton, mentorul lui, Perkins a slujit la purificarea bisericii instituționale din interior, în loc să se alăture puritanilor care susțineau separarea de Biserica Anglicană. În loc să abordeze chestiuni de organizare bisericească, el s-a concentrat pe deficiențele

pastorale, lipsurile spirituale și ignoranța din biserică, lucruri ce distrugeau sufletele oamenilor.

Perkins avea daruri excepționale în expunerea Scripturii și o abilitate remarcabilă de a ajunge la oamenii de rând prin predicare simplă și teologie exprimată clar. El urmărea să unească predicarea predestinării cu o viață practică și evlavioasă. Perkins a refuzat să trateze relația dintre suveranitatea lui Dumnezeu și responsabilitatea omului ca fiind contradictorie, ci le vedea mai degrabă ca doctrine complementare, pe deplin înțelese în gândul lui Dumnezeu și îmbrățișate în întregime cu inima și mintea celui convertit. De asemenea, Perkins a fost un pionier al practicii cazuisticii puritane, anume arta de a trata „cazurile practice" prin cercetare de sine și diagnosticare scripturală. Prin predicarea lui, mulți oameni au fost convinși de păcat și eliberați din robia spirituală.

MOARTEA ȘI INFLUENȚA SA CONTINUĂ

Perkins a murit în anul 1602 din cauza complicațiilor provocate de o boală renală, cu puțin timp înainte de finalul domniei reginei Elizabeth. Până la moartea lui, scrierile lui Perkins se vindeau deja în Anglia mai bine decât cele ale lui Calvin, Beza și Bullinger luate la

un loc. Thomas Goodwin (1600-1680) a scris că, atunci când a fost admis la Cambridge, zece ani mai târziu, șase dintre profesorii săi, care îl ascultaseră pe Perkins, continuau să transmită învățătura acestuia, iar Cambridge era plin de puterea predicării sale.

Ca retorician, exeget, teolog și păstor, Perkins a devenit arhitectul principal al mișcării puritane. Viziunea lui pentru reformarea bisericii, ca și intelectul, evlavia, scrierile, consilierea spirituală și abilitățile sale de comunicare, i-au permis să stabilească tonul accentului puritan din secolul al XVII-lea cu privire la adevărul reformat trăit în experiență și al cercetării de sine, ca și al polemicii puritane împotriva catolicismului și arminianismului.

CĂRȚI RECOMANDATE

Lucrarea *The Works of William Perkins* (10 vol., Reformation Heritage Books) include volumele 1-4 de lucrări exegetice, printre care *Sermon on the Mount: Matthew 5-7, Commentary on Galatians, Commentary on Hebrews 11, Exposition of Jude* și *Revelation 1-3;* volumele 5-7 de lucrări doctrinare și polemice, printre care expuneri intitulate *The Lord's Prayer* și *The Apostles' Creed, Foundation of the Christian Religion, The Manner and Order of Predestination* și *Reformed Catholic;*

precum și volumele 8-10 de lucrări practice, printre care *Discourse of Conscience, The Nature and Practice of Repentance, A Treatise on How to Live Well in All Estates, A Treatise on Vocations* și *The Right Manner of Erecting and Ordering a Family*. *The Art of Prophesying* este o lucrare consacrată despre elementele de bază ale predicării, în timp ce *The Golden Chain of Salvation* se concentrează asupra căii de mântuire rânduite de Dumnezeu.

7.

RICHARD SIBBES

(1577-1635)

PRIMII ANI ȘI CONVERTIREA

Richard Sibbes s-a născut în anul 1577 la Tostock, Suffolk, în inima puritanismului englez. El a fost botezat în biserica din Thurston și a urmat acolo cursurile școlare. În copilărie, Sibbes era îndrăgostit de cărți. Tatăl său, Paul Sibbes, un rotar harnic (meșter care făcea și repara roți din lemn) și creștin evlavios, era iritat din pricina interesului fiului său pentru cărți, astfel că a încercat să-l scape de obiceiul de a cumpăra cărți oferindu-i unelte de rotar, dar băiatul nu s-a lăsat descurajat.

Cu sprijinul altora, Sibbes a fost admis la St. John's College, în Cambridge, la vârsta de 18 ani, unde a obținut diploma de licență în 1599, o bursă de membru al colegiului în 1601 și masteratul în 1602. În anul 1603, Richard a fost convertit sub influența predicării lui Paul Baynes, pe care Sibbes îl numea „tatăl meu în Evanghelie".

SLUJIREA

Sibbes a fost ordinat la slujire în Biserica Angliei, la Norwich, în anul 1608. Un an mai târziu, el a fost ales unul dintre predicatorii colegiului. Între anii 1611 și 1616, el a slujit ca predicator la Holy Trinity Church din Cambridge. Predicarea lui a trezit orașul Cambridge din indiferența spirituală în care căzuse după moartea lui Perkins.

Sibbes s-a mutat apoi la Londra în anul 1617, fiind ordinat predicator la Gray's Inn, cea mai mare dintre cele patru stabilimente Inns of Court, asociații sau comunități profesionale de care aparțineau toți avocații, fiecare având o biserică afiliată. În 1626, a devenit și director al St. Catharine's College din Cambridge. Sub conducerea lui, colegiul și-a recăpătat o parte din prestigiul de odinioară. La scurt timp după desemnare, Sibbes a primit titlul de doctor în teologie la Cambridge. El a ajuns cunoscut ca „doctorul ceresc" datorită predicării sale evlavioase și felului său de viață orientat pe Cer. În anul 1633, regele Charles I i-a oferit lui Sibbes responsabilitatea pastorală pentru Holy Trinity din Cambridge. Sibbes a continuat să slujească în predicare la Gray's Inn, ca director la St. Catherine's Hall

și ca vicar la Holy Trinity până la moartea sa, în anul 1635.

Puritanii de pretutindeni îl recunoșteau pe Sibbes ca predicator și teolog centrat pe Hristos, care punea accent pe experiența creștină. Sibbes a spus că „a predica înseamnă să curtezi. Scopul principal al întregii [predicări] este să ne atragă spre primirea cârmuirii blânde, sigure, înțelepte și biruitoare a lui Hristos”.[1] Atât cei învățați, cât și cei fără carte, din clasele de sus și de jos ale societății, au avut mult de câștigat din predicarea sa atrăgătoare. Istoricul William Haller din secolul al XX-lea a spus că predicile lui Sibbes erau „cele mai strălucite și mai populare dintre toate mesajele bisericii militante puritane”.[2]

MOARTEA ȘI INFLUENȚA SA CONTINUĂ

Ultimele predici ale lui Sibbes, ținute cu o săptămână înainte de moarte, au fost din Ioan 14:2: „În casa Tatălui Meu sunt multe locașuri... Mă duc să vă pregătesc un loc”. Când a fost întrebat, în ultimele sale zile, care îi este starea sufletului, Sibbes a răspuns: „I-aș face o mare nedreptate lui Dumnezeu dacă n-aș spune că îmi merge foarte bine”. Sibbes a plecat să fie cu Mântuitorul său plin de har la data de 5 iulie 1635.

După moartea lui, scrierile sale au continuat să aibă o influență profundă și au fost prețuite de poporul lui Dumnezeu. David Masson, biograful lui John Milton, a afirmat că „niciun fel de scrieri din teologia practică nu pare să fi fost atât de citit, la mijlocul secolului al XVII-lea, de credincioșii din clasa de mijloc din Anglia, cum erau scrierile lui Sibbes”.[3]

CĂRȚI RECOMANDATE

The Works of Richard Sibbes (7 vol.) include câteva lucrări retipărite frecvent, precum *The Bruised Reed* (vol. 1), *The Returning Backslider* (vol. 2), *Glorious Freedom* (vol. 2), *The Fountain Sealed* și *The Fountain Opened* (vol. 5).

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Richard Sibbes, “The Fountain Opened,” in *The Works of Richard Sibbes,* ed. Alexander Grosart (Edinburgh: Banner of Truth, 1973), 5:505.

[2] Citat în Joel R. Beeke, Randall J. Pedersen & Fraser E. Jones, *Meet the Puritans: A Guide to Their Lives and Books* 2nd ed. (Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2025), 704.

[3] Citat în Joel R. Beeke & Randall J. Pedersen, *Meet the Puritans* 1st ed. (Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2006), 536.

8.

THOMAS GOODWIN

(1600-1680)

COPILĂRIA ȘI EDUCAȚIA

Thomas Goodwin s-a născut la 5 octombrie 1600, în Rollesby, Anglia. Părinții lui, Richard și Katherine Goodwin, oameni temători de Dumnezeu, au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a-și pregăti fiul pentru slujire, atât prin exemplul personal, cât și prin oferirea celei mai bune educații pe care o asigurau școlile locale. În copilărie, Goodwin a manifestat o conștiință sensibilă și trăia impresii vii despre Dumnezeu și veșnicie.

La vârsta de 13 ani era deja înscris la Christ's College din Cambridge. Deși era înconjurat de predicare și învățătură puritană, Goodwin și-a pus în gând să devină un predicator popular, concentrându-se pe studiului retoricii și îmbrățișând arminianismul.

Goodwin a absolvit Christ's College cu o diplomă de licență în 1617. În 1619, el și-a continuat studiile la St. Catharine's Hall din Cambridge, obținând masteratul și

devenind membru al colegiului și lector un an mai târziu.

CONVERTIREA ȘI SLUJIREA TIMPURIE

Prin providența lui Dumnezeu, Goodwin a fost provocat de alți membri ai corpului academic de la Cambridge, care au încercat să-l convingă de absurditatea retoricii seci și a arminianismului. În plus, el nu putea scăpa de influența predicării Evangheliei, care era directă și pătrunzătoare, de către Richard Sibbes și John Preston, la capela colegiului. La 2 octombrie 1620, după ce a ascultat o predică funerară din Luca 19:41-42, Dumnezeu l-a adus pe Goodwin la o convingere profundă de păcat, iar el a fost convertit. Goodwin a început să se alinieze tradiției teologice a puritanilor, iar predicarea lui a devenit serioasă, experiențială și pastorală.

În anul 1625, Goodwin a primit ordinarea ca predicator. Până în anul 1628, el a ajuns ordinat predicator la Trinity Church, succedându-i pe Sibbes și Preston la vârsta de 27 de ani. El a slujit acolo până la sfârșitul anului 1633, când a fost constrâns să demisioneze pentru că nu a vrut să se supună cerințelor de conformare emise de arhiepiscopul Laud.

Goodwin și-a continuat lucrarea ca predicator separatist la Londra, dar, din cauza restricțiilor tot mai severe împotriva predicării, Goodwin s-a refugiat în Olanda în anul 1639. Acolo a slujit la Arnhem ca păstor al unui grup de peste o sută de oameni care fugiseră de persecuția lui Laud.

SLUJIREA TÂRZIE ȘI MOARTEA

În 1641, după punerea sub acuzare a lui Laud, Goodwin a răspuns invitației Parlamentului de a se întoarce în Anglia, unde a fost desemnat membru al Adunării de la Westminster și unde a avut un rol foarte important.

După suspendarea lucrărilor adunării, Goodwin a fost desemnat predicator la Oxford, apoi a devenit președinte al Magdalen College. Goodwin a contribuit la modelarea acestei instituții potrivit adevărului scriptural și doctrinei calviniste experiențiale. El a impus un nivel academic înalt și a abordat atât de direct viața spirituală a studenților, încât cei care nu-i apreciau accentele puritane l-au acuzat că opera ca un „magazin de scrupule". În această perioadă, Thomas a slujit și ca preot în perioada lui Cromwell și a organizat o biserică independentă.

La 29 septembrie 1658, împreună cu mai mulți păstori și teologi independenți cunoscuți, Goodwin a redactat Mărturisirea Savoy de credință și ordine a bisericii, o versiune revizuită a Mărturisirii de credință Westminster. Acest document a devenit standardul confesional al congregaționalismului britanic și a fost adoptat ulterior de congregaționaliștii americani.

Odată cu ascensiunea lui Charles al II-lea la tronul Angliei, în anul 1660, și cu pierderea influenței publice a puritanilor care a însoțit-o, Goodwin s-a simțit constrâns să plece din Oxford. El și majoritatea congregației sale independente s-au mutat la Londra, unde au luat-o de la capăt, ca biserică. Goodwin și-a dedicat ultimii ani din viață predicării, lucrării pastorale și scrierii, plecând în veșnicie la vârsta de 80 de ani.

CĂRȚI RECOMANDATE

The Works of Thomas Goodwin (12 vol.) include numeroase lucrări clasice, precum *A Child of Light Walking in Darkness* și *The Vanity of Thoughts* (vol. 3), *Christ Set Forth* și *The Heart of Christ in Heaven towards Sinners on Earth* (vol. 4), *Christ the Mediator* (vol. 5), *The Work of the Holy Spirit* (vol. 6), *The Object and Acts of Justifying Faith* (vol. 8), *A Discourse of Election* (vol.

9) și *An Unregenerate Man's Guiltiness before God* (vol. 10).

9.

JOHN ELIOT

(1604-1690)

PRIMII ANI

John Eliot, cunoscut ca apostol pentru indieni, s-a născut în anul 1604, într-o familie înstărită din Anglia. În copilărie, lui John îi plăcea să studieze și a fost admis la Jesus College din Cambridge, în anul 1619, obținând diploma de licență în anul 1622. După absolvire, el a fost ordinat în Biserica Anglicană, dar curând a devenit nemulțumit de regulile și practicile acesteia. În loc să caute o parohie mai înțelegătoare, el a ales să predea la școala de gramatică din Essex, unde Thomas Hooker era director. Sub influența lui Hooker, Eliot a ajuns la credința în Hristos. La scurt timp după convertire, Eliot a simțit că este chemat să se dedice lucrării creștine.

După închiderea școlii lui Hooker și pe fondul presiunilor crescânde pentru conformare, Eliot a hotărât să emigreze în Massachusetts. El a ajuns la Boston pe 3

noiembrie 1631. El s-a stabilit în Roxbury, Massachusetts, unde a slujit biserica de acolo mai întâi ca învățător, iar ulterior ca păstor, timp de peste 50 de ani. În primii 15 ani, el s-a dedicat în întregime lucrării bisericii, iar în următorii 35 de ani și-a împărțit timpul între păstorirea congregației și lucrarea printre nativii americani. Eliot a devenit cunoscut pe scară largă ca predicator și consilier abil.

SLUJIREA ÎN TRIBURILE DIN MASSACHUSETTS

După ce a studiat limba algonquin timp de câțiva ani, Eliot a început să le predice indienilor începând din 1646. Sub binecuvântarea lui Dumnezeu, el a început să înființeze așezări ale „indienilor credincioși". Până în anul 1674 existau 14 „așezări de rugăciune", cu o populație estimată la 3600 de persoane, iar dintre ei, aproximativ 1100 dădeau semne ale convertirii. În fiecare așezare, nativii făceau un legământ solemn de a se dedica pe ei înșiși și pe copiii lor „lui Dumnezeu, ca să fie poporul Lui", aceasta devenind temelia noii lor guvernări civile. Aceste așezări erau aproape în întregime autonome. În cea mai mare parte, se aștepta ca nativii să adopte stilul de viață puritan împreună cu credința creștină.

După organizarea guvernării civile, Eliot a început să înființeze biserici ale indienilor, cu o formă congregaționalistă de conducere. După ce a depășit numeroase dificultăți într-o perioadă de 15 ani, prima biserică a nativilor a fost întemeiată oficial în anul 1660, iar altele i-au urmat curând.

În tot acest timp, Eliot a lucrat la traducerea Bibliei în limba algonquin, limba locuitorilor originari ai statului Massachusetts. Cu ajutorul susținătorilor din Anglia, Eliot a înființat o tipografie, unde a fost tipărit primul Nou Testament în limba nativilor din Massachusetts, în anul 1661. Vechiul Testament și o versiune metrică a Psalmilor au fost tipărite în 1663, ceea ce a făcut ca aceasta să fie prima Biblie completă tipărită pe continentul american. Biblia în limba algonquin este considerată de mulți ca fiind cea mai mare realizare a lui Eliot, dar pentru el, Biblia era pur și simplu un ajutor în convertirea băștinașilor americani.

ULTIMII ANI

Lucrarea lui Eliot a prosperat până la izbucnirea războiului regelui Philip, în anul 1675. Temându-se pentru viața lor, numeroși nativi convertiți s-au mutat pe o insulă din portul Boston. Mulți au murit acolo. Același

tipar s-a repetat în alte așezări, unde indienii credincioși au fost nimiciți fie de membrii unor triburi aflate în conflict, fie de coloniștii dornici de răzbunare. În cele din urmă, toate cele 14 așezări ale indienilor credincioși au fost distruse. Eliot a încercat să o ia de la capăt după război, dar, în ciuda eforturilor sale, aceste așezări nu au mai fost refăcute.

În ultimii săi ani de viață, Eliot a fost mistuit de pasiunea pentru Hristos și pentru nativii americani pe care îi iubea. El a murit pe 20 mai 1690, la vârsta de 86 de ani. Ultimele sale cuvinte au fost: „Bine ai venit, bucurie!"

CĂRȚI RECOMANDATE

The Eliot Tracts este o colecție care conține setul complet de 11 tratate scrise de liderii coloniști (inclusiv Eliot și Thomas Shepard), oferind cea mai detaliată relatare a activității misionare engleze în Lumea Nouă.

The Indian Grammar Begun este un manual de gramatică scris de Eliot, conceput pentru a promova Evanghelia printre nativii americani.

10.

JOHN OWEN

(1616-1683)

PRIMII ANI

John Owen, denumit „prințul teologilor englezi", s-a născut la Stadham, Anglia, fiind fiul lui Henry Owen, vicarul puritan local. Owen a manifestat înclinații evlavioase și academice încă de la o vârstă fragedă. El a fost admis la Queen's College din Oxford la vârsta de 12 ani, obținând licența în 1632 și masteratul în 1635. În toată adolescența, tânărul Owen studia între 18 și 20 de ore pe zi.

Owen a plecat de la Oxford în anul 1637 și a devenit capelan și tutore particular. Acești ani de slujire i-au oferit mult timp pentru studiu, pe care Dumnezeu l-a binecuvântat din belșug. La vârsta de 26 de ani, Owen a început o carieră de scriitor care a durat 41 de ani și a produs peste 80 de cărți.

Deși îmbrățișase convingerile puritane încă din tinerețe, lui Owen i-a lipsit siguranța personală a credinței

până când a auzit, în anul 1642, o predică având ca text: „Pentru ce vă este frică, puțin credincioșilor?" (Matei 8:26). Dumnezeu a folosit cu putere acea predică pentru a-l aduce pe Owen la siguranța credinței.

ANII DE NOTORIETATE

În anul 1643, Owen a publicat lucrarea *A Display of Arminianism,* o expunere și apărare viguroasă a calvinismului. Cartea aceasta i-a adus aproape imediat recunoaștere, și a contribuit la desemnarea sa ca păstor în Fordham. Lucrarea lui a fost bine primită acolo, iar mulți oameni veneau din localitățile învecinate ca să-l asculte predicând. Owen a excelat nu doar în predicare, ci și în catehizarea enoriașilor săi. După ce a fost îndepărtat din acea slujbă din motive politice, Owen a devenit vicar al prestigiosului amvon de la St. Peter's din Coggeshall, în comitatul Essex, în anul 1646. Aici a trecut public de la prezbiterianism la congregaționalism, reorganizându-și congregația după principiile congregaționaliste. Faima lui Owen s-a răspândit rapid la sfârșitul anilor 1640, datorită predicării și scrierilor sale, iar el a câștigat treptat reputația de teolog independent de frunte.

Oliver Cromwell, impresionat de o predică pe care Owen o ținuse înaintea Parlamentului, l-a convins să-l

însoțească în Irlanda ca preot militar, pentru a pune în ordine activitatea Trinity College din Dublin. Owen și-a petrecut cea mai mare parte a timpului reorganizând colegiul după principii puritane și predicând.

În anul 1650, Owen a fost desemnat predicator oficial al Commonwealth. Acest deceniu avea să se dovedească perioada cea mai productivă a lui. În anul 1651, Owen a devenit decan al Christ Church College din Oxford, iar după 18 luni a fost desemnat vicecancelar al Universității Oxford. Prin prelegerile sale de teologie și numeroasele publicații, el a promovat teologia reformată și evlavia puritană. Conducerea sa sfântă a adus pace, stabilitate și creștere spirituală în universitate în perioada dificilă de refacere după anii haotici ai războiului civil englez.

ANII DE RELATIVĂ OBSCURITATE

După ce Cromwell a fost succedat de Richard, fiul său, Owen și alții și-au pierdut funcțiile ecleziastice în favoarea unor teologi prezbiterieni. În anul 1660, Edward Reynolds l-a înlocuit pe Owen ca lucrător al Christ Church. Owen s-a retras la mica sa proprietate din Stadham, unde a continuat să predice. În anul 1665, el a întemeiat o mică congregație în Londra, iar

în timpul slujirii la această congregație, el a continuat să scrie. În 1673, această congregație s-a unit cu o biserică în care Joseph Caryl slujise ca păstor.

În ultimii săi ani, Owen a suferit mult din cauza astmului și a problemelor renale, care îl împiedicau adesea să predice. Totuși, el a continuat să scrie, producând lucrări importante despre îndreptățire, gândirea spirituală și slava lui Hristos. Owen a murit la 24 august 1683, plin de așteptare bucuroasă a slavei veșnice.

CĂRȚI RECOMANDATE

The Works of John Owen (16 vol.) este împărțită în trei secțiuni majore: doctrinară (vol. 1-5), practică (vol. 6-9) și polemică (vol. 10-16). Cele mai cunoscute scrieri ale sale sunt *The Person and Glory of Christ* (vol. 1), *Communion with God* (vol. 2),[1] *Discourse on the Holy Spirit* (vol. 3), *Justification by Faith* (vol. 5), *Mortification of Sin,*[2] *Temptation*[3] și *Exposition of Psalm 130* (vol. 6), *Spiritual Mindedness* (vol. 7), *The Death of Death in the Death of Christ* (vol. 10)[4] și *The Doctrine of the Saints' Perseverance* (vol. 11).[5]

An Exposition of the Epistle to the Hebrews (7 vol.) este comentariul de referință asupra Epistolei către

Evrei, apreciat de-a lungul secolelor de la publicarea sa.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Disponibilă în limba română sub titlul *În părtășie cu Trinitatea,* Editura MAGNA GRATIA, 2024 – n.tr.

[2] v. *Omorârea păcatului,* Editura MAGNA GRATIA, 2018 – n.tr.

[3] v. *Ispita,* Editura MAGNA GRATIA, 2019 – n.tr.

[4] v. *Cu moartea pe moarte călcând. Scopul, mijloacele, acțiunea și rezultatele răscumpărării prin Hristos,* Editura MAGNA GRATIA, 2019 – n.tr.

[5] Alte lucrări de John Owen publicate în limba română sunt *Închinarea și ordinea în biserică* (2025), *Păcatele sfinților* (2020) și *Disciplina corectivă în Biserica lui Hristos* (2015), toate publicate la Editura MAGNA GRATIA – n.tr.

11.

JOHN BUNYAN

(1628-1688)

CONVERTIREA

John Bunyan s-a născut în anul 1628 la Elstow, lângă Bedford, Anglia, părinții lui fiind Thomas Bunyan și Margaret Bentley. Crescând într-o familie săracă, John nu a primit o educație bună. El avea un comportament nelegiuit și răzvrătit, dedându-se frecvent înjurăturilor și blasfemiei. Totuși, perioadele sporadice de convingere de păcat au contribuit la înfrânarea unei părți din această atitudine de neascultare.

La vârsta de 16 ani, Bunyan s-a alăturat noii armate a lui Cromwell, unde și-a continuat viața pe căi răzvrătite. Totuși, luptele din războiul civil din Anglia l-au făcut mult mai serios, mai ales după o experiență în care a fost aproape de moarte. Bunyan a fost lăsat la vatră în 1646 sau 1647.

În anul 1648, Bunyan s-a căsătorit cu o femeie temătoare de Dumnezeu, al cărei nume a rămas necunoscut.

După ce a citit literatura puritană aflată în posesia ei, el a fost din nou convins de păcat. A început să participe la slujbele din biserica locală, a încetat să înjure și a încercat să cinstească ziua Domnului. După câteva luni, Bunyan a cunoscut câteva femei ale căror conversații pline de bucurie despre Hristos și nașterea din nou l-au impresionat profund. El și-a deplâns existența lipsită de bucurie când și-a dat seama că era pierdut și fără Hristos, simțind că avea cea mai rea inimă din toată Anglia.

În anul 1651, femeile acelea l-au prezentat lui John Gifford, păstorul lor din Bedford. Dumnezeu l-a folosit pe Gifford pentru a-l conduce pe Bunyan la pocăință și credință. În anul 1655, John Bunyan s-a mutat la Bedford împreună cu soția și cei patru copii ai lor, devenind membru al bisericii lui Gifford și, la scurt timp, a fost desemnat diacon. Mărturia lui a devenit subiect de discuție în tot orașul și a condus mai mulți oameni la convertire.

SLUJIREA TIMPURIE ȘI ÎNTEMNIȚAREA

În anul 1655, Bunyan a început să predice în diferite congregații din Bedford, și sute de oameni veneau să-l asculte. În următorii câțiva ani a publicat mai multe cărți, afirmându-se ca scriitor puritan de încredere.

La începutul anului 1661, Bunyan a fost arestat sub acuzația că predica fără o autorizație oficială din partea coroanei Angliei. Când i s-a spus că va fi eliberat dacă nu va mai predica, el a răspuns: „Dacă sunt eliberat astăzi, voi predica mâine". Bunyan a rămas în închisoare timp de 12 ani și jumătate, fără a exista o acuzație oficială și fără sentință legală, deoarece a refuzat să renunțe la predicarea Evangheliei și a denunțat Biserica Anglicană ca fiind falsă. Totuși, în anul 1661 și în perioada 1668-1672, anumiți gardieni i-au permis uneori să iasă din închisoare pentru a predica.

Anii de temniță au fost o perioadă de încercări grele, mai ales din pricina durerii despărțirii de soție și de copii. Totuși, acești ani au fost productivi pentru Bunyan. El a scris neobosit și prolific, producând multe dintre zecile de cărți ale sale, între care câteva au devenit consacrate.

SLUJIREA ȘI A DOUA ÎNTEMNIȚARE

În luna mai a anului 1672, el a fost eliberat pentru a păstori congregația din Bedford. După ce s-a bucurat de libertate vreme de câțiva ani, Bunyan a fost arestat din nou pentru predicare și închis iarăși în temnița orașului. Acolo a scris multe lucrări, inclusiv prima parte a

celebrei sale lucrări, *Călătoria creștinului*. După ce a fost eliberat în 1677, el și-a petrecut ultimii ani predicând și scriind.

În anul 1688, Bunyan a murit subit, din cauza unei febre contractate în timp ce călătorea pe vreme rece. Pe patul de moarte, după ce le-a spus prietenilor că cea mai mare dorință a lui era să fie cu Hristos, Bunyan și-a ridicat mâinile spre cer și a strigat: „Ia-mă, căci vin la Tine!", apoi a murit.

CĂRȚI RECOMANDATE

The Pilgrim's Progress [Călătoria creștinului] este o redare alegorică emoționantă despre războiul spiritual trăit de un pelerin numit Christian, care călătorește din această lume spre Cer. Ea a devenit o lectură obligatorie și cea mai bine vândută carte dintre miile de cărți puritane, atât pentru adulți, cât și pentru copii.

Grace Abounding to the Chief of Sinners este o autobiografie consacrată care consemnează viața lui Bunyan din copilărie până la întemnițarea sa în anul 1660.

12.

JOHN FLAVEL

(1628-1691)

PRIMII ANI

John Flavel s-a născut în 1628 la Bromsgrove, Worcestershire. El era fiul lui Richard Flavel, un slujitor neconformist. John a fost educat de tatăl său pe căile credinței, apoi a studiat la University College din Oxford. În anul 1650, el a fost ordinat de prezbiteriul din Salisbury și s-a stabilit la Diptford, unde și-a șlefuit numeroasele daruri.

John s-a căsătorit cu Joan Randall, o femeie evlavioasă, care a murit la nașterea primului lor copil, în anul 1655, odată cu copilul. După un an de doliu, Flavel s-a căsătorit cu Elizabeth Stapell și a fost binecuvântat din nou cu o căsnicie în temere de Dumnezeu și cu mai mulți copii.

În anul 1656, Flavel a acceptat chemarea de a sluji ca păstor în prosperul oraș-port Dartmouth. Această poziție îi aducea un venit mai mic decât cel pe care îl primise

în Diptford, dar lucrarea lui era mai rodnică. Prin slujirea lui din Dartmouth, mulți oameni au fost convertiți la credință.

SLUJIRE TUMULTUOASĂ, DAR RODNICĂ

Flavel a fost îndepărtat de la amvon în 1662 din cauza neconformismului, dar a continuat să se întâlnească în secret cu enoriașii săi pentru închinare. Odată chiar s-a deghizat în femeie și a mers călare pentru a ajunge la un loc secret de întâlnire, unde a predicat și a administrat botezul. Altă dată, când era urmărit de autorități, s-a avântat cu calul în mare și a reușit să scape de arest înotând printr-o zonă stâncoasă până a ajuns la adăpost.

În anul 1665, Flavel s-a mutat la Slapton, unde a continuat să le slujească multor oameni din congregația sa. Uneori predica în secret, în pădure, în fața unor mulțimi mari, câteodată până la miezul nopții. Într-o astfel de situație, soldații i-au descoperit și au împrăștiat congregația. Câțiva dintre cei care au fugit au fost prinși și amendați, dar ceilalți l-au dus pe Flavel într-o altă zonă împădurită, unde și-a continuat predica.

În anul 1672, regele Charles al II-lea a emis Declarația de Indulgență, oferindu-le neconformiștilor libertatea

de a se închina. Flavel s-a întors la Dartmouth, fiind ordinat ca păstor congregaționalist. Când indulgența a fost anulată în anul următor, Flavel a revenit la predicarea secretă în casele oamenilor, în cartiere retrase sau păduri îndepărtate. În această perioadă a murit a doua soție a lui Flavel, iar el s-a căsătorit cu Ann Downe, fiica unui predicator. Ei au fost fericiți împreună timp de 11 ani și au avut doi fii.

La sfârșitul anilor 1670 și începutul anilor 1680, Flavel și-a desfășurat slujirea mai ales prin scrierile sale. În această perioadă, el a publicat cel puțin 9 cărți. În vara anului 1682, a fost nevoit să caute adăpost la Londra, unde a ajutat într-o congregație păstorită de un prieten. În timp ce se afla acolo, a treia soție a lui Flavel a murit.

ULTIMII ANI

După ce s-a căsătorit pentru a patra oară, Flavel s-a întors la Dartmouth în anul 1684, unde, deoarece era în arest la domiciliu, slujirea lui a fost restrânsă la propria casă. Acolo predica în fiecare duminică și în multe seri din timpul săptămânii în fața mulțimilor de oameni adunate în casa lui, chiar și în fața ostilității autorităților.

În anul 1687, regele James al II-lea a emis o nouă declarație de indulgență pentru neconformiști, care i-a permis lui Flavel să predice din nou în public. Congregația păstorită de el a construit o capelă mare pentru a-i marca revenirea la amvon. Ultimii săi patru ani de predicare publică au fost binecuvântați din plin. Totuși, sănătatea i s-a deteriorat rapid. În iunie 1691, în timp ce vizita Exeter pentru a predica, Flavel a suferit un accident vascular cerebral masiv și a murit în aceeași seară, la vârsta de 63 de ani. Ultimele sale cuvinte au fost: „Știu că îmi va fi bine".

CĂRȚI RECOMANDATE

The Works of John Flavel (6 vol.) conține mai multe lucrări clasice, inclusiv *The Mystery of Providence* (probabil cea mai bună carte scrisă vreodată pe această temă); *Christ Knocking at the Door of the Heart* (11 predici din Apocalipsa 3:20); *The Fountain of Life* (42 de predici despre bogăția slujbelor și stărilor lui Hristos); *Keeping the Heart* (6 modalități de a-ți păzi inima înaintea lui Dumnezeu, marea chemare a fiecărui credincios); și *The Method of Grace* (o descriere detaliată a lucrării Duhului prin care răscumpărarea lui Hristos este aplicată în viețile păcătoșilor).

13.

MATTHEW HENRY

(1662-1714)

COPILĂRIA ȘI EDUCAȚIA

Matthew Henry s-a născut în Anglia, la Broad Oak, comitatul Flintshire, la 18 octombrie 1662, la mai puțin de două luni după ce tatăl său, Philip Henry, fusese îndepărtat din sluljirea în Biserica Anglicană. Fiind născut prematur, Matthew a fost un copil firav, dar robust spiritual și înzestrat intelectual. El a fost educat în principal de tatăl său, cu ajutorul unor meditatori.

Henry a fost admis la academia lui Thomas Doolittle din Islington, în anul 1680. El a studiat acolo timp de doi ani sub îndrumarea lui Doolittle și Thomas Vincent, apoi, când persecuția a forțat academia să se mute, Henry s-a întors în Flintshire. Dându-și seama că șansele de a fi chemat la lucrare erau mici, Henry a decis să se facă avocat. El a fost primit la Gray's Inn în 1685 pentru a studia dreptul, continuând în particular și studiul teologiei.

LUCRAREA DIN CHESTER

În anul 1686, Henry a început să predice în vecinătatea casei tatălui său. Din motive legate de afaceri, el s-a mutat la Chester un an mai târziu. El a predicat acolo în casele oamenilor până ce i s-a cerut să devină slujitorul bisericii locale. La 9 mai 1687, Matthew a fost ordinat la Londra și a început să slujească în Chester. În câțiva ani, numărul participanților la Cina Domnului din congregația sa a crescut la 250.

În același an, Henry s-a căsătorit cu Katherine Hardware, dar ea a murit la nașterea primului lor copil, la doar doi ani după căsătorie. În anul 1690, Henry s-a căsătorit cu Mary Warburton și împreună au avut un fiu, Philip, și opt fiice, dintre care trei au murit în pruncie.

O casă de rugăciune construită pe Crook Lane a fost deschisă în 1700, unde el a fost chemat să predice. În 1706 a fost adăugat un balcon pentru a găzdui o altă congregație care s-a alăturat celei a lui Henry, ridicând numărul participanților la Cina Domnului la 350 de persoane. Pe lângă lucrarea sa în congregație, Henry ținea servicii lunare în cinci sate din apropiere și le predica des prizonierilor din castel.

În anul 1704, la vârsta de 42 de ani, Henry a început să lucreze la un comentariu biblic bazat pe metoda sa de predicare expozitivă și pe notițele bogate și scrierile despre Biblie pe care le strânsese în timpul slujirii. El învățase limbile ebraică, greacă și latină din copilărie și avea, de asemenea, cunoștințe foarte bune de limba franceză. În plus, el avea un spirit de cercetare ascuțit și capacitatea de a exprima chestiunile doctrinare într-o manieră simplă, dar profundă.

LUCRAREA DIN LONDRA

În anul 1710, Henry a fost invitat la Hackney, una dintre cele mai importante congregații neconformiste din apropierea Londrei. El a acceptat să se mute, dar nu imediat. El și-a rostit predica de rămas-bun la Chester la data de 11 mai 1712, cu multe lacrimi. Lucrarea sa din Mare Street, Hackney, a început în săptămâna următoare, dar avea să fie de scurtă durată. În luna iunie 1714, în timp ce se întorcea la Londra, a căzut de pe cal și a murit a doua zi.

Deși Matthew Henry este cel mai cunoscut pentru comentariul său la întreaga Biblie, el a scris încă 30 de lucrări, concentrându-se în principal pe evlavia practică. Mesajul vieții și slujirii lui Henry a fost simplu: „O

viață trăită în slujba lui Dumnezeu și în părtășie cu El este cea mai mângâietoare viață pe care o poate trăi cineva în această lume".

CĂRȚI RECOMANDATE

Commentary on the Whole Bible (6 vol.) este cel mai valoros și mai popular comentariu scris vreodată.

Complete Works of Matthew Henry (2 vol.) include numeroase cărți valoroase scrise de Henry (dincolo de comentariul său), precum *The Covenant of Grace, How to Prepare for Communion, A Method for Prayer,*[1] *The Pleasantness of a Religious Life* și *The Secret of Communion with God.*

NOTĂ BIBLIOGRAFICĂ

[1] Disponibilă în limba română sub titlul *Roagă-te Biblia. Ghid practic de folosire a Bibliei în rugăciune,* Editura MAGNA GRATIA, 2011; v. și *Cum pot avea părtășie cu Dumnezeu zi de zi?,* Editura MAGNA GRATIA, 2026 – n.tr.

14.

JONATHAN EDWARDS

(1703-1758)

COPILĂRIA ȘI EDUCAȚIA

Jonathan Edwards s-a născut la 5 octombrie 1703, în East Windsor, Connecticut, SUA. Tatăl lui Edwards și bunicul lui după mamă erau amândoi predicatori puternici și trecuseră prin treziri religioase.

Edwards a primit educația timpurie în școala de gramatică a tatălui său, unde a fost crescut și instruit în teologia reformată și în evlavia puritană.

La vârsta de 13 ani, a fost admis la Collegiate School (cunoscută mai târziu sub numele de Yale College) și a obținut diploma de licență în anul 1720, absolvind primul din clasă, apoi a rămas la Yale pentru a studia în vederea obținerii masteratului.

În copilărie și tinerețe, Edwards a trecut prin mai multe perioade de convingere spirituală, care au culminat cu convertirea sa în 1721.

LUCRAREA TIMPURIE

Cariera de slujitor a lui Edwards a început în 1722, când a fost invitat să slujească într-o biserică prezbiteriană din New York City. Această slujire pastorală a fost însă de scurtă durată, deoarece tatăl său l-a convins pe Edwards să se întoarcă în Connecticut doar opt luni mai târziu. După ce și-a încheiat masteratul la Yale, Edwards a acceptat în noiembrie 1723 chemarea unei biserici din Bolton de a sluji.

În anul următor, Edwards s-a întors la New Haven pentru a sluji ca meditator la colegiu. El a rămas acolo până în anul 1726, când a fost chemat de locuitorii din Northampton, Massachusetts, să fie asistentul bunicului său în vârstă, Solomon Stoddard. El a fost instalat în slujire la 15 februarie 1727 și a devenit singurul slujitor al bisericii locale după moartea lui Stoddard, în anul 1729.

Edwards s-a confruntat cu problema promovării evlaviei într-o congregație care părea să alunece spre indiferență spirituală. Drept urmare, la începutul anilor 1730, el și-a concentrat predicarea pe păcatele obișnuite și concrete, îndemnând oamenii să se pocăiască și să primească Evanghelia prin credință. Prin harul Duhului,

predicarea lui a provocat o trezire importantă la Northampton în iarna anilor 1734-1735.

După o perioadă de acalmie la sfârșitul anilor 1730, Edwards a fost implicat în Marea Trezire Spirituală [The Great Awakening], care a început în anul 1740 și a devenit unul dintre cei mai abili apărători ai trezirii, având un rol esențial în aceasta. Edwards a scris multe lucrări în apărarea trezirii, cea mai influentă fiind *Treatise Concerning Religious Affections*.

LUCRAREA TÂRZIE

Din cauza refuzului său de a boteza copiii membrilor care nu puteau mărturisi că aveau harul mântuirii, a zvonurilor false răspândite despre felul în care îi trata pe unii tineri și a complicațiilor rezultate din mai multe cazuri de disciplină a bisericii, membrii bisericii din Northampton au votat în iunie 1750 să-l îndepărteze pe Edwards de la amvon. În anul următor, Edwards a părăsit Northampton împreună cu familia sa, găsindu-și adăpost în așezarea de frontieră Stockbridge, unde a slujit ca păstor al unei mici congregații și ca misionar pentru indienii din tribul Housatonic. Deși dorința lui Edwards de a vedea o trezire în rândul indienilor nu s-a împlinit, aceștia au fost cei mai rodnici ani ai săi, în care a produs

un vast corpus de scrieri.

În anul 1758, Edwards a acceptat să devină președintele College of New Jersey din Princeton. La 22 martie 1758, după numai câteva luni la Princeton, Edwards a plecat în veșnicie din cauza complicațiilor unei vaccinări împotriva variolei. Marea sa colecție de scrieri continuă să fie cercetată, analizată și evaluată până în ziua de azi, arătând că el este, așa cum îl consideră unii, ultimul puritan al Americii și cel mai de seamă teolog al ei.

CĂRȚI RECOMANDATE

The Works of Jonathan Edwards (2 vol., Banner of Truth; 26 vol., Yale) cuprinde cele mai mari lucrări clasice ale lui Edwards, printre care *Narrative of Surprising Conversions, A History of the Work of Redemption,*[1] *Justification by Faith Alone* și *Charity and Its Fruits,* precum și câteva lucrări consacrate mai dificile: *The Freedom of the Will* și *Original Sin Defended.*

The Religious Affections este considerată adesea lucrarea clasică de referință în istoria americană despre viața spirituală.

The Life and Diary of David Brainerd este o lucrare clasică emoționantă, comparabilă cu *Confesiunile* lui

Augustin, care ne prezintă creșterea spirituală și luptele intense ale unui tânăr misionar plin de zel pentru Dumnezeu.

NOTĂ BIBLIOGRAFICĂ

[1] Disponibilă în limba română sub titlul *Un singur plan. Istoria lucrării de răscumpărare,* Editura MAGNA GRATIA, 2020; v. și *Păcătoșii în mâinile unui Dumnezeu mânios* (2007), *Și dracii cred. Cum să știi dacă ești credincios adevărat* (2016), Editura MAGNA GRATIA – n.tr.

PARTEA A TREIA.
DUMNEZEUL TRIUNIC ȘI LUCRAREA SA DE MÂNTUIRE

15.

PĂRTĂȘIA CU DUMNEZEUL TRIUNIC

Cartea *Communion with God* (1657) de John Owen se remarcă printre numeroasele mari lucrări de teologie puritană devoțională. În esență, ea este un apel adresat creștinilor să fie trinitarieni deopotrivă în practică și în credință, și surprinde pasiunea lui Owen pentru o teologie decisiv trinitariană și aplicată în totalitatea aspectelor vieții.

Owen a insistat pe ideea că este cu totul imposibil ca un om să aibă vreodată de-a face cu „Dumnezeu" pur și simplu la modul general. Nu există o Dumnezeire nediferențiată cu care cineva să aibă de-a face. Noi trebuie să spunem ceea ce a afirmat articolul 3 din Crezul Atanasian: „Noi ne închinăm unui singur Dumnezeu în Sfânta Treime și Sfintei Treimi în unitate, fără a confunda Persoanele și fără a împărți Ființa". Fiecare Persoană a Sfintei Treimi este inseparabilă de celelalte, dar Persoanele sunt distincte, iar Owen a dorit să arate felul

cum putem avea părtășie distinctă cu fiecare dintre ele. El își întemeiază argumentul pe numeroase texte biblice, dar mai ales pe binecuvântarea apostolică din 2 Corinteni 13:14: „Harul Domnului Isus Hristos, și dragostea lui Dumnezeu, și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți!"

PĂRTĂȘIA CU TATĂL

Esența părtășiei Tatălui cu noi, spune Owen, este *dragostea*. Owen era pe deplin conștient că ne este ușor să nu ne gândim la Tatăl ca fiind iubitor, ci ca aspru și ca unul care tună către noi, aflat la o distanță atât de mare de noi, încât nu ne putem apropia de El. Noi ne gândim la faptul că Tatăl este plin de compasiune și blândețe față de noi numai datorită sângelui lui Isus. În realitate însă, observă Owen, Tatăl este chiar originea și izvorul dragostei: El este Cel care, din dragoste, L-a trimis pe Fiul Său în lume. Așadar, cu privire la Tatăl ceresc, izvorul a toate, inclusiv al dragostei lui Dumnezeu, Owen ne îndeamnă în felul următor:

> Ia-ți un moment ca să te așezi lângă acest izvor, și vei descoperi în curând dulceața apelor lui. Aceia dintre voi care ați fugit de Dumnezeu vă veți descoperi incapabili să mai stați deoparte chiar și

pentru o clipă.[1]

Ce este această dragoste a Tatălui? Owen spune că, în primul rând, ea este o „dragoste a desfătării", adică o dragoste care își găsește plăcerea în cei iubiți. Dumnezeu Tatăl este bucuros și încântat de copiii Săi și de părtășia cu ei (Țef. 1:17). În al doilea rând, Dumnezeu Tatăl Își iubește copiii în Hristos, căci Hristos este „vistieria în care Tatăl pune toate bogățiile harului Său, scoase din mina inepuizabilă a dragostei Sale veșnice; și El este preotul în mâinile căruia punem toate darurile pe care le aducem înapoi Tatălui".[2] În al treilea rând, dragostea Tatălui este abundentă, „dragostea unui izvor, a unei fântâni care se revarsă neîncetat".[3] În al patrulea rând, dragostea Tatălui precedă dragostea credincioșilor față de El. Tatăl Își iubește copiii înainte ca ei să-L iubească. În cele din urmă, dragostea Tatălui este statornică, fie că noi, credincioșii, o simțim, fie că nu; dragostea Lui nu se micșorează, nu șovăie și nu dă greș niciodată.[4]

PĂRTĂȘIA CU FIUL

Următoarea secțiune a cărții lui Owen este dedicată părtășiei Fiului cu noi, credincioșii, a cărei esență este *harul*. Owen umple aici paginile cu limbajul și imaginile din Cântarea Cântărilor. Înțelegând această carte

ca pe o pildă a dragostei dintre Hristos și mireasa Sa, biserica, Owen revine mereu la ea, astfel încât cititorii să simtă dulceața părtășiei cu Fiul, atât în Persoana Lui, cât și prin răscumpărarea lor prin sângele Lui.

Owen începe analizând unele dintre „perfecțiunile personale ale Domnului Hristos", deoarece aprecierea lor ne va încălzi inimile față de El. Hristos le este prezentat cititorilor ca fiind irezistibil de atrăgător, astfel încât inimile lor să fie atrase spre El. Mai mult, El nu este doar frumos și vrednic de dorit în Sine; ci El Se desfată în cei care cred în El și Se dăruiește în întregime dragostei față de ei. Astfel, El îi face și pe ei să se desfete în El și să se dăruiască în dragoste față de El.

Apoi Owen trece la ceea ce a făcut Fiul pentru noi. În mod remarcabil, Owen ne prezintă aici o convingere caracteristic puritană: prin viața, moartea, învierea și înălțarea Sa, Hristos este Mijlocitorul care ne aduce la o bucurie profundă în Dumnezeu.

PĂRTĂȘIA CU DUHUL

În final, Owen tratează părtășia Duhului cu noi, a cărei esență este *mângâierea*. Owen afirmă că, în esență, Duhul este Duhul sfințirii. Asta înseamnă, în

primul rând, că El pune oamenii deoparte, dându-le naşterea din nou, şi lucrează credinţa în inimile lor prin predicarea Evangheliei; în al doilea rând, El îi mângâie pe cei care au fost puşi deoparte din lume prin credinţa lor în Hristos. Prin „mângâiere", Owen se referă la mângâierea care se găseşte numai în Hristos şi pe care numai Duhul o dăruieşte, aplicând în vieţile credincioşilor ceea ce ei au în Hristos.

Altfel spus, Duhul face ca părtăşia cu Fiul şi cu Tatăl să fie atât reală, cât şi încântătoare, revărsând dragostea lui Dumnezeu în inimile noastre şi confirmând adevărul Evangheliei. În vreme ce Satana vine ca să ne răpească încrederea şi mângâierea, Duhul aduce siguranţă şi bucurie în adevăr. Şi doar Duhul poate face aceasta. Owen observă că, atunci când era pe Pământ, Hristos părea să aibă un efect redus asupra inimilor ucenicilor Săi, dar când a venit Duhul, inimile lor au fost cuprinse de înflăcărare pentru Hristos şi Dumnezeu. Owen conchide astfel: „Lucrarea Sa, care continuă până la sfârşitul lumii, este să aducă făgăduinţele lui Hristos în minţile şi inimile noastre, dându-ne mângâiere, bucurie şi dulceaţă cu mult peste ceea ce ucenicii experimentaseră când Hristos le-a spus personal acele cuvinte".[5]

Cu toate acestea, Owen știe că unii cititori L-ar putea privi pe Duhul ca pe o simplă forță divină impersonală. De aceea, el insistă că, deși Duhul este trimis din dragostea Tatălui pentru a ne da harul Fiului, El vine totuși prin propria Sa voință. El este o Persoană adevărată și trebuie să ne raportăm la El ca atare: „Întrucât Duhul Sfânt este Dumnezeu, trebuie să Îl invocăm, să ne rugăm și să Îl chemăm la fel cum facem în relație cu Tatăl și cu Fiul”.[6] Așadar, deși nu-i va părăsi niciodată pe cei aleși, uneori El poate retrage simțământul mângâierii Sale, de exemplu dacă ei Îl întristează sau I se împotrivesc.

CONCLUZIE

Concluzia lui Owen este profund trinitariană:

> Dragostea divină izvorăște de la Tatăl, este purtată înainte de Fiul și transmisă de Duhul – Tatăl plănuind, Fiul procurând, iar Duhul aplicând eficace, aceasta fiind și ordinea. Părtășia noastră începe cu lucrarea Duhului, care ne dă dreptul de moștenire faptic în sângele Fiului, prin care primim acceptarea de către Tatăl.[7]

Owen a construit un argument puternic în favoarea unei credințe și practici trinitariene. În orice alți termeni,

atât în teologie, cât și în închinare, vedem tendința distructivă, care ne sărăcește viețile spirituale, de a reduce toate marile adevăruri specifice ale Evangheliei la un teism generalizat și gol și la un moralism idealist, lipsit de puterea care se găsește în plinătatea adevărului și a vieții din Cuvântul lui Dumnezeu.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] John Owen, *Of Communion with God,* în *The Works of John Owen,* ed. William Goold, 16 vols. (Edinburgh: Banner of Truth, 1965-1968), 2:36. v. John Owen, *În părtășie cu Trinitatea* (Dascălu: Editura MAGNA GRATIA, 2023), p. 81.

[2] Owen, *Of Communion with God,* în *Works,* 2:27.

[3] Owen, *Of Communion with God,* în *Works,* 2:28.

[4] Owen, *Of Communion with God,* în *Works,* 2:29-30.

[5] Owen, *Of Communion with God,* în *Works,* 2:237.

[6] Owen, *Of Communion with God,* în *Works,* 2:229-30.

[7] Owen, *Of Communion with God,* în *Works,* 2:180.

16.

DUMNEZEU TATĂL: PREDESTINAREA, CREAȚIA ȘI PROVIDENȚA

Puritanii și-au început toată teologia cu o perspectivă binecuvântată asupra lui Dumnezeu. Ei au înțeles că Dumnezeului viu nu-I lipsește nimic și că El este pe deplin suficient în Sine. Din această plinătate a lui Dumnezeu izvorăște toată bunătatea Evangheliei. Richard Sibbes a scris următoarele:

> Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt erau fericiți în Sine și Se bucurau unul de altul înainte de a exista lumea. Dar, dacă Dumnezeu n-ar găsi plăcere să-Și împărtășească și să-Și răspândească bunătatea, n-ar fi existat nici creație, nici răscumpărare. Dumnezeu Se folosește de făpturile create de El nu pentru că I-ar lipsi puterea sau pentru că n-ar putea face nimic fără ele, ci pentru răspândirea bunătății Sale... În Dumnezeu există o bunătate ca aceea a unui izvor sau a sânului care dorește să se ușureze de lapte.[1]

Altfel spus, puritanii vedeau în spatele tuturor lucrurilor un Dumnezeu glorios al dragostei și abundenței: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt trăind într-o dragoste și părtășie reciprocă și veșnică. Dumnezeu nu a avut nevoie să creeze lumea pentru a-Și împlini vreo nevoie sau pentru a fi ceea ce este. Măreția divină a acestui Dumnezeu nu depinde de lume sau de nimic altceva din afara Sa.

DUMNEZEU PLĂNUIEȘTE SUVERAN

Dar Tatăl Se bucura atât de mult de părtășia cu Fiul Său, încât dragostea Sa pentru El s-a revărsat, iar Tatăl a decretat ca Fiul veșnic să fie întâiul născut dintre mulți fii. Așa spune apostolul Pavel în Romani 8:29: „Căci pe aceia, pe care i-a cunoscut mai dinainte, i-a și hotărât mai dinainte să fie asemenea chipului Fiului Său, pentru ca El să fie cel întâi născut dintre mai mulți frați" (v. și Efes. 1:3-5). Prin harul Său, în Hristos, simple făpturi create aveau să ajungă să-L cunoască pe Dumnezeu, să-L cheme și să-I dea slavă folosind „dulcele nume de Tată".[2]

Astfel, puritanii au înțeles că istoria și lucrările din Univers – atât creația, cât și răscumpărarea – nu sunt

construite pe temelii sau condiții nesigure și schimbătoare. Dumnezeu este Autorul lor. Existența și istoria creației, ca și desfășurarea planului răscumpărării, se întemeiază direct pe perfecțiunea neschimbătoare a voii lui Dumnezeu.

Asemenea reformatorilor dinaintea lor, puritanii au fost de acord – pe baza adevărului din Romani 9-11 – că planul veșnic al lui Dumnezeu includea predestinarea, care conține două aspecte: (1) alegerea la viață veșnică a celor pe care Tatăl a hotărât să-i iubească în Hristos din veșnicie în veșnicie, nu pentru vreun motiv care să țină de ei, ci numai datorită harului Său suveran și liber; și (2) reprobarea celor pe care Tatăl a hotărât să-i treacă cu vederea din veșnicie în veșnicie, lăsându-i să piară pentru totdeauna în păcatele lor, sub mânia Sa suverană și dreaptă. Pentru puritani, aspectul uimitor al predestinării nu este că unii păcătoși vor pieri pentru totdeauna, căci toți meritățm acest lucru, ci că Dumnezeu mântuiește chiar și un singur păcătos prin dragostea și harul Său minunate.

Pentru puritani, doctrina alegerii este prietena păcătoșilor. Dacă n-ar exista alegerea divină, n-ar exista nicio speranță de mântuire. Iain Murray spune în acest sens

că „doctrina alegerii era vitală pentru puritani; ei credeau, ca și [Jerome] Zanchius, că ea ‚este firul de aur care străbate întregul sistem creștin' și afirmau că îndepărtarea de acest adevăr ar aduce biserica vizibilă sub judecata și indignarea lui Dumnezeu".[3] În gândirea puritanilor, predestinarea nu era doar teologie biblică, ci era ceva esențial pentru Evanghelie și pentru evlavie.[4]

DUMNEZEU CREEAZĂ SUVERAN

Din abundența Sa divină și potrivit planului Său suveran, Tatăl a poruncit apoi ca lumea să ia ființă. Astfel, strigătul din Apocalipsa 4:11 se înalță către El: „Vrednic ești, Doamne și Dumnezeul nostru, să primești slava, cinstea și puterea, căci Tu ai făcut toate lucrurile, și prin voia Ta stau în ființă și au fost făcute!" Și, în acord cu planul Său veșnic, creația a luat ființă atât prin Fiul, cât și pentru Fiul (Col. 1:15-16). Tot în acord cu atributele și caracterul Său, Dumnezeu a creat toate lucrurile bune. Păcatul și răul aveau să fie infecții străine, nu părți originale ale creației lui Dumnezeu.

Deoarece puritanii luau în serios această doctrină a creației, ei respingeau împărțirea vieții în aspecte sacre și aspecte profane. Pentru ei, nu era nevoie ca omul să se retragă într-o mănăstire. Așa cum spunea George

Swinnock, creștinul ar trebui să privească „atelierul său la fel ca pe capela sa, un pământ sfânt”.[5]

DUMNEZEU DOMNEȘTE SUVERAN

Toată această doctrină era pe deplin relevantă pentru viața de zi cu zi a puritanilor, deoarece ei afirmau în continuare că ceea ce Dumnezeu a plănuit și a adus la ființă este apoi păstrat, susținut și guvernat de El. Nimic nu se află în afara grijii și voii Sale. Astfel, El Își călăuzește creația, susținând și conducând toate lucrurile, astfel încât ele să lucreze împreună pentru împlinirea planurilor Sale glorioase.

Este important de reținut că domnia providențială a lui Dumnezeu asupra creației se extinde asupra tuturor făpturilor create de El, asupra tuturor acțiunilor lor și asupra tuturor lucrurilor care li se petrec în această viață. Acest adevăr avea să fie deosebit de mângâietor și susținător pentru puritani, având în vedere cât de mult au suferit ei. Dacă ar fi să ne gândim la exemplul lui John Flavel, autorul cărții clasice *The Mystery of Providence*, știm că Flavel a îndurat ani de persecuție din partea guvernului britanic din cauza lucrării sale și a trebuit să suporte moartea fiului său și moartea succesivă a trei soții. În mijlocul tuturor acestor lucruri, domnia și grija

providențială a lui Dumnezeu au fost sprijinul principal al mângâierii sale. Acest lucru era cu atât mai adevărat cu cât știa că, pentru cel credincios, acțiunile dificile ale providenței nu mai sunt semne ale judecății divine, ci ale grijii părintești, o grijă izvorâtă din planul Tatălui pentru copiii Săi înfiați. Acest fapt l-a făcut în stare pe Flavel să cunoască o mângâiere și o nădejde profundă în mijlocul încercărilor, după cum a exprimat cândva în această scurtă poezie:

> Dacă Satana ar putea vedea deznodământul și urmarea
> Ispitelor lui, cu greu ar mai ispiti.
> Dacă sfinții ar putea vedea ce roade aduc necazurile lor,
> În mijlocul necazurilor, ei ar striga și ar cânta.
> O, ce înțelepciune sfântă! Cine n-ar putea admira
> Cum mântuiești Tu din foc, prin foc!
> Fără îndoială că sfinții în slavă stau uimiți privind
> La acele metode uimitoare, pe care puțini le înțeleg acum.[6]

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Sibbes, "The Successful Seeker," în *Works*, 6:113.

[2] Sibbes, "The Matchless Love and Inbeing," în *Works*, 6:386.

[3] Iain Murray, "The Puritans and the Doctrine of Election," în *Puritan Papers, Volume One,* 1956-1959, ed. J. I. Packer (Phillipsburg, N.J.: P & R, 2000), 5. Vezi *The Doctrine of Absolute Predestination* de Girolamo Zanchi (1516-1590), cap. 5.

[4] Dewey D. Wallace Jr., *Puritans and Predestination: Grace in English Protestant Theology,* 1525-1695 (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1982), 43-44.

[5] George Swinnock, *The Christian Man's Calling,* în *The Works of George Swinnock,* 5 vol. (Edinburgh: Banner of Truth, 1992), 1:42.

[6] John Flavel, *A New Compass for Seamen; or, Navigation Spiritualized,* în *The Works of John Flavel,* 6 vol. (repr., Edinburgh: Banner of Truth, 1968), 5:281.

17.

HRISTOS, MIJLOCITORUL

În lucrurile considerate de primă importanță, puritanii erau oameni profund cristocentrici. Dacă ne gândim la „doctorul ceresc", Richard Sibbes, vedem că el a scris în lucrarea sa, *The Bruised Reed,* că „natura și slujba plină de har a lui Hristos", atunci când sunt înțelese corect, constituie „izvorul oricărei slujiri pentru Hristos și al oricărei mângâieri primite de la El". Sibbes a predicat cândva un mesaj din Filipeni 1:23-24, intitulat „Christ Is Best" [Hristos este cel mai bun], în care a comparat credința vie cu religia moartă. În religia moartă, cineva poate vorbi cu ușurință despre primirea „harului" pentru a „ajunge în Cer". Dar Pavel nu face acest lucru. În loc să dorească să plece și să fie în Cer, Pavel spune că dorește să plece și să fie cu Hristos, căci, spune Sibbes, „Cerul nu este Cer fără Hristos".[1]

Puritanii au subliniat că adevărata credință nu înseamnă să adopți un sistem abstract de mântuire (chiar și unul plătit de Hristos), ci în primul rând și mai presus de orice, ea are de-a face cu Hristos, care, prin Cuvântul

și Duhul Său, mă pune în situația de a-L cunoaște, de a mă încrede în El, de a-L iubi și de a-L dori. Hristos este atât calea prin care Îl cunoaștem pe Dumnezeu, cât și calea prin care cunoaștem evlavia, pentru a deveni tot mai asemănători chipului Său.

HRISTOS ESTE CALEA DE A-L CUNOAȘTE PE DUMNEZEU

Într-o manieră asemănătoare, John Owen a scris lucrarea sa, *Christologia,* pentru a demonstra că adevărata credință nu este o simplă „cunoaștere mentală" a Scripturii, ci credința în Persoana lui Hristos. De ce? Pentru că, scria el, „credința în Hristos este singurul mijloc al cunoașterii autentice a lui Dumnezeu".[2]

Această convingere însemna că teologia puritanilor avea un caracter devoțional remarcabil. Nu înseamnă că ei ar fi servit vreodată „supă de pui pentru suflet"! Mai degrabă teologia lor ducea întotdeauna la doxologie [închinare], înălțând inima în laude la adresa lui Dumnezeu. Stephen Charnock (1628-1680), care a scris lucrarea puritană de referință despre atributele lui Dumnezeu, *Discourse on the Existence and Attributes of God,* este un exemplu potrivit în acest sens. În mijlocul unei alte scrieri, el a putut să exclame cu însuflețire:

> Nu este Dumnezeu Tatăl luminilor, adevărul suprem, obiectul cel mai încântător?... Nu este El lumină fără întuneric, dragoste fără răutate, bine fără rău, curăție fără întinăciune, toată desăvârșirea care încântă, fără vreo pată care să provoace dezgust? Nu sunt toate celelalte lucruri infinit de departe de El, mult inferioare Lui, mai jos decât este un bulgăre de bălegar față de slava soarelui?[3]

De unde vine o asemenea bucurie în Dumnezeu? Charnock nu putea fi mai clar: adevărata cunoaștere a Dumnezeului viu se găsește în și prin Hristos. Însă ceea ce vedem în Hristos este atât de frumos, încât îi poate face pe cei triști să cânte de bucurie și pe cei morți să învieze:

> Nimic din Dumnezeu nu pare înspăimântător pentru credinciosul care privește la Hristos. Soarele a răsărit, umbrele au dispărut, Dumnezeu umblă pe meterezele dragostei, dreptatea și-a lăsat boldul în coasta Mântuitorului, Legea este dezarmată, armele i-au fost luate din mână, inima Lui este deschisă, măruntaiele Lui se frământă de milă, inima Îi bate cu dor, iar în toată purtarea Lui vedem dulceață și dragoste. „Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul

> Dumnezeu adevărat, și pe Isus Hristos, pe care L-ai trimis Tu", cunoscându-L prin credință în slava îndurării și dreptății Sale în Isus Hristos.[4]

De fapt, scria John Owen, deoarece Dumnezeu binecuvântează numai prin Hristos, este corect să spunem că „credința sfinților din Vechiul Testament privea în primul rând către Persoana lui Hristos – atât ceea ce era El, cât și ceea ce avea să fie la împlinirea vremii, când urma să devină Sămânța femeii".[5]

HRISTOS ESTE CALEA CĂTRE EVLAVIE

Owen spune că motivul pentru care suntem chemați să-L iubim pe Hristos este că Tatăl Îl iubește. Dragostea Tatălui este sursa și originea dragostei; toată dragostea pe care o vedem în lume este o copie și o umbră a acelei iubiri primare. Dragostea noastră pentru Fiul trebuie să fie o reflectare a primei iubiri, iubirea Tatălui. Așadar, a fi devotat Fiului în dragoste nu înseamnă să-L dezonorăm sau să-L nesocotim pe Tatăl.

Dimpotrivă, spune Owen, „în aceasta constă partea principală a înnoirii noastre după chipul Lui. Nimic nu ne face atât de asemănători cu Dumnezeu precum dragostea noastră pentru Isus Hristos".[6] Iubindu-L pe Fiul,

devenim asemenea Tatălui. De asemenea, încrezându-ne în Fiul, devenim asemenea Fiului, căci devenim întotdeauna asemenea Celui în care ne încredem. Astfel, când ne încredem în Hristos, devenim felul de oameni pe care Tatăl îi iubește și suntem transformați după chipul lui Dumnezeu.

Efectul general al citirii cristologiei puritane poate fi rezumat simplu în aceste cuvinte: este ca și cum ai citi o invitație. Owen face clar acest adevăr:

> Vedem oare în noi înșine slăbirea harului, lipsă de vitalitate, răceală, spirit căldicel, un fel de amorțeală și insensibilitate spirituală care pune stăpânire pe noi? Vedem că nu suntem gata să manifestăm harul la timpul potrivit și să-l punem în lucrare cu vigoare în îndatoririle părtășiei cu Dumnezeu și dorim ca sufletele noastre să fie vindecate de aceste boli primejdioase? Să fim încredințați că nu există nicio cale mai bună pentru vindecarea și eliberarea noastră, ba chiar nicio altă cale, în afară de aceasta: să dobândim prin credință o vedere proaspătă a slavei lui Hristos și să rămânem în ea cu statornicie. Contemplarea neîncetată a lui Hristos și a slavei Sale, care își exercită puterea transformatoare pentru a înviora tot harul, este

singura alinare în această situație.[7]

Așadar, pentru puritani, Hristos era nespus de prețios și cu totul vrednic de iubit. Așa cum scria Thomas Brooks, „Hristos este vrednic de iubit; Hristos este foarte vrednic de iubit; Hristos este cel mai vrednic de iubit; Hristos este întotdeauna vrednic de iubit; Hristos este în întregime vrednic de iubit... Hristos este diamantul cel mai strălucitor din inelul slavei”.[8]

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Sibbes, “Christ Is Best; or, St. Paul’s Strait,” în *Works*, 1:339.

[2] Owen, *Christologia*, în *Works*, 1:77.

[3] Stephen Charnock, *Discourse of the Knowledge of God,* în *The Works of Stephen Charnock,* 5 vol. (repr., Edinburgh: Banner of Truth, 1985), 4:91.

[4] Charnock, *Discourse of the Knowledge of God,* în *Works,* 4:163.

[5] Owen, *Christologia*, în *Works,* 1:101.

[6] Owen, *Christologia*, în *Works,* 1:146.

[7] Owen, *The Glory of Christ,* în *Works*, 1:395.

[8] Blanchard, comp., *Complete Gathered Gold,* 347.

18.

HRISTOS, MIJLOCITORUL PLIN DE COMPASIUNE

Thomas Goodwin a crescut într-o familie temătoare de Dumnezeu, într-un context profund puritan. Prin urmare, nu a fost ceva surprinzător că, de la o vârstă destul de fragedă, el și-a propus să devină predicator. Totuși, așa cum a mărturisit mai târziu, adevărata lui motivație era să ajungă cunoscut ca una dintre „marile minți" ale predicării, fiindcă „pofta lui stăpânitoare" era tânjirea după aplauzele oamenilor.

Apoi, în anul 1620, tocmai când fusese desemnat membru al corpului academic de la Catharine Hall din Cambridge, Thomas a ascultat o predică funerară care l-a mișcat profund și l-a făcut să se preocupe serios de starea lui spirituală. Au urmat 7 ani apăsători de introspecție, în care a căutat în sine semne și dovezi ale harului. Abia când i s-a spus să privească în afară, anume să se bizuie numai pe Hristos, și când, prin har, a urmat acest sfat, el a fost eliberat. „Am ajuns acum în punctul

acesta", spunea el, „în care înțeleg că semnele nu-mi sunt de niciun folos de unele singure; m-am încrezut prea mult în harul obișnuit în ce privește siguranța îndreptățirii mele, și acum vă spun că Hristos merită totul".[1]

La scurt timp după aceea, Thomas Goodwin i-a luat locul lui Richard Sibbes, predicând la Holy Trinity Church din Cambridge. Tranziția a fost una potrivită, deoarece, în vremurile lui mai introspective, predicarea lui se ocupase mai ales cu zdrobirea conștiințelor, pe când acum, aprecierea harului fără plată al lui Hristos l-a făcut să devină un predicator centrat pe Hristos, asemenea lui Sibbes. Sibbes îi spusese cândva: „Tinere, dacă vrei vreodată să faci bine, trebuie să predici Evanghelia și harul fără plată al lui Dumnezeu în Hristos Isus", și tocmai aceasta a făcut Goodwin de atunci înainte.

Experiența lui Goodwin a oferit contextul pentru două dintre cele mai populare scrieri ale sale, publicate împreună: *Christ Set Forth* și *The Heart of Christ in Heaven towards Sinners on Earth*. El a explicat că le-a scris din preocuparea că mulți creștini (așa cum făcuse cândva și el) „au fost prea mult purtați de începuturile lucrării lui Hristos în propriile inimi, în loc să se îndrepte spre Hristos însuși".[2] Într-adevăr, el avertiza că

„mințile multora sunt atât de ocupate cu propriile inimi, încât (așa cum spune psalmistul despre Dumnezeu) Hristos ‚abia dacă se află în toate gândurile lor'". Goodwin ne îndrumă „mai întâi să privim cu totul în afara noastră, către Hristos" și credea că motivul pentru care noi nu facem aceasta este, pur și simplu, „sărăcia" cunoașterii noastre despre Domnul Isus Hristos.

Astfel, Goodwin a devenit un model al predicării puritane cristocentrice. În cartea *Christ Set Forth*, scopul lui a fost să-L prezinte pe Hristos astfel încât privirea noastră să fie atrasă spre El și pânzele credinței noastre să fie umflate de acest vânt. Iar în această privință, el a reușit admirabil!

El explică faptul că Hristos este adevăratul obiect și sprijin al credinței mântuitoare. Hristos este cauza sau temelia întregii noastre îndreptățiri. Dumnezeu a pus în Hristos, prin viața, moartea, învierea, înălțarea și mijlocirea Sa actuală, tot ce este necesar pentru îndreptățirea noastră deplină.

După ce și-a încheiat prima lucrare despre mijlocirea lui Hristos, Goodwin a considerat potrivit să cerceteze apoi felul în care inima lui Hristos din Cer este îndreptată acum spre păcătoșii de pe Pământ. Astfel, cartea-

pereche, *The Heart of Christ in Heaven towards Sinners on Earth,* avea să arate din Scriptură că, în toată măreția Sa cerească, Hristos nu este distant față de credincioși și nici nepăsător, ci are cele mai puternice simțăminte pentru ei. Cunoașterea acestui lucru, spunea el, poate „să-i încurajeze pe credincioși și să le dea îndrăzneală să vină mai curajos la tronul de har, la un asemenea Mântuitor și Mare Preot, știind cât de dulce și de blândă este înclinația inimii Lui spre ei, chiar dacă acum Se află în slavă".[3]

Goodwin arată că, în toată sfințenia Sa glorioasă din Cer, Hristos nu este departe de poporul Său, ci inima Lui încăpătoare bate mai puternic ca oricând de dragoste tandră pentru ei. În particular, există două lucruri care Îi stârnesc compasiunea: necazurile noastre și – aproape ceva de necrezut – păcatele noastre. Într-adevăr, spune Goodwin:

> Păcatele tale Îl mișcă mai mult spre îndurare decât spre mânie... da, mila Lui față de tine crește cu atât mai mult, asemenea inimii unui tată față de copilul care are o boală respingătoare... Toată ura Lui se va revărsa numai asupra păcatului, ca să te elibereze de el prin distrugerea și nimicirea lui;

> însă inima Lui se va revărsa cu atât mai mult spre tine, și aceasta atât când zaci sub povara păcatului, cât și când treci prin orice altă suferință. De aceea, nu te teme, căci „cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos?”[4]

Și cât de mult avem nevoie astăzi de Goodwin și de mesajul lui! Dacă vrem să fim eliberați de gândurile zdrobitoare sau neliniștite despre Dumnezeu și de dragostea pentru păcat, avem nevoie de o asemenea cunoaștere a lui Hristos. Dacă predicatorii de azi ar putea fi schimbați asemenea lui Goodwin și ar predica așa cum predica el, cu siguranță că mult mai mulți credincioși ar spune asemenea lui pe patul de moarte: „Hristos nu mă poate iubi mai mult decât mă iubește deja. Cred că nu-L pot iubi pe Hristos mai bine decât Îl iubesc”.[5]

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] “The Memoir of Thomas Goodwin... by His Son,” în *The Works of Thomas Goodwin* (repr., Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2006), 2:lxx.

[2] Goodwin, *Christ Set Forth,* în *Works*, 4:3.

[3] Goodwin, *The Heart of Christ in Heaven towards Sinners on Earth,* în Works, 4:95.

[4] Goodwin, *The Heart of Christ in Heaven towards Sinners on Earth,* în *Works*, 4:149.

[5] "Memoir," în Goodwin, *Works*, 2:lxxiv–lxxv.

19.

DUHUL SFÂNT

Doctrina Duhului Sfânt a fost întotdeauna un punct de interes deosebit în gândirea reformatorilor și mai ales în cazul puritanilor. Cu excepția reformatorului Jean Calvin, niciun teolog de dinaintea lor nu încercase să dezvolte și să aplice o teologie atât de completă despre Duhul Sfânt și lucrarea Lui. Richard Sibbes a explicat motivul în felul următor:

> Cu cât Hristos este descoperit mai mult, cu atât mai mult Duhul este dat; și, pe măsură ce se arată ce a făcut Hristos pentru noi și ce El are pentru noi, bogățiile lui Hristos sunt descoperite tot mai mult în biserică, iar Duhul lucrează mai mult împreună cu ele. Cu cât harul fără plată și dragostea lui Dumnezeu arătată doar în Hristos sunt făcute mai cunoscute bisericii, cu atât avem mai mult din Duhul; în consecință, cu cât avem mai mult din Duhul, cu atât căpătăm mai multă cunoaștere a lui Hristos... În ultimii o sută de ani, în vremea Reformei, Duhul S-a arătat mai mult, cu mai multă lumină și mângâiere. Creștinii au trăit

și au murit cu mai multă mângâiere. De ce? *Pentru că Hristos a fost cunoscut mai mult.*[1]

În Biserica Romano-Catolică, lucrarea Duhului fusese practic înlocuită de sistemul sacramental. Printre quakeri, doctrina Duhului a fost tratată izolat, aproape ca un Dumnezeu diferit, oferind experiențe și revelații cu totul deconectate de Hristos și de Scriptură. Socinienii priveau Duhul ca pe o forță impersonală. În multe alte contexte, Duhul era pur și simplu uitat sau ignorat. Contrar unor astfel de idei și tendințe, puritanii au susținut că Duhul Sfânt este deopotrivă Dumnezeu pe deplin și că El este personal: ca Dumnezeu Duhul Sfânt, El este una cu Dumnezeu Tatăl și cu Dumnezeu Fiul, dar distinct personal de Ei. În Scriptură, El este descris ca având însușiri personale: El înțelege, hotărăște, acționează, învață și călăuzește; El poate fi testat, întristat, stins, hulit și mințit.

LUCRAREA DUHULUI

În lucrarea sa de referință despre Persoana și lucrarea Duhului, *Pneumatologia,* John Owen a analizat lucrarea Duhului de la creație până la răscumpărare sau noua creație. Duhul, explica el, a avut un rol dătător de viață în creație. Așa cum o porumbiță își clocește ouăle, Duhul

era prezent în creație, dând viață tuturor făpturilor vii de pe Pământ; iar apoi El a fost (și este!) la lucru în și împreună cu biserica lui Dumnezeu, pe măsură ce planul răscumpărării se desfășura. Așadar, de-a lungul Vechiului Testament, Duhul a inspirat profețiile și scrierea Scripturii, a făcut minuni și i-a echipat pe oameni (de exemplu, pe Samson cu putere și pe Bețaleel cu priceperea unui meșter). Într-adevăr, noi „descoperim că tot ce este bun, chiar și în Vechiul Testament, Îi este atribuit Lui [Duhului] ca autor nemijlocit și unic”.[2] Apoi, Duhul a fost trimis din Cer să Se pogoare și să rămână peste Hristos, Fiul întrupat al lui Dumnezeu. Uns cu Duhul și cu putere, Hristos a devenit Capul noii creații. Owen arată că omul Isus a fost uns atât de mult cu Duhul, încât a acționat întotdeauna numai așa cum era echipat și împuternicit de Duhul. El a fost dus de Duhul în pustie și prin Duhul a scos El demoni, a făcut minuni, S-a adus pe Sine ca jertfă și așa mai departe.

Pornind de la lucrarea Duhului în și prin Hristos, Capul noii creații, Owen trece la lucrarea Duhului în biserică, trupul lui Hristos. Prin Duhul, Fiul ne dă ceea ce Tatăl Îi dăduse Fiului prin Duhul. Locuind în Hristos, Capul nostru, și în noi, mădularele trupului Său, Duhul

ne unește unii cu alții, cu Hristos și cu Dumnezeu, Tatăl nostru ceresc. Dacă odinioară nu am făcut decât să ne înfricoșăm înaintea lui Dumnezeu, Creatorul și Judecătorul nostru, acum, prin Duhul și împreună cu Fiul, strigăm: „Ava, Tată!" Owen conchide astfel: „Așa cum coborârea lui Dumnezeu spre noi în dragoste și har își găsește împlinirea în lucrarea Duhului în noi și asupra noastră, tot așa toată înălțarea noastră spre El începe de aici".[3]

DUHUL ȘI VIAȚA CREȘTINĂ

Pentru puritani, această credință în lucrarea Duhului însemna că ei nu-L priveau ca pe o simplă forță divină care îi ajută pe credincioși să se autoperfecționeze. Ea presupunea o înțelegere care transformă radical viața creștină, căci Duhul este Cel care S-a bucurat din veșnicie de Cuvânt și i-a dat putere, pe când Cuvântul purcede de la Tatăl. Prin El, Tatăl Și-a exprimat din veșnicie dragostea față de Fiul Său, iar prin El Fiul L-a iubit întotdeauna pe Tatăl.

Cu alte cuvinte, Owen ne învață că, atunci când Tatăl și Fiul ne dau Duhul, Ei ne dau propria viață, dragoste și părtășie. Prin Duhul, noi trăim viața nouă de copii ai lui Dumnezeu în Hristos; prin El începem să

împărtășim plăcerea Tatălui în Fiul și a Fiului în Tatăl; prin El începem să iubim așa cum iubește Dumnezeu. Astfel, Jonathan Edwards a scris că „principiul divin din sfinți este de natura Duhului, căci, după cum natura Duhului lui Dumnezeu este dragostea divină, tot așa dragostea divină este natura și esența acelui principiu sfânt din inimile sfinților”.[4]

De la Tatăl, prin Fiul și prin Duhul, noi, credincioșii, depindem de lucrarea mântuitoare a Duhului Sfânt în noi pentru fiecare aspect al ordinii mântuirii: chemarea eficace, nașterea din nou, pocăința, credința, îndreptățirea, unirea cu Hristos, înfierea, sfințirea, siguranța, perseverența și glorificarea noastră.

Fără Duhul Sfânt, niciun aspect al mântuirii noastre nu s-ar realiza în experiența noastră; întregul nostru creștinism ar fi o farsă sau, în cel mai bun caz, adeziunea la o simplă teorie care doar sună glorios.

Iată de ce puritanul Thomas Manton a spus: „Gândul lui Dumnezeu este descoperit în Scriptură, dar nu putem vedea nimic fără ochelarii Duhului Sfânt”, iar Matthew Henry a spus că „toate influențele Duhului Sfânt sunt Cerul început deja, slava în sămânță și în mugur”.[5]

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Sibbes, "The Excellency of the Gospel above the Law," în *Works*, 4:214-15.

[2] Owen, *Pneumatologia*, în *Works*, 3:151.

[3] Owen, *Pneumatologia*, în *Works*, 3:200.

[4] Jonathan Edwards, "Treatise on Grace," în *The Works of Jonathan Edwards,* 26 vol. (New Haven, Conn.: Yale University Press, 1957–2008), 21:191.

[5] Blanchard, comp., *Complete Gathered Gold,* 313.

20.

TEOLOGIA LEGĂMÂNTULUI

Deoarece puritanii se străduiau să întemeieze tot ceea ce propovăduiau pe învățătura clară a Scripturii, nu ar trebui să ne surprindă că accentul biblic pus pe legăminte a devenit o trăsătură importantă a sistemului lor de credință. Încă de la începuturile Reformei, conceptul de legământ fusese folosit tot mai mult de predicatorii reformați pentru a organiza învățătura Bibliei. Puritanii au continuat cu bucurie și sârguință această dezvoltare. Pentru ei, teologia legământului include expunerea legămintelor specifice din Biblie, adică legămintele adamic, noahic, avraamic, mozaic și davidic, culminând cu noul legământ instituit de Hristos (Ier. 31:31; Matei 26:28).

Deși discutau aceste legăminte diferite, puritanii le considerau pe fiecare ca parte a desfășurării unui singur mare legământ, legământul veșnic al harului și al împăcării. Asta înseamnă că ei vedeau legămintele Vechiului

Testament ca diferite dispensații sau administrări ale unuia și aceluiași legământ al harului, inițiat în Geneza 3:15, prin făgăduința lui Dumnezeu de a-i mântui pe Adam și Eva și pe mulți dintre urmașii lor printr-un Fiu – „Sămânța femeii" – care avea să-l învingă pe Satana. Ei au arătat felul în care trăsăturile esențiale ale acestui legământ al harului s-au manifestat în toate legămintele biblice. Pentru a sistematiza întreaga învățătură a Scripturii, ei au dezvoltat o schemă cu două legăminte: legământul faptelor și legământul harului. În plus, mulți au susținut existența unui legământ în interiorul legământului harului, pe care îl numeau legământul răscumpărării.

LEGĂMÂNTUL FAPTELOR

Puritanii au susținut că Dumnezeu a încheiat un legământ al faptelor cu Adam și Eva, făgăduindu-le viața dacă ascultau de El și amenințându-i cu moartea dacă nu ascultau, mâncând din pomul cunoașterii binelui și răului. În acest legământ al faptelor, pe care unii puritani îl numeau și legământul vieții, Adam a acționat ca reprezentant al întregii rase omenești care avea să se nască din el prin procreare naturală. Prin urmare, când Adam a păcătuit, vinovăția lui le-a fost imputată tuturor urmașilor săi (ca reprezentant al lor), iar corupția lui

morală a fost transmisă tuturor urmașilor săi (ca strămoș natural). Deopotrivă el și ei au fost pedepsiți, mai întâi cu moartea spirituală, devenind morți față de Dumnezeu în greșeli și păcate și în coruperea sufletelor lor, iar apoi cu moarte fizică și, în multe cazuri, cu moarte veșnică. Este important faptul că oamenii rămân legați de termenii acestui legământ și expuși pedepsei pentru orice alte încălcări ale lui.

LEGĂMÂNTUL RĂSCUMPĂRĂRII

Totuși, în veșnicie, Persoanele Dumnezeirii au căzut de acord să-i mântuiască pe Adam și pe un mare număr dintre urmașii lui, în ceea ce puritanii numeau de obicei legământul răscumpărării sau „sfatul păcii" (Zah. 6:13). Prin această doctrină, ei au reunit tot ceea ce ne învață Scriptura despre planurile întocmite de Dumnezeu din veșnicie pentru a-i mântui pe păcătoși, inclusiv faptul că Tatăl Și-a îndreptat dragostea spre anumiți indivizi și i-a ales spre mântuire. El i-a dat pe aceștia Fiului Său și L-a rânduit pe Fiul să fie Mijlocitorul lor. Ca Dumnezeu-om întrupat, Fiul avea să fie un „al doilea Adam", împlinind cerințele și suferind pedepsele legământului faptelor, făcând astfel tot ceea ce primul Adam lăsase nefăcut în ce privește neprihănirea și plătind pentru tot

ceea ce Adam săvârșise prin neascultarea lui, purtând astfel mânia lui Dumnezeu.

Prin urmare, legământul faptelor a fost fundamental și durabil, fiind condiția pe care Hristos trebuia să o împlinească pentru a întemeia legământul harului. Urmându-l pe apostolul Pavel, puritanii au înțeles că Hristos, ca al doilea Adam, îi reprezenta pe cei pe care Tatăl I i-a dat. Duhul S-a legat prin legământ să aplice în viețile tuturor aleșilor beneficiile câștigate de Hristos. Condițiile pentru intrarea în legământul harului sunt credința că Isus este Mesia, Fiul lui Dumnezeu, pocăința înaintea Lui și încrederea că El ne mântuiește prin moartea și învierea Sa. Credința mântuitoare cere recunoașterea faptului că suntem răzvrătiți împotriva lui Dumnezeu, neajutorați și sub mânia Lui, și incapabili să ne mântuim singuri de ea.

LEGĂMÂNTUL HARULUI

Credința, nu faptele, constituie mijlocul prin care Duhul ne unește cu Hristos și ne aduce toate binecuvântările lui Hristos în legământul harului. Această mântuire inițiată de Dumnezeu ne iartă în chip minunat toate păcatele și acoperă slăbiciunea noastră continuă cauzată de păcat, cu toate manifestările ei în gânduri, cuvinte și

fapte, fie că sunt păcate de comitere sau de omitere, păcate săvârșite intenționat sau fără să ne dăm seama. Planul lui Dumnezeu include, de asemenea, înfierea, sfințirea și glorificarea. Fiind uniți cu Hristos prin credință, păcătoșii sunt chemați să se pocăiască de păcatele lor, să se străduiască să le dea morții, să stăruie în credință prin fiecare necaz și să trăiască spre slava lui Dumnezeu (1 Cor. 10:31).

Puritanii au susținut că toți credincioșii trebuie să se bucure de acest legământ al harului, deoarece el este suma și substanța făgăduințelor lui Dumnezeu, pecetluite cu jurământul Său, astfel încât aceste două lucruri – făgăduința lui Dumnezeu și jurământul lui Dumnezeu – fac ca făgăduințele Lui să fie de două ori mai sigure (Evrei 6:16-18).

Deoarece credința credincioșilor este imperfectă în această viață, ei sunt adesea asaltați de păcat și atacați de îndoieli și temeri că Dumnezeu nu îi va ajuta. Legământul este un bastion împotriva unei asemenea necredințe și o încurajare pentru credință. Noul Testament ne îndreaptă credința spre jertfa lui Hristos de pe cruce, singurul temei al mântuirii noastre și pecetea noului și veșnicului legământ al harului.

ÎNCHEIEREA DE LEGĂMINTE PERSONALE ȘI FAMILIALE

Puritanii recomandau ca oamenii să-și facă și să-și consemneze propriile legăminte personale, în care să mărturisească ce credeau, să se pocăiască de păcatele lor specifice și să se angajeze să-L urmeze pe Hristos într-o ascultare nouă. Astfel de legăminte puteau fi destul de lungi și nu lăsau loc ideii moderne potrivit căreia cineva Îl poate primi pe Hristos doar ca Mântuitor, nu și ca Domn.

Puritanii afirmau, de asemenea, că credincioșii trebuie să se bucure deoarece legământul lui Dumnezeu, în manifestarea lui vizibilă ca biserică a lui Hristos, îi include pe toți cei care mărturisesc credința în Hristos, dar și pe copiii lor. Ca moștenitori ai Împărăției lui Dumnezeu și ai legământului Său, pruncii credincioșilor erau primiți în părtășia bisericii vizibile prin botez, ca semn și pecete a legământului harului.[1]

BISERICA VIZIBILĂ ȘI CEA INVIZIBILĂ

Deosebirea puritanilor între biserica vizibilă și cea invizibilă este discutată de obicei în chestiunile care țin de biserică. Această distincție recunoaște că nu toți membrii bisericii vizibile sunt aleși sau credincioși adevărați.

Ea se aplică bisericii aflate sub noul legământ, așa cum se aplica și sub cel vechi. Toți membrii casei lui Avraam au fost circumciși, deși nu toți au crezut. În mod asemănător, puritanii au susținut că toți membrii familiei unui credincios trebuie botezați, inclusiv copiii (1 Cor. 7:14), deși este posibil ca nu toți să fie sau să devină credincioși.

CONCLUZIE

În final, puritanii considerau în mod obișnuit și că Dumnezeu le cerea popoarelor și liderilor lor să se supună lui Hristos și legământului Său, păstrând cu drag făgăduința că, în vremea noului legământ, toate aveau să facă în cele din urmă acest lucru. Prin urmare, ei au urmărit ca guvernarea din Marea Britanie să intre într-un legământ cu Dumnezeu pentru a păstra și apăra religia creștină în puritatea ei, susținând credința, închinarea și rânduiala bisericii reformate.

În aceste modalități, puritanii foloseau informațiile biblice despre legăminte pentru a-și organiza cea mai mare parte a învățăturii, cu scopul de a le arăta oamenilor, bisericilor și popoarelor care erau privilegiile și îndatoririle lor în Hristos, Mijlocitorul gloriosului legământ al harului.

NOTĂ EXPLICATIVĂ

[1] Între teologii și predicatorii puritani, cei baptiști nu au susținut botezul pruncilor, iar o parte dintre congregaționaliști nu tratau copiii credincioșilor ca fiind parte din biserica invizibilă a lui Hristos, ci doar ca expuși beneficiilor legământului, deși nu în mod necesar parte din el, până la momentul confirmării prin credință și pocăință personală, motiv pentru care pruncii sau copiii credincioșilor nu erau acceptați la Cina Domnului anterior momentului confirmării. – n.tr.

PARTEA A PATRA.
UN POPOR MÂNTUIT ȘI SFÂNT

21.

REGENERAREA

Chemarea eficace a lui Dumnezeu, care pentru puritani era sinonimă cu regenerarea, însemna mai întâi de toate că un păcătos, care anterior era mort în păcat, este adus la viață din punct de vedere spiritual. Dar, asemenea reformatorilor, ei foloseau uneori cuvântul „regenerare" [sau naștere din nou, n.tr.] pentru a vorbi despre întreaga experiență a înnoirii și transformării credinciosului, incluzând convertirea, credința, pocăința și sfințirea progresivă sau creșterea în sfințenie. În mod obișnuit, însă, ei făceau deosebire între regenerare și viața convertirii care continuă în cel credincios. Stephen Charnock a formulat acest adevăr în felul următor: „Regenerarea este o schimbare spirituală; convertirea este o mișcare spirituală... Regenerarea este o schimbare universală a întregii ființe; ea este la fel de cuprinzătoare în înnoire precum a fost păcatul în desfigurare".[1] În acest capitol, vom privi numai către primul sens al regenerării, ca moment al nașterii din nou sau al revenirii la viață spirituală, deoarece, asemenea puritanilor, acesta

este sensul în care folosim cel mai adesea termenul în vremurile noastre.

Pentru puritani, acesta era un subiect care cerea o mare claritate din cauza trecutului lor romano-catolic, în care se considera că regenerarea era efectul binecuvântat al botezului în apă. Desigur, dacă acest lucru ar fi fost adevărat, atunci toți cei botezați – și aproape toți oamenii din acele vremuri erau botezați în pruncie – ar fi fost deja regenerați și n-ar mai fi avut nevoie să fie născuți din nou. Contrar acestui ritualism exterior, puritanii s-au străduit să arate din Scriptură că, în sine, botezul în apă nu face pe nimeni să fie creștin, căci așa cum Isus ne-a învățat în Ioan 3, trebuie să fim născuți și din Duhul.

Puritanii au recunoscut că, fără Duhul Sfânt, noi toți suntem în mod natural capabili să ne reformăm doar *superficial*. De exemplu, simpla dorință de a progresa în viață ne-ar putea determina să ne schimbăm comportamentul, renunțând la obiceiuri distructive în favoarea unora productive. Ceea ce nu avem este capacitatea de a ne transforma *în esență*, de a ne schimba inimile sau de a ne da singuri o viață nouă. Aceasta poate fi doar lucrarea Duhului Sfânt, care aduce o înnoire

adevărată și radicală, îndepărtând inimile noastre de piatră și necredincioase și făcându-ne vii din punct de vedere spiritual. Duhul este Domnul și Dătătorul vieții; El este Cel care dă viață și lumină, așa cum a făcut la început, cu creația întunecată și lipsită de viață.

Așa cum ne-a învățat Domnul Isus, nimeni nu poate intra în Împărăția Cerurilor fără să fie născut din Duhul. Prin urmare, John Owen a spus că această lucrare a regenerării fusese făcută, în realitate, în toți aleșii din Vechiul Testament, la fel ca în Noul Testament și în toate vremurile de atunci încoace: „Aleșii lui Dumnezeu nu au fost regenerați într-un fel, printr-un anumit tip de lucrare a Duhului Sfânt în Vechiul Testament, iar cei din Noul Testament prin alt fel de lucrare”.[2] *Nimeni* nu poate intra, nu a intrat și nu va intra vreodată în Împărăție fără să fie născut din nou prin Duhul.

Având în vedere cât de diferită era această învățătură de ceea ce susținuseră romano-catolicii, era necesar să se dovedească faptul că învățătura era biblică, nu o invenție nouă. Astfel, Owen, de exemplu, nu doar că a prezentat pasaje din Scriptură referitoare la acest subiect, ci a arătat și cât de centrală era regenerarea în gândirea și experiența lui Augustin, marelui părinte al bisericii primare. Owen

relatează cum tânărul Augustin fusese stăpânit de poftele și dorințele lui, incapabil să aleagă altfel. Apoi, folosindu-Se de Cuvântul scris, Dumnezeu a schimbat inima lui Augustin și toate dorințele ei, iar acum, cu dorințele îndreptate spre Hristos, el a putut pentru prima dată să aleagă liber ceea ce era bine. Fără această schimbare a inimii, Augustin ar fi rămas rob vechiului lui stil de viață.

O altă confuzie din mintea multora era ideea greșită că „nașterea din nou" avea puțin sau nimic de-a face cu auzirea Cuvântului lui Dumnezeu și că ținea în întregime de niște experiențe extraordinare. „Entuziaștii", cum erau numiți cei care promovau asemenea idei, au înlocuit practic Cuvântul cu Duhul. Prin urmare, puritanii au subliniat că Duhul folosește un mijloc pentru a împlini lucrarea Sa de naștere din nou, iar acel mijloc este Cuvântul lui Dumnezeu. Cuvântul este „sabia Duhului" (Efes. 6:17), iar atunci când Hristos este propovăduit prin Cuvântul Său, oamenii sunt scoși din întuneric și aduși în lumina Lui minunată.

De asemenea, momentul nașterii din nou poate să nu pară deloc extraordinar, astfel că este posibil să nu existe răpiri sau momente de extaz sufletesc. De fapt, în

cele mai multe cazuri, astfel de lucruri nu au loc. Asemenea mișcărilor vântului, lucrarea Duhului este nevăzută și poate fi observată numai prin efectele ei. Duhul nu îi supune pe oameni violenței distructive sau tiraniei, așa cum face diavolul. Cu alte cuvinte, așa cum susținea Owen, „El nu vine peste oameni cu răpiri involuntare, folosindu-le facultățile și puterile așa cum un duh rău chinuie trupurile celor pe care îi posedă”.[3] Desigur, în cele din urmă, Duhul îi va schimba atât de mult pe credincioși, încât lumea ar putea ajunge să-i considere cu totul nebuni. Dar aceasta se va petrece din cauza lipsei lor de conformare față de lume și căile ei, nu din cauza unor experiențe ciudate, a unor excese emoționale sau comportamente excentrice.

Așadar, pentru puritani, la fel ca pentru Isus în Ioan 3:3-8, regenerarea, adică a doua noastră naștere, este un lucru absolut necesar. Drag cititor, și tu trebuie să fii „născut din nou” (v. 3). Altfel, așa cum scria puritanul William Dyer: „Dacă a doua naștere nu are loc în tine, a doua moarte va avea putere asupra ta”.[4] Prin „a doua moarte”, Dyer înțelege moartea veșnică în Iad (Apoc. 21:8), de care vor avea parte pentru totdeauna cei care nu se pocăiesc și nu cred doar în Hristos spre mântuire.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Blanchard, comp., *Complete Gathered Gold*, 522.

[2] Owen, *Pneumatologia*, în *Works*, 3:214.

[3] Owen, *Pneumatologia*, în *Works*, 3:225.

[4] Blanchard, comp., *Complete Gathered Gold,* 522.

22.

CREDINȚA ȘI POCĂINȚA

Cel care a fost născut din nou este un om care s-a pocăit și a crezut Evanghelia. Aceasta este natura vieții noastre noi în Hristos. Totuși, puritanii se aflau înconjurați de multă confuzie cu privire la sensul credinței și al pocăinței.

ÎNȚELEGERI GREȘITE ALE CREDINȚEI ȘI POCĂINȚEI

Poate că cea mai răspândită greșeală cu care puritanii au fost nevoiți să se confrunte provenea din distincția medievală dintre „credința explicită" și „credința implicită". Se considera pe atunci că credința explicită, care presupunea cunoașterea efectivă a adevărului Evangheliei, era inaccesibilă celor mai mulți oameni. La urma urmei, se credea, oare țăranii needucați sau cu puțină școală puteau înțelege tainele Evangheliei? Astfel, se susținea că Dumnezeu le îngăduia oamenilor să-și croiască drumul spre Cer pe calea mai simplă a „credinței implicite", adică prin simpla presupunere

că ceea ce biserica propovăduia și prescria era calea adevărată a mântuirii. Pentru a fi mântuit, era suficient să fii parte din biserică, să primești sacramentele și să faci ceea ce îndrumau slujitorii ei.

Pentru puritani, o asemenea „credință implicită" era cu mult sub ceea ce este adevărata credință mântuitoare. De fapt, ar fi argumentat ei, faptele izvorâte dintr-o astfel de credință nu erau nimic altceva decât idolatrie dependentă de om, deoarece nu izvorau dintr-o încredere personală în Hristos. Credința nu înseamnă doar acte fizice vizibile, precum mersul la biserică, faptele bune sau primirea botezului și a Cinei Domnului. Credința se manifestă prin fapte exterioare, însă aceste fapte sunt doar roade și semne ale credinței. Credința însăși este o chestiune profund lăuntrică, ce ține de minte, inimă și dorințele ei.

O altă sursă de confuzie era ideea că credința mântuitoare constituie o simplă acceptare cu mintea a adevărurilor Evangheliei. Dar simpla acceptare de acest fel nu este același lucru cu încrederea personală. Puritanii au oferit definiția clasică a credinței în *Catehismul Mic Westminster* (Î. 86): „Ce este credința în Isus Hristos? Credința în Isus Hristos este un har mântuitor prin

care primim și ne bazăm doar pe El spre mântuirea noastră, așa cum ne este El oferit prin Evanghelie". Prin credință, noi nu doar recunoaștem faptul că Hristos este Domn și Mântuitor, ci ne uităm la El, venim la El, Îl primim, ne odihnim în El, ne predăm Lui cu totul, ne supunem Lui și depindem numai de El ca Domn și Mântuitor al nostru (Ioan 3:36; Evrei 12:1-3). Credința implică întoarcerea inimii și a voinței spre adevărul descoperit minții. Pe scurt, credința mântuitoare implică (1) o cunoaștere deplină din inimă, mântuitoare, a lui Dumnezeu în Hristos; (2) o acceptare din toată inima, mântuitoare, a adevărului lui Dumnezeu despre Sine, despre noi și despre calea Sa de mântuire în Hristos; și (3) o încredere cu toată inima, mântuitoare, numai în Hristos, ca neprihănirea noastră completă înaintea lui Dumnezeu.

O altă moștenire a conceptului romano-catolic de regenerare prin botez era ideea că pocăința și credința pot fi lucruri făcute o singură dată. Astfel, oamenii priveau în urmă spre un eveniment în care se întorseseră către Hristos și simțiseră întristare pentru păcat și considerau că acest lucru era suficient. Însă puritanii insistau că adevărata credință nu se întoarce spre Hristos o

singură dată, ca o simplă tranzacție pentru a câștiga Cerul. Credința este răspunsul continuu, plin de încredere și adorare, al celui ai cărui ochi au fost deschiși pentru a vedea slava lui Hristos, pentru a vedea că El este „mai presus din zece mii" (Cânt. 5:10, lit. KJV). Astfel, așa cum a spus Richard Sibbes: „Sufletul adevărat, care este atins de Duhul, dorește o părtășie tot mai apropiată cu Hristos".[1]

O altă neînțelegere importantă era ideea că chiar credința și pocăința sunt acte meritorii, adică sunt lucruri pe care noi le facem pentru a câștiga favoarea și mântuirea din partea lui Dumnezeu. Este adevărat că, fără credință, este cu neputință să-I fim plăcuți lui Dumnezeu (Evrei 11:6), însă asta nu înseamnă că, în sine, credința ar avea vreun merit. Credința este ea însăși o mână goală și aduce mântuirea numai pentru că Îl primește și se prinde de Hristos, „unindu-se" cu El. Credința nu este o mână creatoare sau meritorie, ci una care primește.

VENIREA LA HRISTOS PRIN CREDINȚĂ ȘI POCĂINȚĂ

În contrast cu toate aceste concepții greșite, puritanii susțineau că credința în Hristos și pocăința de păcat sunt efectele sau rezultatele nașterii din nou. Duhul ne

deschide ochii ca să vedem atât frumusețea lui Hristos, cât și murdăria noastră, astfel încât renunțăm la încrederea în noi înșine și la neprihănirea proprie și ne prindem de El, odihnindu-ne în El pentru întreaga noastră nădejde și mântuire. Cu alte cuvinte, credința adevărată nu își pune încrederea, nădejdea și dorința în ea însăși, nici în lucruri precum „harul", „mântuirea" sau „Cerul", ci în însuși Domnul mântuirii.

Mântuirea se găsește doar în Hristos, nu în credință ca atare. Credința nu este mântuitoare pentru că noi avem credință în credința noastră, ci este mântuitoare pentru că singurul ei obiect este Hristos și neprihănirea Lui. Puritanul William Gurnall a exprimat foarte bine acest lucru când a spus: „Credința are două mâini; cu una își smulge propria neprihănire și o leapădă. Cu cealaltă se îmbracă în neprihănirea lui Hristos".[2] Credința face aceasta prin a alerga la Hristos cu toată vinovăția sufletului, pentru a-L găsi ca Împăciuitor, și cu toată robia sufletului, pentru a-L găsi ca Eliberator. Prin urmare, puritanii ar fi spus că, deși credința adevărată se cercetează pe sine, ea este mai preocupată să privească în afară, spre El, decât să privească înăuntru, spre sine.

Rezultatul necesar și însoțitor al întoarcerii la Hristos prin credință este să ne întoarcem activ de la păcatul care Îl insultă atât de mult și care este rodul necredinței. Prin această pocăință, spune *Mărturisirea Westminster* (15.2):

> păcătosul care, dintr-o conștientizare și simțire nu doar a pericolului, ci și a mizeriei și stricăciunii păcatelor lui, care sunt contrare naturii sfinte și Legii drepte ale lui Dumnezeu, și înțelegând mila pe care o capătă în Hristos cel ce se pocăiește și îi pare rău, este atât de întristat și își urăște păcatele până acolo că se întoarce de la toate acestea spre Dumnezeu, fixându-și ca scop și străduindu-se să umble cu El pe toate căile poruncilor Lui.

Așadar, asemenea reformatorilor, puritanii au susținut că deopotrivă credința și pocăința sunt realități zilnice, de o viață, pentru toți credincioșii adevărați. Din momentul regenerării, creștinii sunt un popor care crede și se pocăiește. Ei nu pot să creadă fără să se pocăiască și nici invers. Niciuna nu o precedă și nici nu o urmează pe cealaltă. Ele sunt cele două fețe ale aceleiași monede. Cei care se pocăiesc, se pocăiesc prin credință, privind la Isus; cei care cred, cred cu pocăință, privind

la Isus. Credința și pocăința sunt roadele sigure, esențiale și continue ale regenerării. Amândouă privesc mereu către Isus Hristos ca unic obiect al lor.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Sibbes, "Bowels Opened," în *Works*, 2:58.

[2] Blanchard, comp., *Complete Gathered Gold*, 201.

23.

UNIREA CU HRISTOS ȘI ÎNDREPTĂȚIREA

Pentru puritani, ca și pentru reformatori, exista o diferență importantă, una adesea uitată în zilele noastre, între *unirea* cu Hristos și *părtășia* cu Hristos. Părtășia cu Hristos, adică bucuria efectivă în Hristos, fluctuează în viața credincioșilor. Inimile noastre sunt pline uneori de cântări și adorare, dar alteori sunt reci și lipsite de simțire față de Hristos. Totuși, puritanii nu considerau căldura schimbătoare a acestei părtășii ca fiind temelia unirii noastre cu Hristos. Dimpotrivă, credincioșii sunt născuți din nou într-o unire cu Hristos, care este garantată și stabilă, temelia solidă pe care putem se întemeiază bucuria în părtășia noastră cu El. Așa cum a spus Richard Sibbes, „unirea este temelia părtășiei”.[1]

MIRELE ȘI MIREASA LUI

Imaginea biblică la care Sibbes și alții apelau cel mai des pentru a ilustra unirea cu Hristos era aceea a lui Hristos ca Mire regal iubitor, iar a bisericii ca mireasă a

Lui. Contrastul cu învățătura romano-catolică sub care fuseseră crescuți oamenii în secolul al XVI-lea era izbitor. Acea învățătură Îl înfățișa pe Hristos ca pe o figură îndepărtată, care Își împărțea harul de la distanță și putea fi abordat numai prin alți mijlocitori, precum preoții și sfinții. Nimeni nu putea să aibă încredere deplină sau să experimenteze intimitatea prezenței Lui. Dar dacă Hristos este Mirele iubitor al bisericii, ce rost mai au mijlocitorii între El și noi? Și ce ar mai dori acum biserica de la El? Nu un *lucru* denumit „har", ci pe Mirele însuși, care îi este oferit fără plată și pe deplin.

SCHIMBUL FERICIT

Sibbes a dezvoltat această imagine într-o serie de predici ținute din Cântarea Cântărilor, arătând felul în care Hristos, marele nostru Mire, S-a unit cu mireasa Lui; a luat asupra Lui păcatul, moartea și judecata noastră; și ne-a dăruit viața și neprihănirea Sa desăvârșite. El S-a făcut sărac pentru ca noi să primim bogățiile Lui. Cu alte cuvinte, datorită unirii noastre cu Hristos, credincioșii sunt îndreptățiți și declarați neprihăniți înaintea lui Dumnezeu prin însăși neprihănirea lui Hristos. Faptele bune vor *decurge* ca rezultat, nu ca o cauză a neprihănirii creștinului. Așa cum mireasa împărtășește

statutul Mirelui ei, tot astfel creștinii împărtășesc – sau, mai degrabă, li se socotește în cont – statutul neprihănit al lui Hristos. Aceasta este ceea ce Luther a numit „schimbul fericit". Hristos este una cu poporul Său, astfel încât tot ce este al lor este al Lui, iar tot ce este al Lui este al lor. De aceea, spunea Sibbes, creștinii pot mărturisi astfel:

> Gândește-te adesea la acest lucru: Ce sunt eu? O biată făptură păcătoasă; dar am în Hristos o neprihănire care răspunde la tot. Eu sunt slab în mine însumi, dar Hristos este puternic, iar eu sunt puternic în El. Eu sunt nebun în mine însumi, dar sunt înțelept în El. Ceea ce îmi lipsește în mine însumi, am în El. El este al meu, iar neprihănirea Lui este a mea, neprihănirea Dumnezeului-om. Îmbrăcat cu ea, eu stau în siguranță împotriva conștiinței, a Iadului, a mâniei și a orice altceva. Deși îmi cunosc zilnic păcatele, în Hristos, care este al meu și care este mai presus de zece mii, există mai multă neprihănire decât există păcat în mine.[2]

Având această credință într-o neprihănire care îndreptățește și care se găsește numai în Hristos, puritanii puteau să le arate credincioșilor că încrederea noastră

poate și trebuie să se sprijine nu pe tăria credinței noastre sau pe performanțele noastre, ci pe Hristos, căci creștinii sunt neprihăniți datorită meritelor Fiului, nu ale lor.

DIFERENȚE CU PRIVIRE LA ÎNDREPTĂȚIRE

Deși puritanii tindeau să fie de acord asupra majorității adevărurilor, nu a existat un acord total între ei în privința doctrinei îndreptățirii. Richard Baxter (1615-1691) susținea că creștinii au nevoie de o *dublă* neprihănire pentru mântuirea lor, anume că neprihănirea lui Hristos împlinește pentru noi cerințele vechiului legământ, însă, susținea Baxter, credincioșii trebuie totuși să fie îndreptățiți și pe baza „legii noi" a Evangheliei. În practică, credința mea devine temeiul neprihănirii mele.

Marea majoritate a puritanilor, inclusiv oameni precum John Owen și Robert Traill, susțineau că un asemenea raționament era fundamental greșit și nebiblic. Scriptura nu ne îndreaptă spre propria credință ca temei al încrederii noastre, ci spre Hristos. În Romani 5:12-21 vedem cu o deosebită claritate că suntem socotiți neprihăniți numai datorită neprihănirii lui Hristos. El și doar El este neprihănirea noastră. Prin urmare, Traill a afirmat următoarele:

> Dacă un om se încrede în propria neprihănire, o respinge pe cea a lui Hristos; iar dacă se încrede în neprihănirea lui Hristos, respinge neprihănirea proprie. Dacă nu vrea să-și respingă propria neprihănire, socotind-o prea bună pentru a renunța la ea, și nu îndrăznește să se bizuie pe neprihănirea lui Hristos, ca și cum aceasta n-ar fi suficientă pentru a-l susține și a-l plasa în siguranță înaintea scaunului de judecată al lui Dumnezeu, atunci el este, în ambele privințe, un necredincios dovedit. Iar dacă încearcă să cârpească o neprihănire înaintea lui Dumnezeu, alcătuită din amândouă, rămâne tot sub Lege și disprețuiește harul Evangheliei (Gal. 2:21).[3]

Prin urmare, în *Catehismul Mic Westminster*, puritanii au definit îndreptățirea ca „actul harului liber al lui Dumnezeu prin care El ne iartă toate păcatele, ne acceptă ca neprihăniți înaintea Lui doar pe baza neprihănirii lui Hristos care ne-a fost socotită și pe care am primit-o doar prin credință" (Î. 33). Puritanii se bucurau de faptul că neprihănirea lui Hristos întrece păcătoșenia noastră. Găsești și tu, asemenea lor, mângâiere, siguranță și viață veșnică în acest adevăr glorios și uimitor al Evangheliei?

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Sibbes, "Bowels Opened," în *Works*, 2:174.

[2] Sibbes, "Bowels Opened," in *Works*, 2:147.

[3] Robert Traill, *Justification Vindicated* (Edinburgh: Banner of Truth, 2002), 70.

24.

ÎNFIEREA

O altă diferență izbitoare între teologia romano-catolică medievală și teologia reformată a fost accentul pe care reformatorii – și mai târziu puritanii – l-au pus pe faptul că, în mântuire, Dumnezeu îi înfiază pe cei pe care îi mântuiește, făcându-i copiii și moștenitorii Săi.

CALVIN DESPRE ÎNFIERE

În lucrarea sa, *Institutes*, Jean Calvin scria că însăși problema noastră ca păcătoși este că, „în această pierzare a omenirii, *nimeni nu-L cunoaște acum pe Dumnezeu nici ca Tată,* nici ca Autor al mântuirii, nici ca fiind favorabil în vreun fel, până când Hristos, Mijlocitorul, vine să ne împace cu El”.[1] Așadar, sarcina Fiului în răscumpărare era tocmai „să ne readucă în harul lui Dumnezeu, astfel încât să-i facă pe fiii oamenilor copii ai lui Dumnezeu, iar pe moștenitorii Gheenei moștenitori ai Împărăției cerești”.[2] Într-adevăr, primul titlu dat Duhului în Scriptură este:

„Duhul înfierii”, deoarece El este martorul față

> de noi al bunăvoinței fără plată a lui Dumnezeu, prin care Dumnezeu Tatăl ne-a cuprins în dragostea Sa, în Fiul Său preaiubit, singurul născut, pentru a deveni Tată pentru noi; iar El ne încurajează să ne încredem în rugăciune. De fapt, El ne pune la dispoziție chiar cuvintele ei, astfel încât să putem striga fără teamă: „Ava, Tată!" [Rom. 8:15; Gal. 4:6].[3]

PURITANII DESPRE ÎNFIERE

Aceasta era teologia pe care puritanii aveau să o susțină, să o dezvolte și să o aplice.[4] Ei doreau ca toți credincioșii să vadă că unirea cu Hristos înseamnă nu doar că noi, creștinii, suntem îmbrăcați în statutul *neprihănit* al Fiului, ci și că ajungem să fim părtași la statutul Lui de Fiu *preaiubit* înaintea Tatălui. Altfel spus, creștinii nu sunt doar socotiți neprihăniți înaintea Judecătorului ceresc, ci ei sunt primiți ca fii de către un Tată ceresc.

Nu înseamnă că noi, credincioșii, suntem înfiați *tot mai mult* pe măsură ce suntem transformați după chipul lui Hristos. Înfierea noastră – asemenea neprihănirii noastre – este pecetluită în Hristos în clipa în care suntem născuți din nou și uniți cu Hristos. Fiind uniți cu Hristos, putem ști că avem înaintea lui Dumnezeu,

Tatăl nostru, exact aceeași poziție ca Fratele nostru întâi născut. Într-adevăr, spuneau puritanii, mângâierea pe care acest lucru le-o oferă credincioșilor este tocmai o motivație de a-și iubi Tatăl și de a crește în asemănarea cu El. Richard Sibbes a arătat cândva, într-un fel minunat, cum acest adevăr al înfierii noastre decurge din unirea noastră cu Hristos. Dumnezeu Tatăl, spunea el,

> poate înceta să ne iubească pe noi la fel de lesne pe cât ar putea înceta să-L iubească pe Fiul Său. El îi iubește cu aceeași dragoste pe toți cei ce alcătuiesc trupul tainic al lui Hristos, Cap și mădulare. Nu există nici măcar cel mai mic deget al lui Hristos, nici măcar cel mai disprețuit mădular al lui Hristos, asupra căruia Dumnezeu să nu privească cu aceeași duioșie veșnică și dulce cu care El privește spre Fiul Său, păstrând întâietatea Capului. O, ce mângâiere dulce este că toate privilegiile minunate ale creștinului sunt așezate mai întâi asupra lui Hristos și apoi asupra noastră, motiv pentru care nu le putem pierde, pentru că Hristos nu va pierde nimic.[5]

Puritanii știau că aceasta era o teologie profund mângâietoare, care inspira închinare, o teologie potrivit căreia, numai prin har, noi, păcătoșii, suntem constrânși să

exclamăm: „Vedeți ce dragoste ne-a arătat Tatăl, să ne numim copii ai lui Dumnezeu!" (1 Ioan 3:1).

Aceasta este o teologie care transformă viața și tocmai adevărul de care avem nevoie pentru a duce o viață de rugăciune sănătoasă, plină de reverență și de bucurie.

Mărturisirea de credință Westminster (cap. 12) rezumă privilegiile pe care puritanii credeau că le au creștinii prin înfierea lor în Hristos:

> Dumnezeu a hotărât ca, în și de dragul singurului Său Fiu Isus Hristos, toți aceia care sunt îndreptățiți să fie părtași harului înfierii. Prin aceasta, ei sunt socotiți copii ai lui Dumnezeu și se bucură de libertățile și privilegiile acestei poziții. Ei au Numele Lui pus asupra lor și primesc Duhul înfierii. Ei au astfel acces la tronul Său de har cu tot curajul și sunt în măsură să strige către Dumnezeu: „Ava, Tată!" Ei au parte de mila, protecția și purtarea de grijă a Lui, ca Tată, precum și de disciplinarea părintească făcută de El, totuși fără a fi vreodată renegați sau alungați, pentru că ei sunt pecetluiți pentru ziua răscumpărării și moștenesc făgăduințele Lui ca moștenitori ai mântuirii veșnice.

RELAȚII TRANSFORMATE CARE DECURG DIN ÎNFIERE

În expunerea sa asupra textului din 1 Ioan 3, puritanul american John Cotton le arăta credincioșilor că o conștientizare a înfierii noastre spirituale în Hristos transformă toate relațiile din această viață.

Mai întâi, ea ne transformă relația *cu Dumnezeu* (1 Ioan 3:1a), deoarece ne face să dorim să împlinim voia Tatălui nostru și ne oferă siguranța apartenenței la familia Sa cerească, ca fii *autentici* ai Lui în Hristos, în ciuda păcatului care continuă să locuiască în noi: „Noi suntem copiii lui Dumnezeu chiar și acum, deși în inimile noastre există multă necredință, iar înlăuntrul nostru avem multă slăbiciune și multe stricăciuni”.[6]

În al doilea rând, înfierea ne schimbă și relația *cu lumea* (1 Ioan 3:1b). Așa cum credinciosul împărtășește cu Isus dragostea de nepătruns a Tatălui, tot astfel el este părtaș împreună cu Isus la ostilitatea, înstrăinarea și ura lumii. „Dacă Dumnezeu a considerat potrivit ca Fiul Său să sufere în lume”, scrie Cotton, „să nu ne închipuim că vom ajunge în Cer... fără să bem și noi din același pahar din care El a băut”.[7]

În al treilea rând, înfierea ne transformă relația *cu viitorul* (1 Ioan 3:2). Cotton sublinia că Dumnezeu ne schimbă acum pentru că suntem copiii Lui, dar, când Hristos Se va arăta pe nori, vom purta pe deplin chipul Fratelui nostru mai mare, Isus, fără pată sau zbârcitură. Ce viitor măreț! Ca fii ai lui Dumnezeu, ar trebui să trăim în așteptarea lui.

În al patrulea rând, înfierea ne transformă relația *cu noi înșine* (1 Ioan 3:3: „Oricine are nădejdea aceasta în El, se curăță, după cum El este curat"). Cu alte cuvinte, cei înfiați caută să se purifice zilnic, luându-L pe Hristos ca model. În consecință, spune Cotton, „fiecare copil al lui Dumnezeu are nădejdea în Hristos că va fi făcut asemenea Lui la arătarea Sa".[8]

În cele din urmă, înfierea ne transformă relația *cu biserica,* familia lui Dumnezeu (1 Ioan 3:14-18). Odată ce aparținem acestei mari familii ca fii ai lui Dumnezeu, spunea Cotton, „copiii lui Dumnezeu trebuie să fie oamenii pe care îi iubim și în care ne găsim desfătarea". Atunci devenim dispuși chiar să ne dăm viața pentru fratele sau sora noastră (v. 16).[9]

Prin urmare, înfierea ne transformă întreaga viață.

CONCLUZIE: PRIVILEGIILE SUPREME ALE ÎNFIERII

Puritanii spuneau că privilegiul suprem al înfierii noastre este calitatea de *moștenitori*. Copiii înfiați ai lui Dumnezeu sunt toți moștenitori regali și împreună moștenitori cu Hristos (Rom. 8:16-17). În această moștenire, toate beneficiile legământului harului – întreaga comoară cerească a lui Dumnezeu, inclusiv El însuși ca Dumnezeu și Tată – le revin copiilor Săi înfiați.

Drag credincios, deoarece ești înfiat, Tatăl tău ceresc te altoiește în familia Sa, te îndeamnă să te bucuri de părtășia intimă cu El și cu Fiul Său, îți dă libertatea de a-L cunoaște și de a-L chema ca Tată, îți dăruiește Duhul înfierii și îți întărește credința prin făgăduințele și rugăciunea Sa părintească. Ca Tată, El te corectează și te disciplinează spre sfințirea ta, te mângâie cu dragostea și îndurarea Sa, te sfătuiește și te călăuzește, îți oferă libertate creștină, te păzește și te ferește de cădere și îți dă fiecare îndurare a legământului de care ai nevoie în această viață și te pregătește pentru o viață viitoare mai bună.

Să ne desfătăm, asemenea lui Jeremiah Burroughs, în acest adevăr glorios al înfierii: „O, cine poate descrie mângâierea care satură sufletul și-l răpește în bucurie,

pe care o găsim în faptul că același Dumnezeu care este Dumnezeul lui Isus Hristos este Dumnezeul meu, și același Tată care este Tatăl lui Isus Hristos este și Tatăl meu!”[10]

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] John Calvin, *Institutes of the Christian Religion,* tr. Ford Lewis Battles, ed. John T. McNeill, Library of Christian Classics (Philadelphia: Westminster, 1960), 1.2.1, subl.

[2] Calvin, *Institutes*, 2.12.2.

[3] Calvin, *Institutes*, 3.1.3.

[4] v. Joel R. Beeke, *Heirs with Christ: The Puritans on Adoption* (Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2008).

[5] Sibbes, “A Heavenly Conference,” în *Works*, 6:460-61.

[6] John Cotton, *A Practical Commentary, or an Exposition, with Observations, Reasons, and Uses upon the First Epistle of John,* în *The Works of John Cotton* (Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2025), 2:350.

[7] Cotton, *An Exposition of First John,* 318.

[8] Cotton, *An Exposition of First John,* 327-29.

[9] Cotton, *An Exposition of First John,* 316.

[10] Jeremiah Burroughs, *The Saint’s Happiness, or Lectures on the Beatitudes* (1867; repr., Beaver Falls, Pa.: Soli Deo Gloria Publications, 1988), 193.

25.

SFINȚIREA

Încă din primele zile ale Reformei, obiecția fundamentală a romano-catolicilor față de doctrina reformată a îndreptățirii prin credință era că ea îi face pe oameni „nepăsători și profani" (*Catehismul Heidelberg*, Î. 64). Altfel spus, dacă membrii bisericii ar crede această doctrină, ei ar înceta să urmărească să ducă o viață sfântă în frica de Dumnezeu. Însă, asemenea reformatorilor, puritanii au insistat că „este imposibil ca aceia care sunt altoiți în Hristos printr-o credință adevărată să nu aducă roadele recunoștinței", sau „lucrurile care însoțesc mântuirea" (Evrei 6:9). Ei insistau cu tărie că sfințenia nu este o condiție prealabilă a îndreptățirii, ci consecința, rezultatul sau rodul ei necesar, și susțineau cu pasiune această distincție vitală. John Owen scria în acest sens: „Este scopul veșnic și neschimbător al lui Dumnezeu ca toți cei care Îi aparțin într-un mod aparte, toți cei pe care El vrea să-i aducă la fericire prin bucuria veșnică în El, să fie făcuți sfinți înainte de aceasta".[1]

După lucrarea inițială și instantanee a regenerării, Duhul lucrează întotdeauna în mod progresiv pentru a-i sfinți pe cei care sunt noua Sa creație. De aici provine definiția puritană clasică a sfințirii din *Catehismul Mic Westminster* (Î.35): „Sfințirea este lucrarea harului fără plată al lui Dumnezeu, prin care suntem înnoiți în omul întreg după chipul lui Dumnezeu și suntem făcuți tot mai capabili să murim față de păcat și să trăim pentru neprihănire".

IDEEA DE SFINȚIRE

Acest concept puritan al sfințirii include trei elemente. În primul rând, sfințirea își are rădăcina în caracterul sau esența lui Dumnezeu. Nu poți înțelege sfințenia fără să înțelegi sfințenia lui Dumnezeu, care arată separarea Lui de întreaga creație și de tot ce este rău. Deoarece Dumnezeu este sfânt, păcătoșii nu se pot apropia de El în lipsa unei jertfe infinite și sfinte, pe care doar Fiul Său o poate aduce (Lev. 17:11; Evrei 9:22).

În al doilea rând, sfințirea este lucrarea harului lui Dumnezeu, care implică atât statutul, cât și starea noastră înaintea Lui. Statutul nostru de credincioși este unul de sfințenie în Hristos din clipa în care suntem

născuți din nou. În același moment în care suntem născuți din nou, noi suntem îndreptățiți de Dumnezeu și intrăm într-un statut de sfințenie înaintea Lui. Aceasta este poziția noastră, dar practica sfințeniei mai are un drum lung de parcurs. Puritanii comparau acest lucru cu căsătoria. Când un cuplu se căsătorește, soțul și soția intră într-o stare de unitate, dar faptul de a deveni efectiv una presupune o viață întreagă de căsnicie și nici atunci nu este realizat pe deplin. Tot astfel, când un creștin este născut din nou și este îndreptățit prin credință, el devine una cu Hristos în statutul său înaintea lui Dumnezeu; însă a fi mereu una cu Hristos în starea de zi cu zi este ceva diferit. Duhul îl călăuzește și îl ajută progresiv pe credincios să devină una cu Hristos în practica sa de zi cu zi, iar această lucrare a sfințirii nu este niciodată completă în viața aceasta. Deși suntem sfinți din punct de vedere pozițional și pe deplin eliberați de pedeapsa păcatului, trebuie să ne luptăm zilnic cu păcatul, mai ales cu păcatul care locuiește în noi, ducând un război sfânt cât timp trăim în trupuri pământești și până la ultima noastră suflare.

În al treilea rând, sfințirea este cuprinzătoare („omul întreg", spune Î.35) și se exprimă prin pocăință continuă

și trăire în neprihănire (murind tot mai mult față de păcat și trăind pentru neprihănire, după cum spune Î.35). Dimensiunea pocăinței în sfințire garantează că viața credinciosului continuă să fie o viață schimbată, deoarece, așa cum susțineau puritanii, pocăința înseamnă mult mai mult decât a spune „îmi pare rău"; ea presupune o viață schimbată, care rezultă din convingerea cu privire la păcat și ura față de el (Ps. 51:1-4), ca și din mărturisirea și părăsirea păcatului (Prov. 28:13). Astfel, sfințirea influențează întreaga viață a credinciosului. Fiecare parte a ființei noastre este chemată să umble în sfințenia lui Hristos.

O LUCRARE „DIN INTERIOR SPRE EXTERIOR"

Puritanii nu s-au limitat să așeze sfințirea după îndreptățire (în loc de înaintea ei), ci înțelegerea lor asupra sfințeniei era destul de diferită de cea a romano-catolicilor. În catolicism, rădăcina problemei noastre înaintea lui Dumnezeu tinde să fie identificată în comportamentul nostru: noi am făcut lucruri greșite și trebuie să începem să facem lucruri bune. Puritanii au cercetat mult mai adânc sursa problemei. Ei știau că acțiunile păcătoase exterioare sunt doar manifestări ale dorințelor inimii (Iacov 1:14-15; Efes. 2:3). Schimbarea comportamentului cuiva fără

schimbarea acelor dorințe cultivă ipocrizia, vălul neprihănirii de sine care acoperă o inimă rece și plină de vicii. Ei aveau să noteze, de asemenea, că sistemele religioase care urmăreau doar modificarea comportamentului erau invariabil crude, bazate pe inducerea sentimentului de vinovăție sau pe intimidare. Nu comportamentul trebuie schimbat mai întâi, ci inimile și dorințele rele trebuie eclipsate de dorințe mai puternice pentru Hristos.

Prin urmare, ca păstori, puritanii se vedeau pe ei înșiși ca niște cardiologi spirituali. Ei doreau ca oamenii să-L iubească pe Domnul din toată inima; doreau ca aceștia să-și urască într-adevăr păcatul, nu doar să se teamă de gândul pedepsei lui Dumnezeu pentru păcat. Cu alte cuvinte, ei înțelegeau că adevărata sfințenie și creșterea în asemănarea cu Hristos se produc din interior spre exterior. Ele încep adânc, în simțămintele și dorințele inimii, apoi se manifestă printr-un comportament exterior evlavios.

EVANGHELIA DEVENITĂ REALITATE ÎN SUFLETELE NOASTRE

Cum produce Duhul această schimbare profundă

în inimile noastre? În principal stârnindu-ne și mișcându-ne prin Evanghelie, făcându-ne să dobândim gust pentru Domnul și căile Lui. De fapt, scria John Owen, „sfințenia nu este altceva decât implantarea, gravarea și înfăptuirea Evangheliei în sufletele noastre”.[2] Iar dacă așa stau lucrurile, acest lucru trebuie să se petreacă în același fel ca mântuirea noastră inițială. Așadar, după cum suntem îndreptățiți prin sângele lui Hristos, tot astfel suntem sfințiți prin sângele lui Hristos. „Duhul Sfânt”, spunea Owen, „le comunică eficace sufletelor și conștiințelor noastre puterea curățitoare și purificatoare a sângelui lui Hristos, prin care suntem eliberați de rușine și avem îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu”.[3] Prin credință, conștiințele noastre sunt eliberate de vinovăție și putem crește în dragostea din inimă pentru Dumnezeu, care este esența sfințeniei.

Richard Sibbes a formulat acest adevăr în felul următor:

> Blândețea unei inimi este lucrată prin înțelegerea blândeții și dragostei lui Hristos. O inimă blândă este înmuiată de sângele lui Hristos... Așa cum, atunci când lucrurile sunt reci, le aducem la foc ca să se încălzească și să se topească, tot astfel *ne*

> *aducem inimile reci la focul dragostei lui Hristos*... Dacă vrei această inimă sensibilă și topită, folosește mijloacele harului; stai mereu sub razele soarelui Evangheliei.[4]

Cu alte cuvinte, descoperindu-mi-L pe Hristos, Duhul îmi întoarce inima de la ura ei firească față de Dumnezeu spre o dragoste sinceră pentru El. Prin urmare, așa cum harul fără plată al lui Dumnezeu în Hristos Isus este mijlocul prin care inimile păcătoșilor sunt întoarse pentru prima dată spre Dumnezeu, tot astfel el este mijlocul principal prin care inimile credincioșilor continuă să fie întoarse de la dragostea de păcat la dragostea de Dumnezeu.

ȚINÂND PASUL CU DUHUL

Faptul că sfințirea este lucrarea Duhului în noi nu înseamnă că creștinii trebuie să „nu mai facă nimic și să-L lase pe Dumnezeu să lucreze" într-o atitudine pasivă. Cei cărora Duhul le dă viață vor începe să urască păcatul și vor dori activ să-l dea morții (ceea ce teologii numesc *omorârea păcatului*). Tot astfel, odată ce au inimile întoarse spre dragostea pentru Hristos, ei vor dori să-L cunoască mai bine, să fie asemenea Lui și să umble pe căile Sale (ceea ce teologii numesc *vivificare* sau „însuflețirea

omului nou"). Și cu cât ei cresc mai mult în evlavie, cu atât se vor lupta mai viguros împotriva păcatului și vor căuta neprihănirea.

Când credinciosul umblă la pas cu Duhul, el va urmări evlavia trinitariană, căutând harul Duhului pentru a imita caracterul Tatălui (Lev. 11:44), pentru a se conforma chipului lui Hristos (Fil. 2:5-8) și pentru a se supune gândului Duhului Sfânt, așa cum este descoperit în Scriptură (Rom. 8:6).

Această căutare va presupune folosirea sârguincioasă a mijloacelor – disciplinele spirituale – pe care Dumnezeu le-a oferit pentru a crește sfințenia în poporul Său. Puritanii vorbeau despre aceste discipline plasându-le în trei categorii: *discipline personale* (citirea și cercetarea Scripturii, meditarea asupra Scripturii, rugăciunea, ascultarea predicilor, citirea literaturii care Îl glorifică pe Dumnezeu și ținerea unui jurnal spiritual), *discipline familiale* (închinarea în familie, conversațiile spirituale și ospitalitatea) și *discipline comunitare* (Cuvântul predicat, sacramentele, părtășia sfinților și sfințirea întregii zile a Domnului). Pentru a crește în sfințire, credinciosul depinde de Duhul lui Dumnezeu în timp ce se angajează cu sârguință în

practicarea disciplinelor spirituale. Lucrarea Duhului este să facă aceste mijloace eficace pentru noi, pe măsură ce noi stăruim în folosirea lor.

SFINȚENIA – FRUMOASĂ PENTRU VEȘNICIE

Jonathan Edwards a spus că sfințenia nu este un lucru acru și trist, ci ea este frumusețea nepătată a lui Dumnezeu însuși. Prin urmare, lucrarea de sfințire a Duhului constă în a-i vindeca pe credincioși de păcatul care îi desfigurează, în a-i face întregi și a-i crește în frumusețea lui Dumnezeu. Ea este începutul noii creații care ajunge să se manifeste treptat, lucrare ce va fi desăvârșită la învierea noastră.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Owen, *Pneumatologia*, în *Works*, 3:591.

[2] Owen, *Pneumatologia*, în *Works*, 3:370-71.

[3] Owen, *Pneumatologia*, în *Works*, 3:445.

[4] Sibbes, "The Tender Heart," în *Works*, 6:33, 41.

26.

SIGURANȚA MÂNTUIRII

Puritanii au scris mult despre siguranța harului și a mântuirii. Ei au definit această siguranță ca acea convingere că Îi aparții lui Hristos prin credință și că te vei bucura de mântuirea veșnică. Un om care are această siguranță nu doar crede în neprihănirea lui Hristos ca mântuire a sa, ci știe cu certitudine că crede și că a fost ales, iubit și iertat prin har de către Tatăl, de dragul lui Hristos, care a murit pentru el și continuă să mijlocească pentru el în Cer. Siguranța personală se vede în roadele ei, anume într-o părtășie strânsă cu Dumnezeu, în încrederea de copil în El, în ascultarea de bunăvoie, în setea după Dumnezeu, în bucuria și pacea de nespus în Dumnezeul triunic, de dragul lui Hristos, și în dorința de a-L proslăvi prin împlinirea Marii Trimiteri.

WILLIAM PERKINS DESPRE SIGURANȚA MÂNTUIRII

Unul dintre cei mai de seamă scriitori puritani pe tema siguranței mântuirii a fost William Perkins. Scrierile lui

Perkins despre siguranța credinței au stabilit direcția din secolul al XVII-lea și au modelat exprimarea din capitolul 18 al *Mărturisirii de credință Westminster*. La sfârșitul anilor 1580 și în anii 1590, Perkins a scris câteva cărți care explică felul în care cineva poate ști că este mântuit: *A Golden Chaine: Or, The Description of Theologie: Containing the Order of the Causes of Salvation and Damnation;*[1] *A Treatise Tending unto a Declaration, Whether a Man Be in the Estate of Damnation or in the Estate of Grace; A Case of Conscience, the Greatest That Ever Was: How a Man May Know Whether He Be the Childe of God or No; A Discourse of Conscience: Where Is Set Down the Nature, Properties, and Differences Thereof: As Also the Way to Get and Keepe a Good Conscience;* și *A Graine of Musterd-Seede: Or, the Least Measure of Grace That Is or Can Be Effectuall to Salvation*.[2]

Prin scrierile sale prolifice, Perkins i-a învățat pe oameni cum să-și cerceteze conștiințele pentru a găsi chiar și cea mai mică dovadă a alegerii, întemeiată pe lucrarea mântuitoare a lui Hristos. Perkins considera asemenea eforturi o parte a sarcinii fundamentale a păstorului, aceea de a păstra „echilibrul în sanctuar" între suveranitatea divină și responsabilitatea omului.[3] Păcătoșilor

trebuia să li se arate felul în care voia neclintită a lui Dumnezeu pune în mișcare voința omului și cum pot ei căuta dovezi ale alegerii și ale includerii în legământul lui Dumnezeu. De asemenea, ei trebuiau învățați cum să se asigure de alegerea lor, trăind în această lume ca aleși ai lui Dumnezeu.

TEMEIURILE SIGURANȚEI

Perkins a propus trei temeiuri ale siguranței: (1) făgăduințele Evangheliei, cuprinse în legământul lui Dumnezeu și confirmate sau ratificate prin vărsarea sângelui lui Hristos, sângele legământului; (2) mărturia Duhului Sfânt, care mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem copiii lui Dumnezeu; și (3) roadele sfințirii. Aceste trei temeiuri interconectate, toate dependente de lucrarea Duhului Sfânt de iluminare și aplicare a răscumpărării, au fost considerate atât de importante, încât Perkins le-a numit „balamaua pe care se învârte poarta Cerului”.[4] Credinciosul ar trebui să se străduiască întotdeauna să crească în siguranță, căutând cea mai mare măsură posibilă a acesteia din toate cele trei temeiuri sau categorii de dovezi.

Făgăduințele lui Dumnezeu sunt întotdeauna teme-

iul principal al siguranței. Când sunt primite prin credință, ele produc roadele sfințirii și sunt confirmate în inimile noastre prin mărturia Duhului. Uneori, credinciosului îi poate fi greu să recunoască în propria experiență unul sau mai multe dintre aceste temeiuri. Acest lucru este valabil mai ales în privința mărturiei Duhului, prin care Duhul mărturisește cu putere în duhul credinciosului, prin Cuvântul lui Dumnezeu, că Hristos este al lui și că el este al lui Hristos. Totuși, spunea Perkins, credinciosul nu ar trebui să fie tulburat de acest lucru, pentru că, și atunci când mărturia Duhului nu este simțită suficient de profund pentru a-l convinge că este ales, efectele lucrării Duhului se vor vedea în sfințire.

În scrierile sale, Perkins enumeră diverse semne sau lucrări ale sfințirii pe care credinciosul, bazându-se pe Duhul, le poate folosi pentru a-și spori siguranța. Iată o astfel de listă:

> (1) Să ne simțim lipsurile și, cu tristețe în inimă, să deplângem insultele aduse lui Dumnezeu prin fiecare păcat. (2) Să luptăm împotriva firii pământești – adică să ne împotrivim ei și să-i urâm lucrările nesfinte, simțind cu durere că sunt împovărătoare

> și tulburătoare. (3) Să dorim cu ardoare și înflăcărare harul lui Dumnezeu și meritele lui Hristos pentru a căpăta viața veșnică. (4) După ce am dobândit-o, să o socotim o perlă de mare preț (Fil. 3:8). (5) Să-l iubim pe slujitorul Cuvântului lui Dumnezeu pentru că este slujitor și pe creștin pentru că este creștin, și, din acest motiv, dacă va fi nevoie, să fim gata să ne dăm viața împreună cu ei (Matei 10:42; 1 Ioan 3:16). (6) Să-L chemăm pe Dumnezeu cu stăruință și cu lacrimi. (7) Să dorim și să iubim venirea lui Hristos și ziua judecății, pentru a se pune capăt zilelor păcatului. (8) Să fugim de toate prilejurile de a păcătui și să ne străduim serios să trăim o viață nouă. (9) Să stăruim în aceste lucruri până la ultima suflare a vieții.[5]

Perkins susținea că, dacă un credincios are, chiar și într-o măsură mică, unele dintre aceste semne ale harului, poate fi sigur că este sfințit de Duhul lui Dumnezeu. Toate aceste semne sunt străine sau „nenaturale" pentru cei morți în greșeli și păcate. Apoi, deoarece întregul lanț de aur al mântuirii – alegerea, vocația (chemarea eficace), credința, îndreptățirea, sfințirea și glorificarea veșnică – are „însoțitori inseparabili", credinciosul „poate concluziona fără greș în propria inimă că

are și va avea parte, la vremea cuvenită, de toate celelalte părți ale lui”.[6]

CADRUL TRINITARIAN

Perkins era pe deplin conștient de nevoia de a așeza toate semnele harului într-un cadru trinitarian, pentru ca ele să nu ducă la o religie centrată pe om. Comentând asupra pasajului biblic din 1 Ioan 4:7, Perkins scria că credincioșii Îl cunosc pe Dumnezeu „printr-o cunoaștere specială, prin care sunt asigurați că Dumnezeu, Tatăl lui Hristos, este Tatăl lor; că Hristos este Răscumpărătorul lor; și că Duhul Sfânt este Sfințitorul lor”.[7] Toată siguranța este cristologică. Ea se întemeiază pe meritele lui Hristos (comentariul la 1 Ioan 2:12), este primită prin credința în El (1 Ioan 5:4) și Îl ia pe El drept model în sfințire (1 Ioan 3:3).[8] Ea depinde de ungerea lui Hristos cu Duhul, la care toți credincioșii sunt părtași. Perkins considera „ungerea” la care se referă Ioan în 1 Ioan 2:20, 27 ca harul Duhului Sfânt al lui Dumnezeu, pe care îl primim de la Hristos și care este împlinirea ungerilor cu untdelemn sfânt din Vechiul Testament.[9]

Pe scurt, credinciosul poate fi sigur de înfierea lui de către Dumnezeu Tatăl, recunoscând semnele harului

mântuitor din inima și viața lui, așa cum izvorăsc din Hristos și sunt produse în el de Duhul Sfânt, care mărturisește împreună cu conștiința credinciosului că acesta este copil al lui Dumnezeu.

APLICAȚIE FINALĂ

De la Perkins trebuie să învățăm că și astăzi este esențial să ne străduim să ne asigurăm de chemarea și alegerea noastră. Străduiește-te să dobândești cât mai multă siguranță, prin harul aducător de lumină al Duhului, din făgăduințele lui Dumnezeu, din mărturia Duhului Sfânt și din semnele harului mântuitor și sfințitor.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] William Perkins, *A Golden Chain,* în *The Works of William Perkins,* ed. Joel R. Beeke & Derek W. H. Thomas, 10 vol. (Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2015–2020), 6:1-272.

[2] Toate aceste patru tratate se găsesc în Perkins, *Works*, vol. 8.

[3] Irvonwy Morgan, *Puritan Spirituality* (London: Epworth Press, 1973), cap. 2.

[4] Perkins, *Commentary on Galatians*, în *Works*, 2:260.

[5] Perkins, *A Golden Chain*, în *Works*, 6:262-63.

[6] Perkins, *The Whole Treatise of the Cases of Conscience,* în

Works, 8:153.

[7] Perkins, *A Case of Conscience*, în *Works*, 8:609.

[8] Perkins, *A Case of Conscience,* în *Works,* 8:602, 611, 605.

[9] Perkins, *A Case of Conscience,* în *Works*, 8:603-4.

27.

PERSEVERENȚA

Posibilitatea de a face pace cu Dumnezeu și de a avea siguranța mântuirii în fața morții s-a aflat în centrul luptelor lui Martin Luther care au declanșat Reforma. Întrebări asemănătoare au persistat și în epoca puritană, și mai ales aceasta: Poate un credincios adevărat să piardă unirea cu Hristos și, în cele din urmă, să fie condamnat? Puritanii cunoșteau importanța pastorală a acestei întrebări și au răspuns categoric și în repetate rânduri: nu!

SFINȚII ADEVĂRAȚI VOR PERSEVERA

John Owen a rezumat câteva dintre principalele motive care stau la baza acestei convingeri puritane, precum și motivul pentru care puritanii au apărat-o atât de categoric. El a scris în lucrarea sa *Doctrine of the Saints' Perseverance Explained and Confirmed* (1654):

> Scopul pledoariei și al luptei mele de față este ca tu și toți sfinții lui Dumnezeu să vă bucurați în continuare de pacea și mângâierea care însoțesc

> credința: să știți că dragostea veșnică a lui Dumnezeu este neschimbătoare, că El este credincios făgăduințelor Sale, că legământul Său, ratificat prin moartea Fiului Său, este neschimbător, că roadele răscumpărării înfăptuite de Hristos le vor fi dăruite cu siguranță tuturor celor pentru care El a murit și că fiecare om care are cu adevărat parte de aceste lucruri va fi păzit în mântuire.[1]

Altfel spus, Owen susținea o credință fermă, trinitariană, potrivit căreia Dumnezeu va duce la bun sfârșit ceea ce a început în noi (Fil. 1:3-6; 1 Petru 1:3-5).

În primul rând, Tatăl a hotărât și a făgăduit mântuirea finală a poporului Său. El nu este nestatornic în natura Sa, ci neschimbător, imuabil și neclintit. Prin urmare, hotărârile și făgăduințele Sale sunt statornice și neschimbătoare. Ele nu depind de împrejurările noastre. Dimpotrivă, hotărârile Lui determină toate împrejurările noastre. Astfel, când citim, de pildă, că nimeni nu-i va smulge pe credincioși din mâna Lui (Ioan 10:27-29), ne putem încrede în aceste făgăduințe ale lui Dumnezeu.

În al doilea rând, legământul a fost împlinit de Isus Hristos. Ca jertfă pentru păcatul nostru, El a ispășit

toate păcatele întregului Său popor și a împlinit cerințele dreptății divine și ale Legii. Ca Marele nostru Preot și pe temeiul propriei Sale jertfe, El mijlocește acum eficace la dreapta lui Dumnezeu. După ce Și-a răscumpărat poporul cu prețul propriului sânge, El nu va îngădui niciodată pierderea celor pentru care El a trăit și a murit, anume să-i mântuiască pe toți cei pe care Tatăl I i-a dat.

În al treilea rând, Duhul a fost trimis în special pentru a-i uni pe credincioși cu Hristos, pentru a locui în ei și pentru a-i face asemenea chipului lui Hristos. Prin urmare, Duhul este arvuna moștenirii noastre (Efes. 1:14). Dar ce fel de arvună ar fi El dacă aceia pe care El i-a pecetluit ar putea pieri în final? Și, dacă El îi unește cu adevărat pe credincioși cu Hristos, atunci căderea unui credincios din har ar semăna cu tăierea de neconceput a unui mădular din trupul lui Hristos.

Aici trebuie făcute trei scurte precizări. În primul rând, atât în Scriptură, cât și în istoria bisericii, vedem oameni care cad în apostazie sau se leapădă de pretenția lor de credință în Hristos. Totuși, acest lucru nu dovedește că sfinții pot cădea din mântuire, ci doar că acei apostați nu au fost niciodată credincioși adevărați. În al doilea rând, puritanii au susținut că sfinții adevărați pot

părea, pentru o vreme, că s-au îndepărtat de pe cale. Și da, credincioșii se pot poticni. Ei pot *cădea în păcat,* dar nu vor *trăi în păcat* la nesfârșit. Owen a arătat această deosebire când a spus că diferența dintre un necredincios și un credincios este că necredinciosul se agață de bunăvoie de păcat, în vreme ce păcatul se agață de credincios împotriva voinței lui. În al treilea rând, și în mod asemănător, puritanii nu înțelegeau prin aceasta că cei credincioși nu sunt niciodată tulburați de lipsa siguranței. Deși Dumnezeu îi cunoaște și îi păzește pe ai Săi, din perspectiva noastră, perseverența este o lucrare grea. Noi luptăm împotriva păcatului și ne străduim să creștem în sfințenie și să rămânem credincioși. Perseverența nu înseamnă să mergi înainte de la sine, fără efort.

OBIECȚII ÎMPOTRIVA DOCTRINEI PERSEVERENȚEI

Această doctrină nu a fost și nu este lipsită de detractori. Ei susțin că ea ar fi (1) nebiblică, (2) nepractică și (3) nesfântă.

(1) Ei susțin că ar fi nebiblică din cauza pasajelor despre „cădere", precum Evrei 6:1-8 și 10:26-39. Puritanii au răspuns observând că epistolele Noului Testament au fost scrise pentru congregații întregi și li s-au adresat

acestora, iar în ogorul secerișului lui Dumnezeu există întotdeauna neghină printre grâu. De aceea sunt necesare asemenea avertismente. Astfel, citim despre Imeneu și Filet că „s-au abătut" sau au rătăcit de la adevăr (2 Tim. 2:17-18), iar apoi, chiar în versetul următor, ni se spune că „totuși temelia tare a lui Dumnezeu stă nezguduită, având pecetea aceasta: ‚Domnul îi cunoaște pe cei ce sunt ai Lui'" (v. 19).

(2) Se spune că ea ar fi nepractică, pentru că cine are abilitatea de a rămâne credincios până la sfârșit? Puritanii răspund că noi suntem păziți nu prin propria abilitate, ci prin puterea lui Dumnezeu (1 Petru 1:5).

(3) Oponenții susțin că ar fi nesfântă, deoarece înlătură motivația credincioșilor de a trăi vieți sfinte. Aceasta este o altă neînțelegere la care puritanii au răspuns. Duhul care vine să ne unească cu Hristos vine și pentru a ne face asemenea chipului Său. El este Duhul sfințeniei, care îi ajută pe credincioși să crească în credincioșie și sfințenie și, astfel, să persevereze. Mai mult, această doctrină este esențială pentru promovarea dragostei adevărate față de Dumnezeu. Thomas Watson a formulat astfel acest adevăr: „Mângâierea principală a unui creștin depinde de această doctrină a perseverenței.

Dacă o lepezi, îi vei dăuna religiei, tăind tendoanele tuturor străduințelor pline de bucurie”.[2] Fără această doctrină am fi descurajați și incapabili să ne apropiem de Dumnezeu în libertatea și dragostea Evangheliei. Iar fără această dragoste nu ar exista ascultare adevărată. Făgăduințele iubitoare și mângâietoare ale lui Dumnezeu nu promovează puterea păcatului în noi, ci o distrug.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Owen, *The Doctrine of the Saints' Perseverance Explained and Confirmed,* în *Works,* 11:5-6.

[2] Thomas Watson, *A Body of Practical Divinity,* în *The Select Works of the Rev. Thomas Watson* (New York: Robert Carter & Brothers, 1855), 186.

28.

CERUL, O LUME A DRAGOSTEI

Puritanii aveau tendința de a fi oameni cu gândire cerească, oameni care se considerau, asemenea eroului lui Bunyan din *Călătoria creștinului,* călători aflați în pelerinaj spre Cetatea Cerească. Ei au gândit și au scris destul de mult despre odihna și slava făgăduite copiilor lui Dumnezeu și, prin urmare, ne-am putea îndrepta spre mulți dintre ei pentru a găsi discuții ample despre lucrurile de pe urmă.

Dar, la sfârșitul acestei părți, pare potrivit să-l aducem în discuție pe Jonathan Edwards (1703-1758), un puritan născut într-o vreme aparte (în secolul al XVIII-lea) și în afara locului tipic unde se găseau puritanii (în Noua Anglie), după ce puritanismul, ca mișcare, aproape dispăruse din Anglia.

În anul 1738, Edwards a predicat la Northampton, Massachusetts, o serie de predici din 1 Corinteni 13, dintre care ultima s-a intitulat *„Heaven Is a World of*

Love". În acea predică, el descrie Cerul ca grădina, palatul, templul și sala de audiență a lui Dumnezeu. El încheie astfel:

> Acest lucru face din Cer o lume a dragostei, căci Dumnezeu este izvorul dragostei, așa cum soarele este izvorul luminii. Prin urmare, prezența glorioasă a lui Dumnezeu în Cer îl umple de dragoste, așa cum soarele, așezat în mijlocul bolții cerești într-o zi senină, umple lumea de lumină.[1]

Imaginea aceasta este preluată mai ales din Apocalipsa 21 și 22, unde slava lui Dumnezeu și a Mielului umple de lumină Noul Ierusalim, alungând tot întunericul. Această lumină a dragostei și slavei lui Dumnezeu îi face pe toți cei de acolo să fie sfinți și fericiți. Astfel, fiecare devine cu totul încântător; nicio pată de rău, păcat sau întinare nu infectează Cerul.

Acolo, biserica va fi înfățișată înaintea lui Hristos ca o mireasă îmbrăcată în in subțire, curat și alb, fără pată sau zbârcitură (Efes. 5:25-27). Mirele și mireasa se vor desfăta unul de celălalt, în timp ce dragostea lui Dumnezeu curge de la Dumnezeu spre Hristos, Capul bisericii, iar prin El spre toți cei care sunt ai Lui. Pe măsură ce dragostea lui Dumnezeu radiază și stârnește dragoste

ca răspuns, toți locuitorii Cerului se vor bucura în El, sfinți și îngeri laolaltă. Scăldați în acea dragoste divină, îngerii și sfinții se vor iubi atunci și unii pe alții în chip desăvârșit. Cu alte cuvinte, spune Edwards, vom fi asemenea florilor din grădina lui Dumnezeu, desfăcându-se și înflorind în razele dragostei Sale și răspândind o mireasmă cerească:

> Toți vor sta în jurul Dumnezeului slavei, izvorul dragostei, deschizându-și, ca să spunem așa, piepturile pentru a fi umpluți de revărsările de dragoste care pornesc de acolo, așa cum florile de pe pământ își deschid petalele spre soare într-o zi plăcută de primăvară ca să fie umplute de căldura și lumina lui și să înflorească în frumusețe și mireasmă sub razele lui. Fiecare sfânt este ca o floare în grădina lui Dumnezeu, iar dragostea sfântă este parfumul și mireasma dulce pe care toți le răspândesc și cu care umplu acel Paradis.[2]

Ceea ce întrezărește Edwards aici este înflorirea deplină a acelei semințe cerești a dragostei pentru Dumnezeu, sădită pentru prima dată în creștini la nașterea lor din nou. Acea mică sămânță îi face pe credincioși să tânjească acum după sfințenie și după prezența Domnului. Dar în acea zi, toată dorința cerească va ajunge la

împlinire, iar dragostea pentru Dumnezeu va fi desăvârșită.

În stilul puritan caracteristic, Edwards aplică apoi această viziune despre Cer la cei ce îl ascultau. Întorcându-se către cei necredincioși, el i-a îndemnat să se gândească la tot ce vor pierde, căci, într-un contrast teribil, ei se îndreaptă spre Iad, o lume a urii, în care nu există dragoste și unde totul este vrednic de ură, însăși prăpastia și abisul înfricoșător al judecății lui Dumnezeu. Cât despre credincioși, el i-a chemat cu stăruință să caute Cerul, să-și umple ochii cu această nădejde și astfel să se dezguste tot mai mult de lumea aceasta decăzută. În loc să se lase prinși de umblarea după lucrurile pământești, Edwards i-a îndemnat pe credincioși să-și îndrepte neîncetat gândurile spre Cer:

> Nu puteți căuta Cerul cu seriozitate și stăruință fără să vă îndreptați mult gândurile într-acolo. De aceea, îndreptați curentul gândurilor și meditațiilor voastre spre acea lume a dragostei și spre Dumnezeul dragostei care locuiește acolo, ca și spre Hristos, care S-a înălțat și șade acolo la dreapta lui Dumnezeu; îndreptați-le și spre bucuriile binecuvântate ale acelei lumi. Și petreceți mult timp în părtășie cu [Dumnezeu și Hristos],

fără de care Cerul nu este Cer.[3]

Drag credincios, dacă Cerul, casa noastră, este o lume a iubirii, atunci, în așteptarea lui, ar trebui să trăim de pe acum o viață de dragoste. Acesta este felul de a trăi pentru cei care au în ei acea sămânță cerească a dragostei.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Edwards, "Charity and Its Fruits," în *Works*, 8:369.

[2] Edwards, "Charity and Its Fruits," în *Works*, 8:386.

[3] Edwards, "Charity and Its Fruits," în *Works*, 8:395.

PARTEA A CINCEA.
MIREASA LUI HRISTOS

29.

BISERICA ȘI ÎNCHINAREA

Reforma a adus o revoluție în închinare. În Evul Mediu, biserica își concentra închinarea pe un altar și pe o imagine a lui Hristos murind pe cruce. Preotul îndeplinea ritualuri complicate pentru a aduce jertfe lui Dumnezeu, în timp ce cânta în limba latină, o limbă înțeleasă doar de oamenii cu educație. În multe privințe, puritanii doar au dus mai departe schimbările în închinare începute de Martin Luther și dezvoltate de Jean Calvin. Reformatorii au abolit închinarea la imagini [icoane] făcute de mâini omenești, la obiecte sacre și la ritualuri sfinte, și au restabilit închinarea simplă, adusă lui Dumnezeu prin Hristos și reglementată de poruncile Sale.

CUNOAȘTEREA LUI DUMNEZEU ÎN ÎNCHINARE

Cel mai elementar principiu al închinării puritane era cunoașterea Dumnezeului adevărat. William Perkins a spus în acest sens că, „atunci când Dumnezeu nu este cunoscut cum trebuie, nici închinarea nu I se aduce cum I se cuvine, ci fie ne închinăm la idolii minții noastre, fie la

demoni”.[1] Doar atunci când cunoaștem perfecțiunile lui Dumnezeu – că El este Domnul atotputernic, omniscient și întru totul bun – vedem că numai El este vrednic să I ne închinăm cu toată inima. Prin urmare, închinătorii trebuie învățați din Cuvântul lui Dumnezeu.

Puritanii au înțeles, de asemenea, că nu ne putem apropia de Dumnezeu decât prin Mijlocitorul, adică prin Isus Hristos. Noi am păcătuit împotriva lui Dumnezeu, iar prezența Lui este un foc mistuitor al sfințeniei (Evrei 12:28-29). Pentru a ne apropia de El, prin harul Duhului Sfânt, trebuie să ne încredem în sângele și mijlocirea lui Hristos, care deschid calea pentru a fi primiți (Evrei 10:19-22). Atunci ne putem închina Dumnezeului adevărat cu o conștiință curată și cu o mare bucurie. În consecință, închinarea nu poate fi separată de propovăduirea Evangheliei.

PRINCIPIUL REGULATIV AL ÎNCHINĂRII

Deoarece scopul închinării este să-I fim plăcuți lui Dumnezeu, puritanii au susținut că biserica trebuie să I se închine lui Dumnezeu numai în felul în care ne poruncește Cuvântul Său. Aceasta este o trăsătură distinctivă a creștinismului reformat. Creștinii din cele mai multe alte tradiții susțin că putem adăuga elemente la

închinarea adusă lui Dumnezeu dacă acestea nu contrazic Cuvântul Lui. Puritanii au arătat însă că Sfânta Scriptură ne învață să ne închinăm lui Dumnezeu așa cum Domnul a poruncit (Exod 25:9; 39:1), fără să adăugăm sau să scoatem ceva (Deut. 12:32) și fără să ne încredem în inimile sau tradițiile noastre pentru călăuzire (Num. 15:39; Ezec. 20:18; Matei 15:9). Dumnezeu nu găsește plăcere în „închinarea după mintea noastră", neautorizată, deoarece aceasta nu onorează sfințenia Lui (Lev. 10:1-3).

Există unele cerințe fizice sau exterioare pentru închinarea publică [sau comună, n.tr.], iar puritanii le acceptau. Noi ne întâlnim într-o clădire pentru a-i ține pe închinători la căldură și la adăpost de ploaie, dar nu trebuie să credem că acea clădire este un loc sfânt. Noi purtăm haine potrivite pentru a ne acoperi trupurile, dar nu trebuie să credem că acea vestimentație ne face sfinți sau ne face acceptabili înaintea lui Dumnezeu.

Închinarea puritană nu se concentra pe obiecte și ritualuri, ci pe slava lui Dumnezeu în Hristos, pe auzirea Cuvântului lui Dumnezeu, pe lauda Numelui Său, pe rugăciuni pentru harul Său și pe primirea binecuvântării Sale. Predicile se aflau în centrul întregului serviciu

divin. Păstorii puritani își conduceau bisericile în rugăciuni ample și din inimă pentru nevoile membrilor, pentru țară și pentru înaintarea Evangheliei în întreaga lume. Puritanii iubeau cântarea și găseau în cartea Psalmilor o colecție de imnuri inspirate divin pentru biserica din toate timpurile (Efes. 5:19; Col. 3:16). Călugării și preoții cântaseră Psalmii în latină timp de secole, iar Reforma a transformat întreaga congregație într-un „cor" și a pus Psalmii în limba oamenilor de rând. William Ames (1576-1652) recomanda cântarea Psalmilor deoarece ea „le aduce minților evlavioase un fel de desfătare dulce", permite „o meditare mai clară și mai statornică" și duce la o „zidire reciprocă" mai mare.[2]

PREDICA ÎN CENTRUL ÎNCHINĂRII

În timp ce închinarea bisericii medievale se concentra pe imagini vizibile și acțiuni ritualistice, puritanii își concentrau închinarea pe citirea și predicarea Cuvântului lui Dumnezeu. În fața congregației se citeau cu glas tare părți mari din Scriptură. Predica era punctul culminant al serviciului de închinare puritan. De obicei, predica dura aproximativ o oră și cuprindea mai multe puncte de doctrină sau învățătură în care participanții trebuiau să își exercite credința și multe „întrebuințări"

sau aplicații practice. Membrii bisericii revedeau și discutau adesea doctrinele și aplicațiile predicii între servicii și în cursul săptămânii, în ceea ce numeau „conversații sfinte", adică discuții cu familiile lor în timpul închinării în familie și cu prietenii despre lucrurile sfinte ale lui Dumnezeu. Richard Sibbes spunea că „acesta este folosul conversației sfinte și al vorbirii sănătoase. Un lucru îl atrage pe altul, iar acela pe un altul, până ce, în cele din urmă, sufletul se încălzește și se aprinde prin cugetarea și meditarea la lucrurile cerești".[3] Încurajându-se reciproc de-a lungul săptămânii, puritanii extindeau închinarea adusă lui Dumnezeu, astfel încât toate lucrurile deveneau sfinte pentru Domnul.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Perkins, *A Warning against the Idolatry of the Last Times, and an Instruction Touching Religious or Divine Worship*, în *Works*, 7:477.

[2] William Ames, *Conscience with the Power and Cases Thereof* (London: by E. G. for I. Rothwell, T. Slater, L. Blacklock, 1643), 2:43.

[3] Sibbes, "Bowels Opened," în *Works*, 2:133.

30.

CINA DOMNULUI

Sacramentul Cinei Domnului a fost subiectul unor dezbateri aprinse în perioada Reformei. Romano-catolicii insistau că esența pâinii și a vinului se schimbă literal în trupul și sângele al lui Hristos (transsubstanțiere). Creștinii luterani au respins această doctrină, dar au continuat să susțină că Hristos este prezent fizic în sau împreună cu elementele Cinei. Luther spunea că Hristos este prezent fizic „în, cu și sub pâine", în timp ce pâinea rămâne pâine (consubstanțiere). Alții, precum Ulrich Zwingli, spuneau că sacramentul Cinei este doar un memorial sau o amintire a ceea ce Hristos a făcut. Unii au mers atât de departe încât au susținut că asemenea ritualuri fizice nu sunt importante pentru viața spirituală. Creștinii reformați, însă, urmând îndrumarea lui Calvin, credeau că Hristos este prezent spiritual în Cina Domnului pentru credincioși și că El este primit prin credință ca „adevărata hrană și băutură a vieții veșnice". Potrivit liturghiilor bisericilor reformate, Hristos este primit prin înălțarea inimilor noastre „sus, în Cer,

unde Isus Hristos este Apărătorul nostru la dreapta Tatălui Său ceresc", astfel încât nu trebuie să ne „alipim inimile de pâinea și vinul ca semne exterioare".[1] Isus Hristos Se coboară foarte jos, întâlnindu-Și poporul la nivelul celor cinci simțuri ale lui (care aude Cuvântul propovăduit și atinge pâinea, iar pâinea și vinul pot fi văzute, mirosite și gustate), astfel încât, atunci când credincioșii se gândesc prin credință la Hristos, El le înalță inimile ca să șadă și să aibă părtășie cu El în locurile cerești.

Puritanii și-au însușit concepția reformată despre Sfânta Împărtășanie și au găsit în Cină o ocazie bogată de a se întâlni cu Hristosul înviat și înălțat. Stephen Charnock (1628-1680) spunea în acest sens că „în această acțiune există mai multă părtășie cu Dumnezeu... decât în orice alt act religios... Nu avem o părtășie atât de apropiată cu o persoană... ca atunci când stăm cu ea la masă și împărtășim aceeași pâine și același pahar".[2] Luând masa cu Domnul Isus la masa Lui, puritanii celebrau Cina Domnului ca pe o pregustare a ospățului nunții Mielului (Apoc. 19:9).

ELEMENTELE CINEI

Deși Cina Domnului era un ospăț spiritual cu Hris-

tos, puritanii recunoșteau că ea constă din elemente fizice pe care le putem atinge și gusta.

Întrucât nu suntem doar duhuri, ci făpturi înzestrate cu simțuri, Dumnezeu ne-a dat pâinea și vinul pentru ca lucrurile nevăzute ale Cuvântului Său să ne fie înfățișate în mod vizibil. Totuși, lucrurile vizibile nu trebuie să ne distragă de la cele spirituale.

Prin urmare, puritanii au curățat Cina Domnului de adaosurile omenești și au readus-o la modelul ei biblic de bază, pentru ca Hristos să fie în centrul atenției. Așa cum credincioșii mănâncă pâinea și beau vinul, tot astfel, prin credință, ei Îl primesc pe Hristos și toate beneficiile Lui, având părtășie cu El.

Bisericile celebrează Cina în modalități diferite, iar puritanii dezbăteau metoda potrivită de administrare și primire a ei. Pentru cei mai mulți dintre puritani, era important ca participanții înțeleagă Cina ca ședere la o masă, deoarece aceasta semăna cel mai mult cu instituirea ei inițială. Pentru câțiva, elementele le puteau fi duse oamenilor acolo unde se aflau în congregație. Câteva congregații puritane celebrau Cina în fiecare săptămână, dar majoritatea o celebrau o dată la două sau trei luni.

ÎMPĂRTĂȘIREA SPIRITUALĂ ȘI PARTICIPANȚII LA CINA DOMNULUI

Pentru puritani, era mai importantă modalitatea spirituală în care participau la Cină. Câțiva puritani tratau Cina Domnului ca pe un sacrament al convertirii și îi încurajau să participe la el pe cei care căutau mântuirea cu seriozitate. Majoritatea puritanilor credeau însă că numai cei care cunoșteau adevărurile fundamentale ale creștinismului și mărturiseau deja credința mântuitoare în Hristos ar trebui să ia parte la Cină.

Totuși, niciunul dintre puritani nu cerea o siguranță deplină a harului și a mântuirii pentru a participa la Cina Domnului. „Creștinii slabi și plini de îndoieli" erau îndemnați să participe. Așa cum spunea Thomas Watson (c. 1620-1686): „O credință slabă se poate agăța de un Hristos puternic". Apoi, unul dintre scopurile majore ale Cinei Domnului este întărirea credinței slabe, pe măsură ce credincioșii mănâncă și beau în amintirea lui Hristos.[3]

PREGĂTIREA PENTRU CINĂ, PARTICIPAREA LA EA ȘI CUGETAREA ASUPRA EI

Deoarece Cina Domnului era prilejul unei părtășii spirituale cu Dumnezeul sfânt, puritanii îi chemau pe

creștini să se implice în ea cu gândul și cu simțirea, și să evite simpla ei împlinire mecanică. Ei trebuiau să se pregătească meditând la moartea lui Hristos și cercetându-se în privința credinței, dragostei și ascultării de poruncile lui Hristos. Mâncarea pâinii și băutul vinului trebuie însoțite de exercitarea activă a credinței în lucrarea încheiată a lui Hristos pe cruce. John Owen spunea în acest sens: „Ceea ce trebuie să ne străduim să obținem prin această rânduială este o privire asupra lui Hristos înălțat, adică purtând nelegiuirile noastre în trupul Său pe lemn. O, fie ca, prin această rânduială, Dumnezeu să le dea sufletelor noastre o privire asupra Lui!”[4] Participantul trebuie să aplice sângele lui Hristos la nevoile sale spirituale de iertare, mângâiere și sfințire.

După încheierea serviciului, credinciosul este chemat să mediteze la felul în care Hristos S-a întâlnit cu el și să prețuiască harul primit. De asemenea, el trebuie să se întoarcă în lume în puterea Domnului, pentru a trăi în totalitate pentru El.

CINA DOMNULUI CA OSPĂȚ SFÂNT

Puritanii priveau Cina Domnului ca pe un ospăț sfânt, un ospăț de *aducere aminte* (de aici și chemarea lui Isus: „să faceți lucrul acesta spre pomenirea Mea” [1

Cor. 11:24]), un ospăț de *întărire spirituală* (pentru a ne întări credința slabă), un ospăț al *legământului* (în care deopotrivă Dumnezeu și poporul Său se leagă prin legământ unul de celălalt), un ospăț al *dragostei* (în care credincioșii mărturisesc: „Noi Îl iubim pentru că El ne-a iubit întâi" [1 Ioan 4:19]) și un ospăț al *mărturisirii* (în care, participând, îi mărturisim întregii biserici că Hristos este singura noastră nădejde pentru mântuire). Ce ospăț este această Cină sfântă atunci când Hristos Se află în centrul ei!

Puritanii au avertizat, totuși, împotriva ridicării Cinei Domnului pe un piedestal, deasupra propovăduirii Cuvântului lui Dumnezeu. Pe de altă parte, ei recunoșteau că uneori Hristos devenea deosebit de prețios în timpul Cinei. Dar „siguranța sacramentală", cum o numeau ei, nu era ceva separat de Cuvânt și superior acestuia. Robert Bruce a exprimat cel mai bine ideea aceasta, spunând că noi nu-L primim pe Hristos altfel în Cină decât Îl primim în Cuvânt, chiar dacă uneori „Îl primim mai bine în Cină". Cina Domnului nu trebuie să înlocuiască niciodată Cuvântul, ci să-l completeze, motiv pentru care Cina nu poate fi administrată separat de Cuvântul propovăduit.

BENEFICII SPIRITUALE SUPLIMENTARE ALE CINEI

Ce beneficii așteptau puritanii de la Cina Domnului? Cina confirmă credința creștinilor în moartea mântuitoare a lui Isus Hristos și le sporește siguranța mântuirii. Prin credință, ei primesc noi provizii ale harului lui Dumnezeu prin unirea cu Hristos, astfel încât Hristos îi înviorează și domnește mai puternic în viețile lor. Părtășia lor cu Hristos la Cină nu doar le aduce aminte de anumite lucruri, ci le poate și stârni simțămintele de dragoste pentru Hristos, de ură față de păcat, de recunoștință pentru îndurarea lui Dumnezeu și de râvnă în a-I împlini voia.

Participarea la această masă sacră este un semn distinctiv al adevăratei biserici a lui Hristos. Ea îi unește pe credincioși, căci ei împart aceeași pâine ca semn al unirii cu un singur Hristos. Rânduiala aceasta Îl și proclamă pe Hristos înaintea lumii, deoarece necredincioșii prezenți în congregație observă cât de central este Hristos și răstignirea Lui în viața creștinilor.

În multe privințe, Cina Îl proslăvește pe Hristos, pentru că Îl descoperă și manifestă prezența Lui continuă în biserica Sa.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] "Form for the Administration of the Lord's Supper," în *The Psalter* (Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2007), 139.

[2] Charnock, *A Discourse of the End of the Lord's Supper,* în *Works*, 4:407.

[3] Thomas Watson, *The Lord's Supper* (Edinburgh: Banner of Truth, 2004), 73.

[4] Owen, "Sacramental Discourses," în *Works*, 9:582.

31.

SLUJBELE ȘI CONDUCEREA BISERICII

Cei mai mulți oameni de astăzi se gândesc prea puțin la felul în care sunt conduse bisericile lor și la ce spune Biblia despre acest lucru. În secolele al XVI-lea și al XVII-lea lucrurile nu stăteau așa. Biserica Romano-Catolică îi atribuise de multă vreme Papei autoritatea supremă pământească, făcându-l „vicarul" sau reprezentantul lui Hristos pe Pământ. Autoritatea papală se extindea prin ierarhia clericală a diferitelor categorii de „prelați": cardinali, arhiepiscopi, episcopi, canonici, arhidiaconi și alții.

Atunci când regele Henry al VIII-lea a separat Biserica Angliei de papalitatea catolică în anul 1534, autoritatea în biserică a trecut în mâinile monarhului englez, ale arhiepiscopilor și ale episcopilor. Astfel, biserica a fost supusă unor „stăpâni" pământești care nu ezitau să folosească forța coercitivă pentru a-i persecuta pe cei ce nu se conformau doctrinelor, practicilor și politicilor lor.

SLUJBELE ÎN BISERICĂ

Deși unii puritani au continuat să susțină conducerea bisericii de către episcopi (guvernare episcopală), majoritatea puritanilor au recunoscut că, în Noul Testament, cuvântul tradus prin „episcop" sau „priveghetor" nu desemnează o slujbă distinctă de autoritate, ci este un alt termen pentru „prezbiter" (F.A. 20:17, 28; Tit 1:5, 7). Instaurarea unui episcop sau a unui Papă deasupra prezbiterilor constituie un act de uzurpare a slujbei apostolilor, care erau „slujitori extraordinari", înzestrați cu autoritate specială și infailibilitate în doctrină. Mai important, este un act care semnifică încălcarea autorității Domnului Isus Hristos, singurul Împărat și Cap al bisericii. Doar Hristos are dreptul să domnească peste conștiințele oamenilor și să le poruncească în ce să creadă și cum să I se închine.

Potrivit interpretării puritane obișnuite, în biserică există două până la patru slujbe elementare de autoritate. Cei care susțineau existența a patru slujbe, precum Calvin, făceau deosebire între slujba de învățător (profesor de teologie) din seminar sau școala teologică și cea a slujitorului Cuvântului din biserica locală, pe baza versetului din Efeseni 4:11, care se referă la „păstori și

învățători", la care adăugau prezbiterii și diaconii. Cei care susțineau existența a trei slujbe, opinia majoritară, fie uneau slujba de învățător cu cea pastorală, adică slujitorii Cuvântului, la care adăugau prezbiterii și diaconii, fie păstrau o slujbă distinctă de învățător și îl considerau pe slujitor un prezbiter cu o chemare specială de a predica. O minoritate a puritanilor credea că există numai două slujbe, și anume prezbiterii/supraveghetorii și diaconii, întemeindu-se pe Filipeni 1:1 și 1 Timotei 3:1-13, prezbiterii având diferite specializări. De exemplu, Laurence Chaderton spunea că unii prezbiteri se dedică slujbei Cuvântului (1 Tim. 5:17).

Dintre aceștia slujitori, unii sunt „păstori", care îndeamnă oamenii mai ales la sfințenie și administrează sacramentele, iar alții sunt „învățători", care instruiesc mai ales mințile oamenilor în învățătura sănătoasă (Efes. 4:11). Ceilalți prezbiteri, deși nu sunt slujitori ai Cuvântului, au un rol esențial în conducerea și disciplina bisericii, deoarece, alături de păstori și învățători, îi mustră pe cei ce trăiesc în neorânduială și îi încurajează pe cei credincioși. Diaconii distribuie darurile de binefacere ale bisericii pentru a-i ajuta pe săraci, fiind sprijiniți de femei, mai ales de văduve.[1]

CONDUCEREA BISERICII

Puritanii nu erau însă de acord între ei în privința felului în care prezbiterii exercitau autoritatea în bisericile lui Hristos. O mare majoritate a puritanilor susținea că sinoadele sau adunările de prezbiteri aveau autoritatea de a conduce mai multe congregații (conducere prezbiteriană). Ei argumentau că Faptele Apostolilor 15 ne arată autoritatea unui sinod de prezbiteri asupra mai multor biserici și mai spuneau că, fără un sinod conducător, n-ar exista nicio modalitate de a corecta congregațiile individuale care cădeau în eroare sau își asupreau membrii. Potrivit gândirii lor, sinoadele constituie biserica vizibilă în mărturisirea comună a credinței creștine. Puritanii prezbiterieni priveau biserica drept o împărăție vizibilă, cu conducere și legi care depășesc limitele congregațiilor locale. Samuel Rutherford (1600-1661) spunea că „Hristos... este un Cap vizibil în acest sens: El domnește și conduce chiar și în rânduiala exterioară și vizibilă a bisericii Sale, în întreaga biserică universală și vizibilă, prin slujitorii Săi, sinoadele legitime [și] rânduielile Sale”.[2]

Alți puritani – o minoritate, denumită adesea *independenți* – susțineau că nu există o autoritate bisericească mai

înaltă decât congregația locală, condusă de propriii prezbiteri cu consimțământul ei (conducere congregațională). Potrivit acestei concepții, bisericile pot avea părtășie cu alte biserici și pot organiza chiar întâlniri sinodale între prezbiterii mai multor biserici. Totuși, sinoadele nu au autoritate obligatorie asupra bisericilor individuale, cel puțin nu în chestiuni importante, precum ordinarea slujitorilor sau excomunicarea membrilor care păcătuiesc. Puritanii congregaționaliști subliniau că biserica este o uniune voluntară a credincioșilor, iar prezbiterii ei conduc cu acordul general al membrilor. Deși prezbiterii își primesc autoritatea direct de la Hristos și îndrumarea din Cuvântul Său, după cum spunea John Owen, natura „domniei Evangheliei" este ca „ascultarea [bisericii] să fie voluntară și de bunăvoie".[3] În acest fel, biserica se deosebește de împărățiile politice.

Puritanii, atât cei prezbiterieni, cât și cei congregaționaliști, evitau extremele democrației pure (conducerea prin vot popular) și ale aristocrației pure (conducerea de către câteva persoane care formează o elită restrânsă) în biserică.

Abordarea puritană asupra conducerii bisericii a dezvoltat conceptul de conducere republicană într-un

fel care a constituit un precedent pentru democrațiile reprezentative ulterioare, precum cea din colonia nord-americană Massachusetts.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Laurence Chaderton, *A Fruitfull Sermon, Vpon the 3. 4. 5. 6. 7. & 8. verses of the 12. Chapter of the Epistle of S. Paul to the Romanes* (London: Robert Walde-graue, 1584), 57, 61, 65–70.

[2] Samuel Rutherford, *The Divine Right of Church-Government and Excommunication* (London: by John Field for Christopher Meredith, 1646), 18.

[3] Owen, *A Brief Instruction in the Worship of God and Discipline of the Churches of the New Testament,* în *Works*, 15:501.

32.

ZIUA DOMNULUI

În centrul închinării puritane se afla ziua Domnului. Nicio altă instituție de închinare nu este menționată în mod explicit în Cele Zece Porunci (Exod 20:8-11). Așa cum arată Porunca a Patra, Dumnezeu a instituit Sabatul cu mult înainte de a-i da Israelului Legea. William Gouge (1575-1653) spunea că Sabatul face parte din legea morală a lui Dumnezeu, adică este „o regulă de viață" care îi obligă pe „toți oamenii din toate locurile și din toate timpurile". Vedem că așa stau lucrurile deoarece Dumnezeu a pus de la creație această zi deoparte ca o zi sfântă de odihnă, când Adam îi reprezenta înaintea lui Dumnezeu pe toți oamenii, fiind tatăl tuturor popoarelor, atât iudei, cât și neamuri (Gen. 2:2-3).

Desigur, Sabatul iudaic avea particularitățile sale juridice, dar acestea au dispărut după ce Hristos Și-a încheiat lucrarea de răscumpărare. Totuși, faptul că Hristos a luat Sabatul sub stăpânirea Sa (Marcu 2:28), că biserica se închina în prima zi a săptămânii (F.A. 20:7; 1 Cor. 16:2) și că se face mențiunea explicită a „zilei

Domnului" (Apoc. 1:10) i-au convins pe puritani că punerea deoparte a primei zile a săptămânii exclusiv pentru închinarea adusă lui Dumnezeu făcea parte din legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu, și ea continuă să fie Sabatul creștin.[1]

Îndatoririle zilei Domnului erau împărțite, în analiza tipic puritană, în activități poruncite, activități îngăduite și activități interzise. Dumnezeu a poruncit ca oamenii să folosească ziua pentru a I se închina și pentru a face lucrări de evlavie (Luca 4:16) și de milostenie (Marcu 3:4).

ÎNCHINAREA PUBLICĂ

Desigur, lucrările de evlavie din ziua Sabatului se centrau pe închinarea publică împreună cu biserica adunată. Puritanii se gândeau mult la pregătirea pentru întâlnirea bisericii, nu la cum să se îmbrace, ci la pregătirea sufletului prin discipline spirituale înainte de a ajunge la casa de rugăciune.

Fiecare predică îi aducea mai aproape fie de Cer, fie de Iad. Păstorii puritani își instruiau congregațiile cum să „ia seama dar cum ascultă" propovăduirea Cuvântului (Luca 8:18).

ÎNTREAGA ZI CA SABAT PENTRU DOMNUL

Totuși, sfințenia Sabatului nu se încheia nicidecum odată cu serviciile bisericii. George Swinnock (c. 1627-1673) spunea în acest sens: „Drag cititor, după cum datoria ta este să te odihnești toată ziua departe de răutatea și de munca în lume, tot astfel trebuie să folosești întreaga zi pentru închinarea adusă lui Dumnezeu, rugându-te, citind, ascultând, cântând, meditând sau discutând cu alții despre lucrările ori Cuvântul lui Dumnezeu”.[2] În această privință, puritanii se întemeiau pe Psalmul 92, intitulat „O cântare pentru ziua Sabatului”, care cheamă la vestirea dragostei Domnului dimineața și a credinciosiei Lui noaptea (v. 2). Fie că era vorba despre lucrările de creație, fie despre lucrarea de răscumpărare, lucrarea glorioasă a Domnului le oferea puritanilor material din belșug pentru meditare și adorare.

Lucrările de milostenie includeau vizitarea celor în suferință și oferirea de ajutor practic pentru trup și suflet, fie că erau afectați de boală, lipsuri, descurajare, îndoială sau păcat. Dumnezeu a îngăduit să facem faptele necesare pentru a răspunde nevoilor și pentru a îndrepta slăbiciunile noastre și ale familiilor noastre, pentru că, deși aceste lucrări nu sunt sfinte în sine, Dumnezeu este

bun și plin de milă. Activitățile interzise de Dumnezeu în Sabat constau din munca potrivit ocupațiilor noastre obișnuite, comerțul obișnuit și activitățile recreative care ne-ar distrage de la a ne îndrepta inima spre Domnul. Desigur, păcatul este interzis în toate zilele, dar este cu atât mai grav când este comis în ziua pe care Dumnezeu a pus-o deoparte ca sfântă.

IMPACTUL ZILEI DOMNULUI

Efectele zilei Domnului în gândirea reformată și puritană asupra poporului englez (și, mai târziu, asupra Statelor Unite ale Americii) au fost uimitoare. Păzirea Sabatului a devenit adânc înrădăcinată în cultura britanică, chiar și în rândul celor care respingeau puritanismul ca mișcare. În secolul al XIX-lea și mult timp în secolul al XX-lea, era obișnuit ca, în prima zi a săptămânii [duminica, n.tr.], firmele să fie închise, sporturile să înceteze, iar oamenii să se dedice odihnei și închinării.

Deși păzirea Sabatului era poruncită de legea divină, puritanii o priveau mai degrabă ca pe o desfătare decât ca pe o îndatorire, mai degrabă ca pe o ocazie decât ca pe o simplă obligație. Ei considerau ziua Domnului ca „ziua de negoț pentru suflet", cum spunea Thomas Watson, ziua în care să-ți faci provizii de hrană gustoasă

și ziditoare pentru viața spirituală din săptămâna ce urma.[3] Nu doar că ea era ziua din istorie în care Hristos a înviat din morți și, mai târziu, ziua când a revărsat Duhul Sfânt la Cincizecime, zile vrednice de o amintire fericită, ci și ziua în care Domnul Se arată în templul Său sfânt, biserica vie. Ea este o zi de slavă și sărbătoare, o pregustare a odihnei cerești. De aceea, putem învăța multe de la puritani despre ce înseamnă să „socotești Sabatul o desfătare" (Isaia 58:13).[4]

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] William Gouge, *The Sabbaths Sanctification* (London: by G. M. for Joshua Kirton and Thomas Warren, 1641), 1.

[2] Swinnock, *The Christian Man's Calling,* în *Works*, 1:245.

[3] Watson, *A Body of Practical Divinity,* în *Works,* 278.

[4] v. lucrarea puritană clasică despre Sabat a lui Nicholas Bound (d. 1613), *The True Doctrine of the Sabbath* (repr., Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2016).

33.

PREDICAREA

Mișcarea puritană a fost considerată o epocă de aur a predicării. Prin predicarea și publicarea predicilor, puritanii au căutat să reformeze biserica și viețile oamenilor de zi cu zi. Cu puține excepții, slujitorii puritani erau predicatori deosebiți, care proclamau cu dragoste și pasiune întregul sfat al lui Dumnezeu prezentat în Sfânta Scriptură. Niciun alt grup de predicatori din istoria bisericii nu a egalat caracterul biblic, doctrinar, experiențial și practic al predicării puritanilor. În acest capitol vom analiza patru teme majore ale predicării puritane: concepția lor despre întâietatea predicării, pasiunea lor pentru predicare, puterea predicării și claritatea predicării.

ÎNTÂIETATEA PREDICĂRII

Puritanii aveau convingerea profundă că Dumnezeu Își zidește biserica în primul rând prin instrumentul predicării. Predicarea era centrală pentru închinarea și devoțiunea lor, mai întâi pentru că ei considerau că

esența predicării este proclamarea Cuvântului lui Dumnezeu față de oameni. Ei erau uimiți de faptul că un simplu om putea fi purtătorul de cuvânt și ambasadorul Dumnezeului atotputernic și triunic.

În al doilea rând, ei considerau predicarea ca fiind marea rânduială prin care Dumnezeu convertește. Ea era socotită mijlocul prin care Dumnezeu îi mântuiește pe păcătoși: Cuvântul era predicat, iar oamenii credeau (1 Cor. 15:11).

În al treilea rând, puritanii erau convinși că, dincolo de darul Duhului Sfânt, Hristosul înălțat nu îi dăruiește bisericii Sale niciun dar mai înalt decât chemarea de a predica. Richard Sibbes a numit predicarea „un dar mai presus de toate darurile". Prin urmare, puritanii au așezat amvonul, nu altarul, în centrul bisericilor lor și predicarea, nu sacramentele, în centrul închinării. O asemenea perspectivă făcea ca fiecare predică să fie un eveniment de o mare însemnătate.[1]

PASIUNEA PENTRU PREDICARE

Predicarea puritană era motivată de o pasiune lăuntrică, dată de Duhul lui Dumnezeu. Puritanii iubeau totul în proclamarea Evangheliei lui Hristos. Predicatorii

puritani iubeau *pregătirea pentru predicare*. Ei petreceau multe ore cercetând sensul textului Scripturii, având în vedere aplicarea lui în viețile celor care îi ascultau.

După ce se pregăteau, predicatorii puritani iubeau să predice mai întâi și mai presus de toate *pentru ei înșiși*, astfel că ei disprețuiau profesionalismul rece. Ei spuneau că cele mai bune predici sunt cele pe care predicatorul le predică mai întâi propriei inimi. De asemenea, ei iubeau *actul predicării*. Samuel Rutherford spunea că, dincolo de Hristos, el avea „o singură bucurie", anume „să-L predice pe Hristos".[2]

În plus, puritanii îi iubeau pe oamenii cărora le predicau și căutau fără încetare convertirea și zidirea lor spirituală. Predicatorii puritani înțelegeau că un slujitor cu mari daruri de predicare, dar care nu-și iubește oamenii, va eșua jalnic în chemarea sa.

PUTEREA PREDICĂRII

Puritanii credeau că Dumnezeu va folosi predicarea lor credincioasă ca armă pentru a-i cuceri pe păcătoși și pentru a-i zidi pe sfinți. Predicarea lor se adresa *minții* prin claritate. Considerând cunoașterea ca fiind solul în

care Duhul plantează sămânța nașterii din nou, ei îi ofereau minții cunoaștere biblică și îi aduceau argumente prin logica biblică. Ei înțelegeau că un creștinism lipsit de gândire cultivă foarte rapid un creștinism fără coloană vertebrală și că o Evanghelie antiintelectuală devine repede o Evanghelie goală, fără formă, care nu trece dincolo de „nevoile resimțite".

Predicarea puritană confrunta conștiința direct. Predicatorii vorbeau despre păcate specifice, apoi puneau întrebări pentru a trezi în conștiințele ascultătorilor vinovăția pentru acele și pentru a-i îndrepte să-și găsească adăpostul în Hristos. Ei credeau că slujitorii trebuie să meargă cu toiagul adevărului divin și să lovească fiecare tufiș în spatele căruia păcătosul s-ar putea ascunde, astfel încât acesta, asemenea lui Adam care se ascundea, să stea înaintea lui Dumnezeu în goliciunea lui.

De asemenea, predicarea puritană atrăgea inima cu pasiune. Predicarea lor era plină de afecțiune, zeloasă și optimistă. În felul acesta, ei căutau să miște cu putere întreaga ființă a omului prin tot Cuvântul lui Dumnezeu. Ei predicau din dragoste pentru Cuvântul lui Dumnezeu, pentru slava Lui și pentru sufletele care nu mor niciodată. Ei Îl înfățișau pe Hristos în frumusețea

Lui și îi mișcau pe oameni să dorească să-L cunoască mai bine și să trăiască în întregime pentru El.

CLARITATEA PREDICĂRII

În privința stilului, puritanii credeau într-un stil simplu de predicare. Această simplitate nu însemna antiintelectualism, ci comunicarea simplă și clară a adevărului biblic către minte, apoi către inimă și, în cele din urmă, în exterior, pentru a modela comportamentul. Henry Smith spunea în acest sens că „a predica simplu nu înseamnă să predici fără învățătură sau confuz, ci limpede și clar, astfel încât cel mai simplu dintre cei care te aud să înțeleagă ce vrei să învețe, ca și cum și-ar auzi propriul nume”.[3]

Prima parte a unei predici puritane era exegetică și expozitivă, explicând textul biblic din care se predica; a doua era doctrinară și didactică, explicând de obicei o doctrină principală desprinsă din textul biblic; iar a treia era aplicativă, incluzând atât accentul pe predicarea experiențială, cât accentul pus pe predicarea discriminativă.

Pentru puritani, partea aplicativă a predicării era cea mai importantă. „Partea aplicativă este viața predicării”, scria James Durham (c. 1622-1658). „De aceea,

predicarea este denumită convingere, mărturisire, implorare, rugăminte sau cerere, îndemn".[4] Ei denumeau adesea aceste părți „întrebuințările" textului biblic, care puteau deveni lungi pe măsură ce predicatorul aplica învățătura Scripturii la diferitele categorii de ascultători. Scopul era întotdeauna să facă astfel încât Cuvântul lui Dumnezeu să pătrundă adânc sau, după cum spunea Baxter, „să înșurubeze adevărul în mintea ascultătorilor și să-L pună pe Hristos în simțămintele lor".[5]

Predicarea puritană era experiențială și practică. Ea sublinia nevoia de a cunoaște, prin experiență practică, adevărurile Cuvântului lui Dumnezeu. Ea căuta să explice, în termenii adevărului biblic, cum ar trebui să stea lucrurile și cum stau ele de fapt în viața creștină. Scopul ei era să aplice adevărul lui Dumnezeu la întreaga experiență a credinciosului în umblarea lui cu Dumnezeu, precum și în relațiile cu familia, biserica și lumea din jur. De aceea, putem învăța multe de la puritani despre acest tip de predicare.

Aceste aplicații trebuie să se adreseze oamenilor potriviți, altfel pot face mai mult rău spiritual decât bine. În consecință, predicarea puritană era marcată de aplicarea cu discernământ a adevărului la necreștini și la

creștini. Predicatorii puritani depuneau eforturi mari pentru a identifica semnele harului care deosebesc biserica de lume, credincioșii adevărați de cei care doar pretind că sunt credincioși și credința mântuitoare de credința temporară.[6] Thomas Shepard *(The Ten Virgins*), Matthew Mead (*The Almost Christian Discovered*), Jonathan Edwards (*Religious Affections*) și alți puritani au scris zeci de lucrări cu scopul de a descrie deosebirile între impostori și credincioșii adevărați.[7]

Prin aplicații, predicarea puritană urmărea să transforme. Puritanii spuneau că, atunci când Cuvântul lui Dumnezeu este predicat experiențial, Duhul Sfânt îl folosește pentru a transforma indivizi și popoare. John Spilman ne oferă un exemplu al puterii transformatoare a predicării experiențiale puritane:[8]

> Când mă aflam într-o stare lumească, îi disprețuiam pe slujitorii lui Hristos, mai ales pe cei care predicau mult, și nu puteam suporta ca ei să predice îndelung; dar, în cele din urmă, unul dintre ei m-a captivat, iar el predica din Evrei 8:8, 10 despre noul legământ încheiat în Hristos. Acest pasaj mi-a fost aplicat într-un mod foarte direct și m-a atins la inimă.[9]

PREDICATORUL PURITAN ȘI PREDICAREA LUI

Pentru a urmări țelul transformării ascultătorilor doar spre slava lui Dumnezeu, puritanii îi chemau pe predicatori să se poarte cu frică de Domnul. Predicatorii trebuiau să umble în smerenie, fără să-și etaleze abilitățile, păstrând o conștientizare profundă a incapacității lor de a duce pe cineva la Hristos. Ei erau convinși că deopotrivă predicatorul și ascultătorul depind în întregime de lucrarea Duhului pentru a înfăptui nașterea din nou în cei pe care El îi alege.

Prin urmare, predicatorii trebuie să se dedice rugăciunii, atât pentru ei înșiși, cât și pentru ascultători, pentru biserică și pentru slava lui Dumnezeu. În acest fel, puritanii nu-și puneau încrederea în predicator sau în predică în sine, ci în Domnul, care folosea proclamarea credincioasă a Cuvântului Său pentru a-Și înainta lucrarea pe Pământ.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Sibbes, "The Fountain Opened," în *Works*, 5:509.

[2] *Letters of Samuel Rutherford,* ed. Andrew Bonar (London: Oliphants, [1904?]), 420, 438 (scrisorile din 7 respectiv 13 iulie 1637).

[3] Henry Smith, *Works of Henry Smith,* 2 vol. (Stoke-on-Trent,

U. K.: Tentmaker Publications, 2002), 1:337.

[4] James Durham, *A Commentary upon the Book of the Revelation* (Amsterdam: John Frederickszoon Stam, 1660), 260-66.

[5] Richard Baxter, *The Reformed Pastor*, în *The Practical Works of Richard Baxter,* 4 vol. (London: George Virtue, 1838), 4:370.

[6] Thomas Watson, *The Godly Man's Picture* (Edinburgh: Banner of Truth, 1992), 20-188, prezintă 24 de semne ale harului pentru cercetarea de sine.

[7] Thomas Shepard, *The Parable of the Ten Virgins* (Ligonier, Pa.: Soli Deo Gloria, 1990); Matthew Mead, *The Almost Christian Discovered; Or the False Professor Tried and Cast* (Ligonier, Pa.: Soli Deo Gloria, 1988); Jonathan Edwards, *Religious Affections* (New Haven, Conn.: Yale University Press, 1959). [Lucrarea lui Matthew Mead este disponibilă și în limba română sub titlul *Aproape creștin* la Editura MAGNA GRATIA, n.tr.].

[8] Cf. Tae-Hyeun Park, *The Sacred Rhetoric of the Holy Spirit: A Study of Puritan Preaching in Pneumatological Perspective* (Proefschrift: Theologische Universiteit Apeldoorn, 2005), 373-74.

[9] John Spilman, *A Tabernacle for the Sun, 4*, citat în Owen C. Watkins, *The Puritan Experience: Studies in Spiritual Autobiography* (New York: Schocken, 1972), 58.

34.

ASCULTAREA PREDICILOR

Puritanii ofereau îndrumări practice despre cum trebuie ascultată propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu.[1] *Catehismul Mare Westminster* (Î.160) rezumă sfatul lor în felul următor: „Celor care aud Cuvântul predicat li se cere să îi acorde atenție cu sârguință, pregătire și rugăciune. Cei ce aud predicarea trebuie să cerceteze ceea ce aud prin intermediul Scripturilor, să primească adevărul cu credință, dragoste, blândețe și o minte pregătită, cum este cuvenit să fie primit Cuvântul lui Dumnezeu. Lor li se cere să mediteze, să se gândească la el, să îl adăpostească în inimile lor și să producă roada Cuvântului în viețile lor”.[2] Prin acest răspuns, puritanii ne oferă ajutor în trei aspecte: cum să ne pregătim pentru Cuvântul propovăduit, cum să-l primim și cum să-l punem în practică.

PREGĂTIREA PENTRU CUVÂNTUL PROPOVĂDUIT

1. Înainte de a începe ziua Domnului, *pregătește-te* să lași deoparte preocupările de zi cu zi și să te apuci de

marea lucrare a „zilei de negoț pentru suflet”.[3] Puritanii spuneau că pregătirea pentru închinare ar trebui să înceapă de sâmbătă seara. Așa cum oamenii coceau pâine sâmbătă seara pentru ca aceasta să fie proaspătă duminică dimineața, tot astfel ei ar trebui să studieze Cuvântul sâmbătă seara pentru ca inimile lor să fie proaspete și calde pentru închinarea de duminică, asemenea pâinii abia scoase din cuptor. Înainte de a veni în casa lui Dumnezeu ca să-I auzi Cuvântul, pregătește-te pe tine și familia ta *prin rugăciune*. Puritanii spuneau că trebuie să ne îmbrăcăm trupurile pentru închinare și sufletele prin rugăciune.

2. Vino cu un *apetit din inimă* pentru Cuvânt. Un apetit bun favorizează digestia și creșterea. Petru încuraja apetitul spiritual, spunând: „Ca niște prunci născuți de curând, să doriți laptele duhovnicesc și curat, pentru ca prin el să creșteți spre mântuire” (1 Petru 2:2). Cuvântul-cheie pe care puritanii îl vedeau aici era „sârguința”. Sabatul este ziua cea mare a săptămânii, iar auzirea Cuvântului lui Dumnezeu este cel mai mare privilegiu al acestei zile. Pentru a folosi ziua cât mai bine și a profita cât mai mult de Cuvântul propovăduit, este necesară multă pregătire și grijă, ca și eliberarea agendei

și concentrarea minții și inimii.

3. Meditează la *importanța Cuvântului propovăduit* în timp ce intri în casa lui Dumnezeu. Dumnezeul triunic, înalt și sfânt al Cerului și al Pământului Se întâlnește cu tine ca să-ți vorbească direct. Thomas Boston scria că „glasul este pe Pământ, [dar] Vorbitorul este în Cer" (F.A. 10:33).[4] Puritanii susțineau că Evanghelia propovăduită fie ne va ridica la Cer, fie ne va arunca în Iad. „Cu cât unii sunt ridicați mai aproape de Cer prin predicarea Evangheliei, cu atât mai jos se vor prăbuși în Iad dacă nu iau seama la ea", scria David Clarkson.[5]

4. Când intri în casa lui Dumnezeu, adu-ți aminte că *păștești pe un câmp de luptă.* Puritanii spuneau că mulți vrăjmași se vor împotrivi ascultării tale. Poți fi distras de grijile și ocupațiile lumești, de poftele firii pământești, de inima rece și de duhul de critică. Satana ți se împotrivește cu toată puterea ca să nu asculți Cuvântul lui Dumnezeu. Când el te ispitește în timpul închinării, Samuel Annesley te sfătuiește să-l mustri, spunând: „Pleacă, Satano! Nu mai stau de vorbă cu tine. Dacă alții neglijează mântuirea, trebuie s-o neglijez și eu? Faptul că ei pierd mântuirea mă va scuti pe mine de pierderea ei? Te sfidez prin Hristos".[6]

5. În final, vino la ascultarea Cuvântului *cu o credință iubitoare și plină de așteptare* (Ps. 62:1, 5). Thomas Watson te sfătuiește să vii la predică gata să asculți, încet la vorbă și hotărât, asemenea Mariei, să strângi și să te gândești la Cuvântul lui Dumnezeu în inima ta. Vino bizuindu-te pe făgăduința lui Dumnezeu potrivit căreia Cuvântul Său nu se va întoarce la El fără rod (Isaia 55:10-11).

PRIMIREA CUVÂNTULUI PROPOVĂDUIT

1. Ascultă cu *o conștiință înțelegătoare și sensibilă*. Pilda Semănătorului spusă de Isus (Matei 13:3-23; Marcu 4:1-20; Luca 8:4-15) ne prezintă patru feluri de ascultători: ascultătorul cu inima împietrită și superficial; ascultătorul ușor de impresionat, dar împotrivitor; ascultătorul cu inima împărțită, distras; și ascultătorul care înțelege și aduce rod. Puritanii spuneau să te asiguri că faci parte din ultima categorie, cea care aduce rod, „unul o sută, altul șaizeci, altul treizeci” (Matei 13:23).

2. Ascultă cu *o credință gata să se supună*. Așa cum spune Iacov 1:21, „primiți cu blândețe Cuvântul sădit în voi”. Această blândețe, spunea Watson, presupune o atitudine smerită a inimii, „disponibilitatea de a asculta sfaturile și mustrările Cuvântului”.[7] Printr-o asemenea

credință, Cuvântul este sădit în suflet și produce „rodul dulce al neprihănirii". Credința este cheia primirii cu folos a Cuvântului. „Întregul Cuvânt este obiectul credinței", scria Thomas Manton. Prin urmare, avem nevoie de „credință în relatările istorice, pentru avertizarea și precauția noastră; credință în învățături, pentru a ne spori reverența și admirația; credință în avertismente, spre smerirea noastră; credință în porunci, spre supunerea noastră; și credință în făgăduințe, spre mângâierea noastră. Toate își au rostul lor: relatările istorice ne fac precauți și prevăzători; învățăturile ne iluminează, dându-ne o înțelegere adevărată a naturii și voii lui Dumnezeu; poruncile ne îndrumă, ne pun la încercare și ne modelează ascultarea; făgăduințele ne înveselesc și ne mângâie; avertismentele ne înspăimântă, ne fac să alergăm din nou la Hristos, să-I mulțumim lui Dumnezeu că am scăpat și să adăugăm noi îndemnuri la împlinirea îndatoririlor noastre".[8]

3. Ascultă cu *smerenie* și *cercetare serioasă de sine*. Mă cercetez oare cu smerenie sub propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu, tremurând la impactul lui (Isaia 66:2)? Îmi place când Cuvântul lui Dumnezeu este aplicat la viața mea? Mă rog ca Duhul să aplice Cuvântul

Său, după expresia lui Robert Burns, „vieții și inimii" mele?[9]

PUNEREA ÎN PRACTICĂ A CUVÂNTULUI PROPOVĂDUIT

1. Străduiește-te să păstrezi în minte și să aduci ceea ce ai auzit înaintea lui Dumnezeu în rugăciune. Evrei 2:1 spune: „De aceea, cu atât mai mult trebuie să ne ținem de lucrurile pe care le-am auzit, ca să nu fim depărtați de ele". Thomas Watson spunea că nu trebuie să lăsăm predicile să treacă prin mintea noastră precum apa printr-o sită. „Memoria noastră ar trebui să fie precum chivotul în care a fost pusă Legea", scria el.[10] Joseph Alleine spunea că o modalitate de a ne aminti Cuvântul propovăduit este să „venim de pe genunchi la predică și să ne întoarcem de la predică înapoi pe genunchi".[11] Luarea atentă de notițe ajută la împlinirea acestei îndatoriri, și nu puține predici puritane au fost păstrate și publicate mai târziu pe baza notițelor celor care le-au ascultat.

2. Familiarizează-te cu adevărurile pe care le-ai auzit. *Westminster Directory for Public Worship* îi sfătuiește pe părinți să se ocupe de „repetarea predicilor, mai ales chemându-și familiile să dea socoteală pentru ceea

ce au auzit”.[12] Când te întorci acasă de la biserică, recomandau puritanii, vorbește cu cei dragi despre predica pe care ai auzit-o, într-un fel ziditor și practic.

3. Pune predica în practică. Puritanii susțineau că predica nu se încheie când slujitorul spune „Amin”. Dimpotrivă, acolo începe ultima parte a predicii. Într-o veche întâmplare relatată în Scoția, se spune că o soție și-a întrebat soțul, când acesta a ajuns acasă, dacă se terminase predica. „Nu”, a răspuns el, „căci ea a fost rostită, dar încă nu a fost pusă în practică”. Iacov 1:22 ne spune: „Fiți împlinitori ai Cuvântului, nu numai ascultători, înșelându-vă singuri”. Ce valoare are o minte plină de cunoaștere dacă nu este însoțită de o viață roditoare?

4. Sprijină-te pe Duhul Sfânt. Roagă-L fierbinte pe Dumnezeu să însoțească predicarea Cuvântului Său cu binecuvântarea eficace a Duhului Sfânt (F.A. 10:44). Așa cum au spus teologii de la Westminster, Duhul face Cuvântul „eficace spre mântuire” (*Catehismul Mare,* Î.155). Dacă aceste îndrumări sunt ignorate, Cuvântul propovăduit va duce la condamnarea noastră. Așa cum scria Thomas Watson, „Cuvântul va fi eficace într-un fel sau altul; dacă nu îți face inima mai bună, îți va îngreuna lanțurile... Înfricoșătoare este starea celor care

ajung în Iad încărcați cu predici”.[13]

„Luați seama dar cum ascultați” (Luca 8:18)!

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Samuel Annesley, “How May We Give Christ a Satisfying Account [of] Why We Attend upon the Ministry of the Word?,” în *Puritan Sermons 1659-1689,* 4:173-98; David Clarkson, “Hearing the Word,” în *The Works of David Clarkson,* 3 vol. (Edinburgh: Banner of Truth, 1988), 1:428-46; Watson, *A Body of Practical Divinity,* în *Works*, 359-61, 377-80; Thomas Boston, *An Illustration of the Doctrines of the Christian Religion,* în *The Complete Works of the Late Rev. Thomas Boston,* ed. Samuel M‘Millan, 12 vol. (Wheaton, Ill.: Richard Owen Roberts, 1980), 2:427-54.

[2] *Westminster Confession of Faith* (Glasgow: Free Presbyterian Publications, 1997), 253.

[3] v. James T. Dennison, Jr., *The Market Day of the Soul: The Puritan Doctrine of the Sabbath in England, 1532-1700* (Morgan, Pa.: Soli Deo Gloria, 2001).

[4] Boston, *An Illustration of the Doctrines of the Christian Religion*, în *Works,* 2:428.

[5] Clarkson, “Hearing the Word,” în *Works*, 1:430-31.

[6] Annesley, “Ministry of the Word,” în *Puritan Sermons 1659-1689,* 4:187.

[7] Watson, *Body of Practical Divinity,* în *Works,* 360.

[8] Thomas Manton, *The Life of Faith* (Ross-shire, Scotland: Christian Focus, 1997), 223–24.

[9] Robert Burns, introducere la *The Works of Thomas Halyburton* (London: Thomas Tegg, 1835), xiv.

[10] Watson, *Body of Practical Divinity,* în Works, 360.

[11] Joseph Alleine, *A Sure Guide to Heaven* (Edinburgh: Banner of Truth, 1999), 29.

[12] *Westminster Confession of Faith,* 386.

[13] Watson, *Body of Practical Divinity*, în *Works,* 361.

35.

CONSILIEREA PASTORALĂ

Puritanii erau medici iscusiți ai sufletelor. Ei se refereau la consilierea biblică socotind-o „cazuistică". Prin *cazuistică*, ei înțelegeau lumina teologiei morale aplicată cu integritate biblică la diferitele „cazuri practice" cu care o persoană se confruntă în credința sau umblarea ei. Ea este teologie practică, una care îi instruiește pe creștini să trăiască drept, smerit și cu bucurie în prezența lui Dumnezeu în fiecare zi a vieții lor.

William Perkins și succesorul său, William Ames, au fost pionieri în dezvoltarea cazuisticii puritane într-o manieră biblică, sistematică și cuprinzătoare. Stând pe umerii lor, generațiile următoare de puritani englezi au clădit pe lucrarea acestora și au lăsat o moștenire bogată de aplicare a adevărului biblic la diferitele stări și lupte ale sufletului.

Ne vom uita pe scurt la cadrul, echilibrul, mijloacele, centrul focal și scopul lucrării de consiliere a puritanilor.

CADRUL

Pentru puritani, consilierea biblică începea la amvon și se desfășura în principal de la amvon. Așa cum spune Ken Sarles, „predicarea puritană constituia o formă de consiliere preventivă, deoarece adevărurile Scripturii erau aplicate conștiinței”.[1]

Puritanii completau consilierea de la amvon cu vizite personale, cu sfătuirea sufletească și cu catehizarea în case. Richard Baxter spunea că mulți oameni „care au fost atât de mult timp ascultători neroditori au dobândit mai multă cunoaștere și o remușcare a conștiinței într-o jumătate de oră de discuție apropiată și deschisă decât în 10 ani de predicare publică”.[2] Baxter și ajutoarele lui alocau două zile întregi în fiecare săptămână pentru vizitarea enoriașilor în familiile lor. Aceste vizite includeau învățătură cu răbdare, cercetare și călăuzirea familiilor spre Hristos prin Scriptură.

ECHILIBRUL

Deși puritanii subliniau nevoia de a-i asculta pe cei pe care îi consiliau, ei avertizau și că „nu trebuie să fim prea curioși să scormonim în slăbiciunile altora”.[3] Dacă se procedează astfel, spuneau ei, persoana tulburată

tinde să devină prea dependentă de consilier. Spre deosebire de mulți psihanaliști moderni, ei credeau că sfătuirea trebuie să fie călăuzitoare, oferind îndrumări despre ce trebuie făcut și cum trebuie făcut în calitate de credincios.

Literatura cazuistică puritană este dedicată răspunsurilor la o varietate imensă de întrebări importante. Acestea includ cum să te rogi, cum să meditezi, cum să cultivi o conștiință trează și sigură, cum să te porți în familie, cum să fii tată, cum să fii mamă, cum să fii un copil cu temere de Dumnezeu, cum să tratezi problemele din comunitate și cum să aplici îndrumările biblice în luarea deciziilor. Puritanii credeau că păstorul-consilier vrednic de încredere este cel care ascultă bine, îl încurajează pe omul tulburat să-și dezvăluie problemele și apoi îl sfătuiește din Scriptură cum să trăiască, și face asta cu spirit practic, cu credincioșie și realism.

MIJLOACELE

Potrivit puritanilor, marile mijloace ale consilierii sunt Cuvântul lui Hristos și rugăciunea către Tatăl, amândouă făcute în Duhul Sfânt. Ei credeau în suficiența Scripturii pentru diagnosticarea și remedierea diferitelor lupte ale sufletului omenesc. Marea problemă

a omului este păcatul, iar marea lui nevoie este Hristos. John Owen scria: „Exersarea zilnică a credinței în Hristosul răstignit... este mijlocul fundamental pentru omorârea păcatului în general”.[4]

Astfel, puritanii foloseau Evanghelia împotriva unei întregi serii de boli spirituale. Ei făceau acest lucru cu o atitudine de rugăciune, știind că numai Dumnezeu poate schimba inimile oamenilor cărora le slujeau. Dacă Duhul nu lua sfatul lor biblic și nu-l aplica în mintea, voința și simțămintele ascultătorilor, nu avea să aibă loc nicio schimbare adevărată. Pentru ca sfătuirea să fie roditoare, ea trebuie să depindă radical de Dumnezeu și de Cuvântul Său.

CENTRUL FOCAL

Consilierul puritan nu era preocupat în primul rând de stima de sine a unei persoane, ci îl interesa mult mai mult relația acelei persoane cu Dumnezeul triunic. Asta nu înseamnă că stima de sine nu este importantă în anumite aspecte ale vieții. De exemplu, omul trebuie să aibă o anumită stimă de sine și încredere pentru a-și face munca bine și cu credincioșie. Dar puritanii ar fi spus că îndrumarea privind stima de sine, dacă nu se cen-

trează în cele din urmă pe Dumnezeul triunic și pe harul Său, este grav deficitară.

Puritanii înțelegeau că, fără harul lui Dumnezeu, noi suntem decăzuți, nenorociți, nevrednici și pe drumul spre Iad. Prin urmare, centrarea pe Dumnezeu, nu pe noi înșine, este cheia unei imagini de sine sănătoase. Ei înțelegeau că, atunci când o persoană se află într-o relație dreaptă cu Dumnezeu în Hristos, ea va fi într-o relație dreaptă și cu sine.

SCOPUL

Prin lucrarea lor de consiliere, puritanii urmăreau sfințirea și binele veșnic al oamenilor. Ei nu căutau convertiri rapide și ușoare, ci erau hotărâți să zidească credincioși pe tot parcursul vieții, ale căror inimi, minți, voințe și simțăminte să fie câștigate pentru slujirea lui Hristos, întemeiate pe Cuvântul lui Dumnezeu și umplute de Duhul Său.

Proslăvirea lui Dumnezeu prin sfințenia poporului Său era ceea ce îi motiva pe puritani în consilierea lor. Ei foloseau mijloacele prescrise de Dumnezeu cu așteptarea încrezătoare că Dumnezeu Își va zidi Împărăția între oameni.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Ken L. Sarles, "The English Puritans: A Historical Paradigm of Biblical Counseling," în John MacArthur, Wayne A. Mack, and the Master's College Faculty, *Introduction to Biblical Counseling: A Basic Guide to the Principles and Practice of Counseling* (Nashville, Tenn.: Thomas Nelson, 1994), 26.

[2] Baxter, *The Reformed Pastor*, în *Works*, 4:443.

[3] Sibbes, *The Bruised Reed and Smoking Flax,* în *Works,* 1:57.

[4] Owen, *A Treatise of the Dominion of Sin and Grace,* în *Works*, 7:527 [v. John Owen, *Omorârea păcatului,* Editura MAGNA GRATIA, 2018, n.tr.].

36.

EVANGHELIZAREA

Evanghelizarea nu era un termen folosit în mod obișnuit de puritani, însă ei erau totuși evangheliști. Cărțile *Call to the Unconverted*[1] de Richard Baxter și *Alarm to the Unconverted* de Joseph Alleine au fost lucrări de pionierat în literatura evanghelistică. Pentru acești puritani și pentru alții ca ei, evanghelizarea era o sarcină a bisericii centrată pe Cuvânt, și în special a slujitorilor ei. Ei trebuiau să fie „pescari de oameni", căutând să-i trezească pe cei neconvertiți la conștientizarea faptului că au nevoie de Hristos, să-i conducă la credință și pocăință, și să-i întemeieze într-un stil de viață plin de sfințire.

Vom analiza aici evanghelizarea puritanilor din patru perspective: mesajul, metoda, atitudinea interioară a evanghelistului și credincioșia lui.

MESAJUL

Evanghelizarea puritană era *profund biblică*. O pagină tipică dintr-o predică evanghelistică puritană conține cinci până la zece citate din texte biblice și o mulțime

de trimiteri la alte texte. Ei foloseau întreaga Biblie pentru a se adresa ființei întregi a omului. Predicatorii puritani nu puneau doar presiune asupra voinței omului ca să răspundă pe baza câtorva texte care accentuează dimensiunea volitivă a evanghelizării. Desigur, datoria de a răspunde la Evanghelie prin credință este importantă, dar și alte îndatoriri sunt importante. Există datoria de a te pocăi, și asta nu doar printr-un sentiment trecător de întristare, ci printr-o îndreptare deplină a vieții. Puritanii predicau Legea înaintea Evangheliei, crezând că, prin confruntarea cu cerințele Legii, Duhul Sfânt îi va face pe păcătoși să-și cunoască neputința înaintea lui Dumnezeu și nevoia de mântuire.

Evanghelizarea puritană era *doctrinară, iar puritanii nu se fereau de acest lucru*. Puritanii proclamau ființa măreață a lui Dumnezeu, personalitatea Sa trinitariană și atributele Sale glorioase. Toată evanghelizarea lor era înrădăcinată într-o învățătură biblică viguroasă despre Dumnezeu în cele trei Persoane glorioase ale Sale. Ei proclamau, de asemenea, doctrina despre Hristos. „Predicarea este carul care-L poartă pe Hristos în sus și în jos prin lume", scria Richard Sibbes.[2] Evangheliștii puritani Îl prezentau în repetate rânduri

pe Hristos în puterea și dorința Lui de a mântui, ca și în vrednicia Lui prețioasă ca singurul Răscumpărător al păcătoșilor pierduți. Ei făceau aceasta cu precizie teologică, cu preamărirea lui Dumnezeu și cu pasiune pentru oameni. Predicându-L pe Hristos în totalitatea Lui pentru totalitatea ființei omului, evangheliștii puritani Îl ofereau ca Profet, Preot și Împărat. Ei nu separau binecuvântările Lui de Persoana Sa și nu-L ofereau doar ca Mântuitor de păcat, ignorând pretențiile Sale ca Domn.

METODA

Puritanii foloseau două metode principale de evanghelizare. Prima era *predicarea simplă*. „Stilul simplu de predicare" al puritanilor evita tot ceea ce nu era inteligibil (clar) pentru un ascultător obișnuit. William Perkins scria că predicarea „trebuie să fie simplă, clară și evidentă... și cu cât mai simplă, cu atât mai bine".[3] Ei foloseau stilul simplu deoarece erau evangheliști în esența lor, dorind să ajungă la toți oamenii, pentru ca fiecărui om să îi fie făcută cunoscută calea mântuirii.

A doua metodă era *învățătura catehetică*. Zeci de puritani s-au adresat evanghelistic copiilor și tinerilor, scriind catehisme care explicau doctrinele creștine fun-

damentale prin întrebări și răspunsuri bazate pe Scriptură. De exemplu, John Cotton și-a intitulat catehismul *Milk for Babes* [Lapte pentru prunci].

La diferite niveluri ale bisericii, ca și în casele enoriașilor, slujitorii puritani făceau catehizare pentru a explica învățăturile fundamentale ale Bibliei, pentru a-i ajuta pe oameni să-și înțeleagă și să-și cerceteze starea spirituală și pentru a-i încuraja să alerge la Hristos; pentru a-i ajuta pe tineri să memoreze Biblia; pentru a face predicile și sacramentele mai ușor de înțeles și mai folositoare; pentru a întări închinarea în familie; pentru a-i pregăti pe copiii legământului să-și mărturisească credința; pentru a-i învăța să-și apere credința împotriva ereziei; și pentru a-i ajuta pe părinți să-și învețe propriii copii.[4]

Puritanii priveau catehizarea ca pe o continuare a predicilor și ca pe o modalitate de a le aduce Evanghelia vecinilor. Se spune că Joseph Alleine își continua munca de duminică în celelalte cinci zile ale săptămânii, catehizând membrii bisericii și ducând Evanghelia la oameni pe care îi întâlnea pe străzi.[5]

Munca grea a puritanului dedicat slujirii prin catehi-

zare era răsplătită din plin. Datorită ucenicizării apropiate desfășurate prin catehizare și a binecuvântării Duhului, Baxter a putut spune, la sfârșitul lucrării sale, că dintre cei 600 de convertiți aduși la credință sub predicarea lui în Kidderminster, Worcestershire, nu putea să își aducă aminte nici măcar de unul care să se fi întors înapoi pe căile lumii.

ATITUDINEA LĂUNTRICĂ A EVANGHELISTULUI

Evanghelistul puritan aducea în lucrarea sa o atitudine lăuntrică sau o dispoziție aparte a minții și sufletului. Există două caracteristici lăuntrice care merită remarcate în mod deosebit în acest context.

În primul rând, puritanii manifestau *o dependență profundă de Duhul Sfânt în lucrarea lor de evanghelizare*. Ei își simțeau acut incapacitatea de a aduce pe cineva la Hristos, ca și amploarea și profunzimea convertirii. „Dumnezeu nu ți-a dat sarcina de a-i converti pe cei la care te trimite. Nu, ci datoria ta este să vestești Evanghelia", le spunea William Gurnall slujitorilor.[6] Puritanii erau convinși că atât predicatorul, cât și ascultătorul depind în întregime de lucrarea Duhului pentru lucrarea nașterii din nou și a convertirii – când, cum și în cine voiește El. Duhul aduce prezența lui Dumnezeu

în inimile oamenilor. El îi convinge pe păcătoși să caute mântuirea, înnoiește voințele corupte și face ca adevărurile Scripturii să prindă rădăcini în inimile de piatră.

În al doilea rând, puritanii *își scăldau toate eforturile evanghelistice în rugăciune*. Mai presus de toate, ei erau „oameni ai odăiței". Ei erau mari evangheliști doar pentru că erau și oameni profund dedicați rugăciunii, care se luptau cu Dumnezeu pentru binecuvântarea divină asupra predicării Evangheliei. Baxter spunea în acest sens că „rugăciunea trebuie să ne susțină lucrarea la fel ca predicarea; căci nu îi predică din inimă poporului său acela care nu se roagă fierbinte pentru acel popor. Dacă nu-L înduplecăm pe Dumnezeu să le dea credință și pocăință, nu-i vom putea îndupleca niciodată să creadă și să se pocăiască".[7]

CREDINCIOȘIA

Puritanii erau devotați proclamării întregului plan de răscumpărare, concentrându-se pe lucrarea mântuitoare a tuturor celor trei Persoane ale Sfintei Treimi și, în același timp, chemându-i pe păcătoși la o viață de credință și dedicare și avertizându-i că Evanghelia îi va condamna pentru totdeauna pe cei care stăruie în necredință și nepocăință. Ei au demonstrat o credincioșie

profundă față de Hristos atât în mesajul, cât și în metoda lor evanghelistică, iar aceasta se vedea prin atitudinea lor lăuntrică.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] v. Richard Baxter, *Întoarce-te, și vei trăi. O chemare către cei neconvertiți* (Editura MAGNA GRATIA, 2016), n.tr.

[2] Sibbes, *The Fountain Opened,* în *Works*, 5:508.

[3] Perkins, *Commentary on Galatians,* în *Works*, 2:148.

[4] Cf. W. G. T. Shedd, *Homiletics and Pastoral Theology* (London: Banner of Truth, 1965), 356-75; J. Lewis Wilson, "Catechisms, and Their Use among the Puritans," în *One Steadfast High Intent* (London: Puritan and Reformed Studies Conference, 1966), 38-42.

[5] Charles Stanford, *Joseph Alleine: His Companions and Times* (London: Jackson, Walford, and Hodder, 1861), 144-47.

[6] William Gurnall, *The Christian in Complete Armour* (repr., London: Banner of Truth, 1964), 2:574.

[7] Baxter, *The Reformed Pastor,* în *Works*, 4:393.

PARTEA A ȘASEA.
PURITANII ÎN VIAȚA DE ZI CU ZI

37.

MEDITAREA ȘI RUGĂCIUNEA

Puritanii Îl cunoșteau îndeaproape pe Dumnezeu. Dincolo de citirea Scripturii și ascultarea predicilor, două mijloace principale prin care ei căutau să cultive o părtășie tot mai profundă cu Dumnezeu erau disciplinele biblice ale meditării și rugăciunii.

MEDITAREA PURITANĂ

Cuvântul „a medita" înseamnă „a cugeta la ceva" sau „a reflecta la ceva". Puritanii nu oboseau să spună că meditarea biblică presupune cugetarea la Dumnezeul triunic și la Cuvântul Său. Ancorând meditarea în Isus Hristos, în Cuvântul viu, și în Biblie, Cuvântul scris al lui Dumnezeu, puritanii s-au distanțat de misticism, care folosește contemplația în detrimentul acțiunii și imaginația neîngrădită în detrimentul conținutului biblic. Ei se refereau la meditare ca la casa de la jumătatea drumului dintre citirea Scripturii (sau ascultarea predicilor biblice) și rugăciune. Cu alte cuvinte, meditarea

este unealta credinciosului pentru a culege cel mai mare folos, prin aducerea aminte și reflecție, din Cuvântul citit și auzit, și apoi pentru a aplica în rugăciune înțelegerea nouă și mai deplină despre Dumnezeu și despre sine.

Puritanii practicau și scriau pe larg despre două feluri de meditare: ocazională și deliberată. În *meditarea ocazională*, credinciosul folosește ceea ce vede cu ochii sau aude cu urechile pentru a fi îndrumat spre contemplarea la lucrurile cerești. Așa a făcut David folosindu-se de Lună și de stele în Psalmul 8. Așa a făcut Solomon folosindu-se de exemplul furnicilor în Proverbe 6. Și așa a făcut Hristos cu apa din fântână în Ioan 4. Însă cel mai important fel de meditare este meditarea zilnică, *deliberată*, practicată la ore stabilite. O asemenea meditare presupune cugetarea în rugăciune asupra unui text sau asupra unui adevăr biblic, și asupra aplicării lui în toate domeniile vieții.

Pentru puritani, meditarea exersa deopotrivă mintea și inima; cel care meditează abordează un subiect atât cu intelectul, cât și cu simțămintele lui. Edmund Calamy scria că „meditarea autentică are loc atunci când un om cugetă la Hristos astfel încât inima îi este

aprinsă de dragoste pentru El; când meditează la adevărurile lui Dumnezeu astfel încât este transformat de ele".[1] Ei credeau că, pentru a fi roditoare, meditarea trebuie să treacă prin trei uși: ușa înțelegerii, ușa inimii și a simțămintelor și ușa vieții practice, adică punerea în practică a Cuvântului în viața de zi cu zi.

Puritanii credeau că meditarea este o îndatorire zilnică ce întărește orice altă sarcină a vieții creștine. Așa cum uleiul lubrifiază un motor, meditarea ușurează folosirea sârguincioasă a mijloacelor harului, adâncește semnele harului și întărește relațiile cu semenii. Acest lucru l-a făcut pe Thomas Brooks să afirme că „nu cel care citește cel mai mult, ci cel care meditează cel mai mult se va dovedi a fi creștinul cel mai ales, mai suav, mai înțelept și mai puternic".[2] Iar o asemenea meditare producea, în mod deosebit, bărbați și femei care se rugau cu putere, cu o „rugăciune fierbinte și eficace" (Iacov 5:16, lit. ESV).

RUGĂCIUNEA PURITANILOR

Puritanii erau cu adevărat „oameni ai odăiței". În odăițele lor – locurile speciale, private, dedicate rugăciunii – ei strigau cu glas tare către Dumnezeul Cerului,

cerând binecuvântarea Lui asupra lor înșiși, asupra slujirilor, familiilor, bisericilor și țării lor. Ei se desfătau în rugăciune ca într-o comunicare sfântă între Cer și sufletul credincios.

Puritanii spuneau că rugăciunea autentică îmbracă *forme variate de exprimare*. Ei recunoșteau că Scriptura prezintă diferite feluri de rugăciune: laudă pentru slava lui Dumnezeu, mărturisirea păcatului, cereri pentru nevoi, mulțumire pentru îndurările lui Dumnezeu, mijlocire pentru alții și afirmații ale încrederii că Dumnezeu dorește și poate să răspundă. Ei păstrau echilibrul în rugăciune făcând din Scriptură conținutul rugăciunilor lor.

Rugăciunea autentică este caracterizată de *sinceritate și afecțiune față de Dumnezeu*. Să rostești cu gura ceea ce nu se află cu adevărat în inimă înseamnă ipocrizie, exceptând cazul în care omul își mărturisește răceala inimii și strigă după harul care să-i înflăcăreze inima. Brooks scria în acest sens: „Nu există rugăciune recunoscută, aprobată, primită, consemnată sau răsplătită de Dumnezeu, decât aceea în care inima este sinceră și implicată în întregime”.[3]

Rugăciunea adevărată *se întemeiază pe făgăduințele*

lui Dumnezeu. Puritanii obișnuiau să se ducă la Dumnezeu în rugăciune cu propriile Lui făgăduințe.

William Gurnall scria că „rugăciunea nu este altceva decât făgăduința întoarsă, sau Cuvântul lui Dumnezeu transformat într-un argument și întors prin credință înapoi la Dumnezeu”.[4]

În suveranitatea Sa, Dumnezeu S-a angajat prin făgăduințele făcute bisericii Sale să le împlinească. Dacă vor să fie eficienți, creștinii trebuie să-I arate lui Dumnezeu, în rugăciune, propriile Sale cuvinte lăsate lor în scris.

Rugăciunea adevărată este *susținută de ajutorul Duhului Sfânt*. Puritanii subliniau că, fără Duhul Sfânt, rugăciunile poporului lui Dumnezeu sunt doar cuvinte goale; cu El însă de partea noastră, rugăciunea devine revărsarea eficace a inimii înaintea lui Dumnezeu. Duhul lui Dumnezeu atinge izvorul simțămintelor, stârnind și trezind rugăciunea în poporul Său.

Având inima mișcată în acest fel de Duhul, credinciosul nu poate decât să-și verse dorințele înaintea lui Dumnezeu într-o manieră conformă Scripturii și plăcută lui Dumnezeu.

LEGĂTURA INSEPARABILĂ

Potrivit puritanilor, meditarea și rugăciunea erau legate inseparabil. Meditarea are loc într-un duh de rugăciune, recunoscând că doar Dumnezeu poate deschide ochii minții pentru a pricepe adevărul Său. Iar rugăciunile eficiente sunt cele rostite de o minte *saturată* de adevărul biblic, de simțăminte *înălțate prin aplicarea* adevărului și de o voință *conformată* adevărului și toate acestea sunt roade ale meditării biblice. Prin aceste două discipline, ei căutau să crească în harul și cunoașterea lui Hristos.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Edmund Calamy, *The Art of Divine Meditation* (London: for Tho. Parkhurst, 1634), 26-28.

[2] Thomas Brooks, *Precious Remedies against Satan's Devices,* în *The Complete Works of Thomas Brooks,* ed. Alexander Balloch Grosart, 6 vol. (Edinburgh: James Nichol, 1866-1867), 1:8.

[3] Brooks, *The Privy Key of Heaven*, în *Works*, 2:256-57.

[4] Gurnall, *The Christian in Complete Armour*, 2:88.

38.

CONȘTIINȚA

În timp ce puritanul Richard Rogers și unul dintre vecinii săi mergeau călare, vecinul lui a făcut următorul comentariu: „Îmi placi și îmi place compania ta, numai că ești prea meticulos". Rogers a explicat de ce era așa: „O, domnule", a spus el, „eu Îi slujesc unui Dumnezeu meticulos!"[1] El nu putea fi mai puțin riguros în ascultarea de Cuvântul lui Dumnezeu decât era Dumnezeu în poruncile Sale. O asemenea convingere era rodul unei conștiințe curate înaintea lui Dumnezeu, ceva ce puritanii considerau central pentru o viață de evlavie.

NATURA CONȘTIINȚEI

Potrivit puritanilor, conștiința este un aspect universal al naturii omului, prin care Dumnezeu Și-a instituit autoritatea în sufletul acestuia, pentru ca omul să se poată judeca rațional pe sine. Apostolul Pavel descrie conștiința ca „lucrarea Legii scrisă în inimile lor" (Rom. 2:14-15). Atât Scriptura, cât și experiența ne confirmă că fiecare om are o conștiință. Cei care neagă existența

conștiinței sunt motivați mai mult de păcatul lor decât de principiile lor. Majoritatea teologilor puritani defineau conștiința ca o facultate rațională care oferă cunoaștere morală de sine și judecată morală cu privire la bine și rău. William Ames o descria ca „judecata unui om despre sine, potrivit judecății lui Dumnezeu asupra lui”.[2] Ei înțelegeau că această conștiință funcționează ca un sistem nervos spiritual, folosind vinovăția pentru a ne informa că ceva este greșit și trebuie îndreptat. În mod normal, judecata conștiinței este supremă, imparțială, credincioasă și personală, spunea William Fenner: „Nu trebuie să mergi departe pentru a afla în ce stare te afli, pentru că ai în inima ta ceva care poate decide lucrul acesta”.[3]

CORUPEREA CONȘTIINȚEI

Totuși, conștiința a fost profund afectată de căderea omului în păcat și pierzare. Atunci când conștiința nu este curată, ea poate îndemna omul la acțiuni și raționamente nebiblice și nesigure. Puritanii au scris mult despre diferitele tipuri de conștiințe rele.

- *Conștiința care tremură sau este îndoielnică* acuză sufletul de păcat și îl amenință cu mânia lui Dumnezeu și cu așteptarea morții și a judecății.

Acest fel de conștiință este rea atât timp cât nu-l împinge pe cel care o are spre Isus Hristos în vederea mântuirii.

- *Conștiința moralistă* practică la exterior virtuți morale și fapte bune, dar acestea sunt cu mult sub standardul din cartea după care Dumnezeu ne va judeca. Ea nu poate face niciun bine spiritual real și durabil, deoarece nu lucrează prin credința mântuitoare și, prin urmare, nu îi slujește slavei lui Dumnezeu.
- *Conștiința scrupuloasă* acordă o importanță excesivă îndatoririlor religioase și mărunțișurilor morale, dar nu privește doar la Hristos spre mântuire și nu găsește pace în Hristos. Ea se angajează într-un fel de cercetare de sine lipsită de Hristos, care produce o introspecție fără țintă și o întunecime lăuntrică.
- *Conștiința rătăcită* include diferite forme de ignoranță și percepție greșită, deoarece ea aplică greșit Cuvântul lui Dumnezeu. Samuel Annesley explică acest lucru: „Conștiința insuficient informată ia tradițiile omenești și învățăturile false, propuse sub aparența autorității divine, și le tratează ca pe voia lui Dumnezeu”.[4]

- *Conștiința somnolentă* este conștiința fiecărei persoane neconvertite care încă nu se confruntă cu realitatea pierzării ce o așteaptă. Aceasta o face indiferentă față de moartea și judecata care se apropie și nemișcată de grozăviile Iadului.
- *Conștiința împietrită [sau tocită]* este cea mai rea dintre toate, deoarece îi plasează pe oameni dincolo de nădejdea mântuirii. Ea îl face pe păcătos să „înghită păcatul ca pe o băutură... fără vreo remușcare”.[5] Ea este cea mai mare judecată a lui Dumnezeu de această parte a Iadului.

RESTAURAREA CONȘTIINȚEI

În lucrarea prin care Dumnezeu restaurează chipul Său în sufletul omului, El restaurează și conștiința. Puritanii au susținut că, mai întâi, conștiința trebuie *trezită prin predicare*. Ei nu se mulțumeau doar să predice clar învățătura, ci căutau să străpungă conștiințele oamenilor cu acel Cuvânt, pentru a le arăta ce se află în adâncul inimilor lor.

În al doilea rând, conștiința trebuie *informată prin Scriptură*. Pentru puritani, conștiința este facultatea sufletului pe care Dumnezeu o pune în noi ca să fie un instrument ce rezonează în aplicarea Cuvântului Său în

viața noastră. Conștiințele noastre trebuie educate prin ceea ce suntem învățați în Scriptură și antrenate să judece potrivit Scripturii. Doar atunci glasul conștiinței va fi cu adevărat glasul lui Dumnezeu.

În al treilea rând, conștiința trebuie *vindecată prin Evanghelie*. O conștiință curată găsește pace prin Evanghelie și făgăduințele ei. Făgăduințele lui Dumnezeu sunt mijloacele prin care pacea, iertarea, primirea, împăcarea cu Dumnezeu și dragostea dintre Dumnezeu și om hrănesc și ocrotesc conștiința. Potrivit puritanilor, unul dintre cele mai binecuvântate lucruri din lume este să ai o conștiință curată prin aplicarea unor asemenea făgăduințe.

În cele din urmă, conștiința trebuie *pusă la lucru prin cercetare de sine*. Aceasta presupune să-ți pui întrebări care să te ajute să vezi cum este viața ta în raport cu legea morală a lui Dumnezeu.

CONCLUZIE: O CONȘTIINȚĂ LEGATĂ DE CUVÂNT

Prin însăși natura ei, conștiința trebuie să fie activă. Însă puritanii înțelegeau că o conștiință curată acționează pe baza cunoașterii Cuvântului lui Dumnezeu,

promovând atât ascultarea scripturală, cât și libertatea biblică, în locul legalismului sau al nepăsării față de păcat. Conștiința ne poate sluji în mod sigur ca o călăuză lăuntrică doar atunci când ea este ajutată de „harta și busola" Cuvântului și a Duhului lui Dumnezeu.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Întâmplarea este relatată în Giles Firmin, *The Real Christian, or a Treatise of Effectual Calling* (London: for Dorman Newman, 1670), 67.

[2] Ames, *Conscience with the Power and Cases Thereof*, 1:2.

[3] William Fenner, *The Souls Looking-Glasse, Lively Representing Its Estate before God with a Treatise of Conscience* (Cambridge: by Roger Daniel, for John Rothwell, 1643), 12.

[4] Annesley, "How May We Be Universally and Exactly Conscientious?," în *Puritan Sermons 1659-1689,* 1:13.

[5] Fenner, *The Souls Looking-Glasse*, 85.

39.
CĂSĂTORIA

Puritanii aveau o perspectivă asupra căsătoriei înviorător de biblică și pozitivă. Dezvoltând învățătura Reformei, ei au prezentat scopurile și principiile biblice ale căsătoriei, ca și practicile care o caracterizează.

SCOPURILE CĂSĂTORIEI

Puritanii credeau că Scriptura identifică trei scopuri ale căsătoriei, toate urmărind slava lui Dumnezeu și înaintarea Împărăției Sale pe Pământ. Primul țel al căsătoriei este să ofere companie și ajutor reciproc pentru soț și soție. Printr-o asemenea tovărășie, spunea William Perkins, „soțul și soția își pot împlini îndatoririle chemărilor lor într-un fel mai bun și mai plăcut (Prov. 31:11-13)".[1]

Al doilea scop al căsătoriei este procrearea și zidirea bisericii prin creșterea copiilor în evlavie. Puritanii priveau copiii ca pe un dar al lui Dumnezeu, prin care credincioșii trebuie să slujească familiei, bisericii și statului.

Al treilea scop al căsătoriei, spunea Gouge, este să

slujească pentru a le permită bărbaților și femeilor „să-și stăpânească vasul în sfințenie și cinste" (cf. 1 Tes. 4:4) și să evite curvia (1 Cor. 7:2, 9).[2] Căsătoria este cel mai bun și mai sfințit antidot împotriva poftelor firii pământești.

PRINCIPII PENTRU CĂSĂTORIE

Puritanii înțelegeau căsătoria prin prisma a două principii biblice majore: principiul al lui Hristos și bisericii și principiul legământului. Aceste principii se află, probabil, printre factorii principali din spatele ordinii, stabilității și fericirii căsătoriilor puritane.

Principiul lui Hristos și al bisericii. Puritanii și-au însușit învățătura biblică potrivit căreia soțul trebuie să-și iubească soția așa cum Hristos iubește biserica, în timp ce soția trebuie să-i arate soțului respect și supunere, așa cum biserica face față de Hristos. Soțul trebuie să-și iubească soția în mod absolut, intenșional, realist și jertfitor (Efes. 5:25-29). Luând ca model autoritatea lui Hristos asupra bisericii în ce privește autoritatea soțului, puritanii înțelegeau că autoritatea bărbatului este mai degrabă o însărcinare la responsabilitate iubitoare decât un privilegiu. În mod asemănător, supunerea soției față de soț înseamnă că ea trebuie să-i arate respect

și să i se supună „în toate lucrurile”, cu excepția situațiilor în care soțul acționează împotriva lui Dumnezeu și a poruncilor Lui.[3]

Unul dintre conceptele puritane cele mai radicale din punct de vedere biblic cu privire la principiul Hristos-biserică în căsnicie este că soțul și soția trebuie să se concentreze fiecare asupra propriilor îndatoriri, nu să se uite dacă celălalt își împlinește sau nu îndatoririle. Cu alte cuvinte, soțul trebuie să-și trateze soția așa cum Hristos tratează biserica, indiferent dacă ea își împlinește îndatoririle primite de la Dumnezeu; iar soția trebuie să-și respecte soțul și să i se supună așa cum biserica se supune lui Hristos, indiferent dacă soțul este credincios sau nu îndatoririlor pe care le-a primit de la Dumnezeu.

Principiul legământului. Pornind de la acest principiu al dragostei și supunerii, puritanii acordau multă importanță principiului căsătoriei ca legământ (Mal. 2:14). Ambele părți dintr-o căsătorie consimt liber și voluntar să trăiască potrivit regulilor căsătoriei pe care Dumnezeu le-a stabilit când a consacrat unirea primilor noștri părinți. Când un bărbat și o femeie intră în căsătorie sfântă înaintea Domnului, ei promit să-și împlinească îndatoririle conjugale fără condiții și fără rezerve. „Prin urmare”,

scrie Samuel Willard, „când soțul și soția își neglijează îndatoririle, nu numai că ei își fac rău unul altuia, ci Îl provoacă pe Dumnezeu încălcând legea Lui”.[4]

PRACTICI ALE CĂSNICIEI

Puritanii lăsau ca practicile, îndatoririle și dimensiunile etice ale mariajului să izvorască din manualul căsătoriei, adică Scriptura. Ei clasificau îndatoririle unirii conjugale în trei categorii: îndatoriri reciproce, îndatoriri ale soțului și îndatoriri ale soției.

Îndatoriri reciproce. Îndatorirea fundamentală în căsnicie este dragostea. Gouge scria în acest sens că „trebuie să existe o afecțiune reciprocă și iubitoare între soț și soție, altfel nicio îndatorire nu va fi îndeplinită cum se cuvine: aceasta este temelia tuturor celorlalte”.[5] Din această dragoste decurge faptul că soțul și soția trebuie să-și fie credincioși unul altuia și să se ajute în orice fel imaginabil, inclusiv căutând creșterea spirituală a celuilalt, rugându-se unul pentru celălalt, cultivând o prietenie autentică, susținând reputația celuilalt și lucrând sârguincios ca o echipă. Pe scurt, această dragoste trebuie să fie spirituală (temându-se de Dumnezeu și iubindu-L mai presus de orice), superlativă (iubindu-se unul pe altul mai mult decât pe oricine altcineva de pe

Pământ) și fizică (bucurându-se intim unul de celălalt [adică sexual], spre slava lui Dumnezeu). Accentul pus pe dragostea deplină și pe romantismul în căsătorie – nu în relații extraconjugale, cum era obișnuit în Evul Mediu – este un dar pe care puritanii ni l-au lăsat ca moștenire. Herbert Richardson observă pe bună dreptate că „apariția conceptului de căsătorie romantică și validarea ei de către puritani constituie o inovație majoră în tradiția creștină”.[6]

Îndatoririle soțului. Puritanii susțineau că, pe lângă faptul că își iubește soția și își împlinește îndatoririle conjugale reciproce, soțul trebuie să-și conducă soția, dar nu într-un fel tiranic, ci ca pe o egală, exercitând conducere, nu dominare. Soții ar trebui să își găsească desfătarea în soțiile lor, prețuindu-le, respectându-le și căutând să le fie plăcuți. De asemenea, soțul trebuie să aibă grijă de soția lui atât în boală, cât și în sănătate. În cele din urmă, el trebuie să primească munca soției cu recunoștință, fără să-i ceară prea mult și oferindu-i libertatea de a administra treburile casei.

Îndatoririle soției. Puritanii afirmau că, pe lângă faptul că îi arată soțului supunere și respect și își împlinește îndatoririle conjugale reciproce, soția are numeroase

responsabilități specifice. Ca ajutor potrivit pentru soțul ei, ea ar trebui să-l sprijine în diverse modalități. Acestea includ să-l ajute în munca lui, să administreze treburile casei, să fie econoamă fără a fi zgârcită și să se poarte cu seriozitate, blândețe, curtoazie și modestie.

CONCLUZIE: CĂSĂTORIA ÎNTEMEIATĂ PE CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU

Biblia era manualul de instrucțiuni al puritanilor pentru căsătorie, în ce privește scopurile, principiile și practicile ei. Așa cum spune J. I. Packer, puritanii „au apelat la Geneza pentru instituirea căsniciei, la Efeseni pentru înțelesul ei deplin, la Levitic pentru igiena ei, la Proverbe pentru administrarea ei, la mai multe cărți din Noul Testament pentru etica ei, și la Estera, Rut și Cântarea Cântărilor pentru ilustrații și reprezentări ale idealului ei”.[7]

Fără îndoială, multe căsătorii ale puritanilor au fost considerabil sub nivelul idealului. Totuși, viziunea puritanilor despre o căsnicie ideală și sârguința cu care, bazându-se pe Dumnezeu, lucrau pentru a atinge acel ideal au făcut ca temeliile familiilor lor să fie solide. Ei credeau în făgăduința lui Dumnezeu că omul care se teme de Dumnezeu și umblă pe căile Lui va fi binecuvântat cu o

căsnicie fericită (Ps. 128:3).

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Perkins, *Christian Oeconomie: or, A Short Survey of the Right Manner of Erecting and Ordering a Family, according to the Scriptures*, în *Works*, 10:125.

[2] William Gouge, *Of Domesticall Duties* (London: by John Haviland for William Bladen, 1622), 209-10.

[3] Isaac Ambrose, *The Practice of Sanctification,* în *Works of Isaac Ambrose* (London: by Fisher, Son, & Co., for Thomas Tegg, & Son, 1835), 133.

[4] Citat în Morgan, *The Puritan Family,* 30.

[5] Gouge, *Of Domesticall Duties*, 225.

[6] Herbert W. Richardson, *Nun, Witch, Playmate: The Americanization of Sex* (New York: Harper & Row, 1971), 69.

[7] J. I. Packer, *A Quest for Godliness: The Puritan Vision of the Christian Life* (Wheaton, Ill.: Crossway, 1990), 263.

40.

CREȘTEREA COPIILOR

Atât prin scrierile lor, cât și prin exemplul personal, puritanii ne oferă modelul ideal al căminului creștin reformat. Ei credeau, potrivit Scripturii, că familia este unitatea fundamentală a societății omenești. Familiile bine rânduite, spunea Cotton Mather, „produc în mod firesc o bună rânduială în celelalte aspecte ale societății". El concluzionează astfel: „Familiile sunt pepinierele bisericii și ale țării; ruinați familiile, și veți distruge totul".[1] Prin urmare, puritanii acordau o importanță foarte mare creșterii copiilor într-un fel care să Îl onoreze pe Dumnezeu.

CREȘTEREA COPIILOR ÎNCĂ DE LA CONCEPȚIE

Pentru puritani, creșterea copiilor începe de la concepție. Viitorii părinți aveau două îndatoriri majore înainte de nașterea copilului. În primul rând, ei trebuiau să se roage zilnic pentru mântuirea copilului lor, deoarece acesta fusese conceput în păcat (Ps. 51:5). Ei trebuiau, de asemenea, să se roage zilnic pentru ocrotirea mamei și a

copilului.

În al doilea rând, întrucât pierderile spontane de sarcină erau aproape la fel de frecvente în acele vremuri ca și astăzi, sănătatea mamei trebuia protejată cu grijă. Se aștepta ca soții să aibă grijă de soțiile lor și să le ajute în timpul sarcinii și al nașterii. De asemenea, mamele trebuiau să aibă mare grijă de sănătatea fizică, pentru a preveni astfel de pierderi de sarcină.

CREȘTEREA COPIILOR ÎN LEGĂMÂNT

Cu rare excepții, creșterea copiilor printre puritani era întemeiată pe convingerea că aceștia aparțin legământului pe care Dumnezeu îl încheie cu credincioșii și cu urmașii lor (F.A. 2:39; 1 Cor. 7:14), fapt confirmat prin botez, care, fiind un sacrament, este un semn și o pecete vizibilă a harului nevăzut al lui Dumnezeu. Puritanii susțineau că, așa cum evreul credincios trebuia să-și circumcidă fiul în vechiul legământ, tot astfel, în noul legământ, creștinii credincioși trebuie să-și aducă copiii la botez, confirmând astfel intrarea lor în legământul harului. Prin urmare, Dumnezeu revendică acești copii ca fiind ai Săi, iar părinții sunt administratori ai copiilor în numele lui Dumnezeu. Totuși, puri-

tanii nu credeau că acești copii sunt mântuiți de la naștere sau prin botez. Ei susțineau că acești copii se află în legământ, dar nu afirmau neapărat că sunt cu adevărat și părtași la el. Ei trăiau sub făgăduințele legământului, însă trebuiau să-și însușească aceste făgăduințe prin credință. Prin urmare, părinții trebuiau să-și evanghelizeze copiii, subliniindu-le nevoia de a fi născuți din nou, lucru dovedit prin pocăință, credință în Hristos și o umblare sfântă.

CREȘTEREA COPIILOR SPRE MÂNTUIRE ȘI EVLAVIE

Potrivit lui Isaac Ambrose, părinții au sarcina de „a ridica și a întemeia Împărăția glorioasă a lui Hristos în familia lor”.[2] Puritanii subliniau că, încă de timpuriu, copiii trebuie crescuți în mustrarea și învățătura Domnului.

Educația. Puritanii au stabilit prin lege că părinții trebuie să-și învețe copiii să citească, pentru ca aceștia să poată citi Biblia și alte resurse religioase spre binele lor spiritual. Ei foloseau un catehism (o serie de întrebări și răspunsuri care explicau doctrinele creștine fundamentale) pentru a-și instrui copiii cât de devreme posibil. Scopurile catehizării erau să facă predicile și sacramentele mai ușor de înțeles pentru copiii legământului, să-i pregătească pentru mărturisirea credinței și să-i învețe

cum să trăiască viața creștină și să-și apere credința împotriva ereziei. Totuși, scopul final nu era doar să le umple mintea copiilor cu informații, ci și să le dezvolte dorința și aprecierea față de adevărurile lui Dumnezeu, în minte și suflet, astfel încât copilul să ducă o viață sfântă.

Închinarea în familie. Familiile puritane se adunau pentru închinare o dată sau de două ori pe zi. Acesta era cel mai puternic mijloc de creștere a copiilor. În mod obișnuit, închinarea puritană în familie cuprindea patru elemente. Mai întâi era rugăciunea. Ei își mărturiseau păcatele familiei, cereau îndurări pentru familie și aduceau mulțumiri în familie. Apoi se citea un pasaj din Scriptură. De obicei, familia parcurgea Biblia de la început până la sfârșit, fiind convinsă că Dumnezeu a dat o Biblie întreagă pentru a modela un creștin întreg. În al treilea rând, exista învățătura din Scriptură. Puritanii credeau că tatăl trebuie să discute zilnic cu familia sa despre adevărul sfânt, prin întrebări, răspunsuri și învățătură. În cele din urmă, era lauda, cântarea psalmilor „cu har în inimă".

CREȘTEREA COPIILOR PRIN DISCIPLINĂ

Puritanii susțineau că disciplina fermă era o parte esențială a creșterii copiilor. O asemenea disciplină presupunea mai mult decât predarea și exemplificarea unui

comportament corect. Puritanii spuneau că mustrarea împreună cu nuiaua dau înțelepciune. Când un copil nu ascultă, trebuie mai întâi administrată mustrarea verbală. Astfel, părintele îi arată copilului că a păcătuit împotriva lui Dumnezeu și a oamenilor, și că trebuie să se pocăiască. Dacă mustrarea verbală nu are efect, trebuie folosită nuiaua ca „un mijloc rânduit de Dumnezeu", spunea Gouge, „pentru a ajuta la buna creștere și educație a copiilor. Ea este remediul ultim pe care îl poate folosi un părinte, unul care poate face bine când nimic altceva nu dă rezultate".[3] Totuși, aceasta trebuie făcută la momentul potrivit, cu dragoste, compasiune, rugăciune, consecvență și stăpânire de sine, și întotdeauna numai pe măsura greșelii morale săvârșite. Disciplina corectivă nu trebuie aplicată niciodată cu mânie. Ea trebuie să fie și însoțită de învățătură pentru a încuraja înțelegerea, credința și pocăința.

Puritanii spuneau că disciplina nu trebuie să fie doar corectivă, ci și preventivă. Prin urmare, părinții trebuie să le ofere copiilor îndrumări scripturale clare, pentru a-i călăuzi pe căile ascultării, ca și avertismente clare cu privire la pedeapsa pe care o vor primi dacă încalcă acele îndrumări. Ei trebuie să investească mult în viața copiilor,

cultivând un climat de dragoste, părtășie și dialog în familie. Mai presus de toate, ei trebuie să trăiască integru înaintea copiilor lor, ca îndrumători și modele de ascultare de Dumnezeu.

CONCLUZIE: CREȘTEREA COPIILOR PENTRU DUMNEZEU

Pornind de la premisa că Biblia este o vistierie de încredere a adevărului, puritanii aveau o temelie pe care își puteau întemeia aplicarea tuturor convingerilor lor creștine în creșterea copiilor. În fiecare domeniu, sarcina părinților era să-i conducă pe copii la Dumnezeu și să-i învețe să-I împlinească voia. Părinții puritani așteptau în rugăciune binecuvântarea lui Dumnezeu asupra strădaniilor lor. Binecuvântarea era evaluată mai ales prin umblarea copiilor lor în părtășie cu Dumnezeu, prin manifestarea sfințeniei în viața lor și prin folosirea darurilor spre binele familiei, bisericii și societății.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Citat în Carden, *Puritan Christianity in America: Religion and Life in Seventeenth-Century Massachusetts* (Grand Rapids: Baker, 1990), 175.

[2] Citat în R. C. Richardson, *Puritanism in North-West England: A Regional Study of Chester to 1642* (Manchester:

Manchester University Press, 1972), 105.

[3] Gouge, *Of Domesticall Duties,* 552.

41.

MUNCA – O CHEMARE

Perspectiva puritană asupra muncii seculare este bogată din punct de vedere teologic. Două dintre cele mai ample analize ale acestui subiect sunt cele din cărțile *A Treatise of the Vocations and Callings of Men* de William Perkins și *The Religious Tradesman* de Richard Steele. Deși aceste scrieri abordează ideea chemării din unghiuri diferite, ele ne oferă un cadru general pentru felul în care puritanii gândeau cu privire la acest concept și pentru felul în care îl puneau în practică în viața de zi cu zi. Atât pentru Perkins, cât și pentru Steele, ideea muncii ca o vocație sau chemare ridica valoarea muncii seculare, atribuindu-i o valoare intrinsecă. Chemarea unui om nu îi oferea doar un domeniu în care să-L proslăvească pe Dumnezeu prin viața sa, ci și o cale de a-i sluji binelui comun prin talentele și capacitățile lui unice.

CHEMAREA ȘI CREAȚIA

Asemenea reformatorilor protestanți de dinaintea lor, puritanii și-au ancorat teologia despre muncă în

doctrina vocației sau a chemării. Pentru Perkins, conceptul de chemare întemeia munca seculară a omului pe puterea și domnia lui Dumnezeu: „O vocație (sau chemare) este un anumit fel de viață, rânduit și impus omului de Dumnezeu spre binele comun”.[1] Prin această definiție, Perkins dorea să sublinieze ideea că vocația unei persoane, fie că este vorba despre o muncă seculară, fie despre chemarea la slujirea creștină, începe înainte de toate cu Dumnezeu.

Perkins a comparat rolul lui Dumnezeu în stabilirea chemării cu rolul unui general de armată. Așa cum un general „îi stabilește fiecărui soldat locul și poziția”, tot astfel Dumnezeu îi rânduiește fiecărui om o chemare. Și, așa cum un soldat trebuie să „trăiască și să moară” la postul său, tot astfel fiecare om ar trebui să rămână în chemarea sa până când generalul îi spune că a venit vremea să plece.[2] Așadar, creștinul nu ar trebui să-și privească slujba ca pe ceva în care a ajuns printr-o întâmplare sau prin alegere omenească; dimpotrivă, fiecare vocație este rânduită și hotărâtă de Dumnezeu.

Richard Steele s-a folosit de doctrina creației pentru a prezenta munca omului ca un mandat divin dat tuturor oamenilor. Steele își începe lucrarea celebrând

diferitele feluri în care Dumnezeu i-a înzestrat pe bărbați și femei pentru munci diferite. Unii sunt potriviți pentru munca minții, „fiind înzestrați cu o cunoaștere vastă"; altora li s-a dat „o judecată pătrunzătoare"; iar altora „o mână iscusită" și „un braț puternic" pentru munca manuală. Având toate aceste daruri unice, „înțeleptul Domn al Universului i-a rânduit fiecăruia locul și lucrarea potrivite, și mai degrabă îi va mustra decât să îi răsplătească pe cei care acționează în afara sferei lor".[3] Sarcina omului este să-și găsească sfera potrivită și să caute să-L proslăvească pe Dumnezeu prin munca sa.

Deoarece Dumnezeu ne-a chemat și ne-a creat ca să trăim și să muncim într-o anumită chemare, puritanii credeau că, odată ce am descoperit această chemare, ar trebui să rămânem în ea, dacă Dumnezeu nu ne spune altceva. În loc să caute trecerea de la o ocupație la alta sau să invidieze chemarea altuia, Perkins îl sfătuiește pe credincios să se dedice cu toată sârguința poziției sale specifice în viață, spre slava lui Dumnezeu și spre binele comun.

BINELE COMUN

Atât Perkins, cât și Steele au folosit metafora trupului pentru a descrie felul în care Dumnezeu a rânduit

chemările spre binele întregii societăți. Perkins explică acest lucru în felul următor: „În trupul omului există diferite părți și membre, iar fiecare [parte a trupului] are întrebuințarea și slujba ei, pe care le îndeplinește nu pentru sine, ci pentru binele întregului trup”.[4] Privită astfel, munca omului capătă o nouă semnificație. Munca lui nu doar că Îl preamărește pe Dumnezeu, ci îi și permite societății din jur să prospere.

CHEMAREA GENERALĂ ȘI CHEMAREA PARTICULARĂ

În inima conceptului puritan despre muncă se află distincția dintre chemarea generală și cea particulară. Chemarea generală este aceea pe care o primesc toți cei care devin creștini atunci când își pun credința în Hristos. Această chemare își are rădăcina în alegerea noastră în Hristos, prin care suntem chemați afară dintre cei nealeși, pentru a trăi o viață sfântă și evlavioasă, în credință și fapte bune. Așa cum explica Perkins, „chemarea generală este aceea prin care un om este chemat afară din lume pentru a fi copil al lui Dumnezeu, un mădular al lui Hristos și moștenitor al Împărăției Cerurilor”.[5] Chemarea particulară este exprimarea chemării generale printr-o anumită meserie sau slujbă. Pentru puritani,

păstrarea relației corecte între cele două chemări este esențială pentru o viață creștină trăită cu credincioșie în lume.

Perkins spune că chemarea generală la credința creștină cuprinde mai multe îndatoriri pe care toți creștinii sunt obligați să le îndeplinească: chemarea Numelui lui Dumnezeu în rugăciune, slujirea spre binele bisericii, contribuția financiară la lucrările lui Dumnezeu și dragostea de semeni. Chemările particulare ne deosebesc însă unii de alții, astfel încât să putem lucra pentru binele tuturor prin darurile noastre specifice. Prin chemările noastre particulare, noi suntem chemați să ne iubim și să ne slujim unii pe alții cu sârguință, fiind mulțumiți cu darurile și chemarea pe care Dumnezeu ni le-a dat. În consecință, fiecare trebuie să aibă o asemenea chemare, pentru a-și folosi darurile și abilitățile unice. Perkins spunea că oamenii fără chemare sunt asemenea „picioarelor și brațelor putrede, care cad din trup”.[6]

URMAREA UNEI CHEMĂRI

Datorită valorii înalte acordate chemării în viziunea puritană asupra lumii, identificarea și urmarea unei chemări sunt chestiuni importante, care cer mult discernământ. Identificarea corectă a chemării potrivite

avea consecințe nu doar pentru bucuria din această viață, ci și pentru bucuria în viața veșnică.

Puritanii recomandau ca, atunci când omul identifică o chemare, să ia în considerare două întrebări vitale: Este munca aceasta legitimă? Este ea una potrivită? Pentru a stabili dacă o chemare este legitimă, Steele a propus următorul test: „Legitime sunt doar acele ocupații în care putem cere în mod rezonabil binecuvântarea lui Dumnezeu și ne putem aștepta la bunăvoința și acceptarea din partea Lui”.[7]

Cu privire la potrivirea chemării cu darurile și talentele specifice ale unei persoane, Perkins spunea că, atunci când oamenii aleg o muncă anume pentru care nu sunt potriviți, aceasta este ca un trup căruia i-a ieșit o articulație din loc, și este la fel de rău pentru societate ca și cum ar practica o ocupație nelegitimă.[8]

Ce îl face, așadar, pe un om să fie potrivit pentru o anumită chemare? Perkins avea două criterii principale: darurile și dorința. Mai întâi trebuie să ne întrebăm: Ce vreau să fac? Ce am în inimă să fac? Apoi trebuie să ne întrebăm: La ce mă pricep? Acolo unde dorințele și darurile unui om se întâlnesc, acolo el își va găsi chemarea.

Având în vedere înțelepciunea necesară pentru discernerea chemării potrivite, puritanii puneau o mare responsabilitate asupra părinților de a-și ajuta copiii în acest proces. Părinții ar trebui să observe darurile și dorințele copiilor, luând aminte la activitățile spre care sunt atrași și la cele în care ei excelează. Copiii cu o constituție fizică puternică ar trebui crescuți pentru ocupații mai solicitante fizic. Copiii cu minți mai puternice ar trebui îndrumați spre ocupații și preocupări mai intelectuale.

SÂRGUINȚA ÎN CHEMAREA NOASTRĂ

Având această concepție despre muncă, este de cea mai mare importanță ca toți oamenii să-și trateze ocupația cu toată sârguința, căci, așa cum spunea Perkins, „munca într-o chemare este la fel de prețioasă ca aurul sau argintul”.[9] De regulă, cu cât cineva muncește mai sârguincios în chemarea sa, cu atât îl va binecuvânta Dumnezeu mai mult în ea. Pe de altă parte, dacă un om nu folosește ceea ce Dumnezeu i-a dat, chiar și ceea ce are îi va fi luat (Matei 25:29).

Pentru Perkins, sârguința este importantă nu doar ca administrare a darurilor lui Dumnezeu, ci și ca responsabilitate față de comunitate. Slava lui Dumnezeu și datoria noastră față de societate sunt motive puternice

pentru a ne îndeplini chemarea cu sârguință.

Atât Steele, cât și Perkins susțin că lenea duce la multe alte vicii atunci când li se permite să se cuibărească în viața unui om. Când un om este leneș, diavolul are prilejul să facă ravagii în viața lui, iar păcatul va începe să se strecoare în viața sa.

CONCLUZIE: DEMNITATE PENTRU ORICE FEL DE MUNCĂ

Un rezultat important al conceptului puritan despre vocație este puterea ei de a le conferi demnitate chiar și celor mai smerite aspecte ale muncii. Deși chemarea la slujire are un nivel deosebit de înalt de demnitate, toate ocupațiile legitime au o mare valoare atunci când sunt privite ca niște chemări de la Dumnezeu. Așa cum spunea William Tyndale, „există o deosebire între spălatul vaselor și predicarea Cuvântului lui Dumnezeu; dar, în ce privește plăcerea lui Dumnezeu, nu există nicio deosebire”.[10] Pentru puritani, ideea muncii ca o „chemare” oferea mai mult decât simpla posibilitate de a-I sluji lui Dumnezeu în timp ce muncești. Ea oferea posibilitatea de a „te închina lui Dumnezeu prin acea muncă sau cu ajutorul ei”. Cu alte cuvinte, munca nu era ceva făcut de om atunci când nu Îi slujea lui Dumnezeu; ea era

mijlocul prin care omul Îi era plăcut lui Dumnezeu în viață și de-a lungul întregii vieți.[11]

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Perkins, *A Treatise on the Vocations*, în *Works,* 10:43.

[2] Perkins, *A Treatise on the Vocations,* în *Works,* 10:44.

[3] Richard Steele, *The Religious Tradesman* (Trenton, N.J.: Francis Wiggins, 1823), 11-12.

[4] Perkins, *A Treatise on the Vocations*, în *Works,* 10:45.

[5] Perkins, *A Treatise on the Vocations,* în *Works,* 10:49.

[6] Perkins, *A Treatise on the Vocations,* în *Works,* 10:55.

[7] Steele, *Religious Tradesman*, 25.

[8] Perkins, *A Treatise on the Vocations,* în *Works,* 10:61.

[9] Perkins, *A Treatise on the Vocations*, în *Works*, 10:48.

[10] William Tyndale, "The Parable of the Wicked Mammon," în *Doctrinal Treatises and Introductions to Different Portions of the Holy Scriptures,* ed. Rev. Henry Walter (Cambridge: Cambridge University Press, 1848), 102.

[11] Leland Ryken, "The Original Puritan Work Ethic," *Christian History* 89 (2006): 33.

PARTEA A ȘAPTEA.
RELEVANȚA ACTUALĂ
A PURITANILOR

42.

CE SĂ ÎNVĂȚĂM DIN GREȘELILE PURITANILOR

Putem învăța întotdeauna și din slăbiciunile și punctele de orbire ale oricărei mișcări din istoria bisericii, fie ea religioasă sau seculară. Acest lucru este valabil și în cazul puritanilor.

Nicio introducere în puritanism nu ar fi completă fără să menționeze ce putem învăța din greșelile puritanilor. Alegerea greșelilor poate fi, desigur, destul de subiectivă și noi nu pretindem că îți oferim o listă completă. Puritanii înșiși ar include, fără îndoială, multe altele, deoarece ei erau adesea aspri în judecarea lor despre sine, după cum demonstrează jurnalele lor spirituale. Deși și-au stabilit pentru ei înșiși standarde înalte de viață creștină, ei au eșuat în multe feluri, la fel ca noi toți.

CERINȚE EXAGERATE ȘI TENDINȚE LEGALISTE

În primul rând, câțiva puritani au mers prea departe în zelul lor pentru puritatea religiei și a vieții cotidiene. Pe de o parte, acest lucru putea duce la a impune unele

experiențe profunde și numeroase de smerire de sine înainte ca un păcătos să poată fi mântuit, cum era accentul pus de Thomas Hooker pe ideea că un semn pregătitor al harului era ca păcătosul convins de păcat să fie dispus să meargă în Iad spre slava lui Dumnezeu.

Pe de altă parte, câțiva puritani au căzut și în forme de legalism, înăbușind libertatea conștiinței creștinului în anumite aspecte, precum activitățile recreative.

Din fericire, puritanii care au căzut în aceste greșeli specifice constituiau o minoritate, însă ei au făcut rău cauzei puritane atât în vremea lor, cât și în zilele noastre. Mult timp după ce urmașii lor au lepădat credința puritanilor, legalismul a continuat prin cultul victorian al „respectabilității", întemeiat pe nimic altceva decât teama de ceea ce ar putea crede semenii sau vecinii cuiva.

INTOLERANȚA FAȚĂ DE PUNCTELE DE VEDERE ALE ALTORA

În al doilea rând, unii puritani puteau fi uneori intoleranți cu cei care nu erau de acord cu ei. Vocile disidente erau uneori exilate sau oprimate. Deși, în anumite cazuri, un asemenea tratament era justificat, având în vedere atitudinea celor vinovați, în alte cazuri

puritanii puteau fi mai toleranți față de cei care se deosebeau de ei. Și acest lucru a afectat reputația puritanilor.

Această intoleranță a puritanilor a dus la tratarea unui set foarte restrâns de lucruri ca fiind neutre. Puritanii aveau de obicei opinii despre aproape orice și își întemeiau în mod obișnuit opiniile pe Scriptură, dar uneori împingeau exegeza spre eisegeză pentru a-și dovedi punctul de vedere.

Pe de altă parte, trebuie observat și că obiecțiile lor față de diverse lucruri, precum verighetele, îngenuncherea la primirea elementelor Cinei Domnului și veșmintele preoțești, își au originea în opoziția lor justificată față de romano-catolicism, cu toate superstițiile lui nebiblice. Trebuie ținut cont și că oponenții lor cereau conformarea față de asemenea practici ca o condiție pentru apartenența la biserică, slujirea publică și libertatea civilă.

Când privim la aceste lucruri de la o distanță de peste trei secole, unele dintre împotrivirile lor vehemente față de chestiuni pe care noi le-am putea considera indiferente sau vrednice doar de o opoziție moderată, acest lucru ne face să-i vedem uneori pe puritani ca fiind prea

partizani.

SCLAVIA ȘI PROCESELE PENTRU VRĂJITORIE

În al treilea rând, unele practici îngrozitoare, precum tolerarea deținerii de sclavi și procesele pentru vrăjitorie, încă pătează trecutul puritan. Deși putem fi recunoscători că ambele probleme grave au afectat numai o mică parte a puritanilor, faptul că un singur puritan a crezut în asemenea lucruri constituie o pată serioasă. Nicio justificare nu poate scuza aceste practici abominabile, nici măcar ideea că puținii puritani care dețineau sclavi îi tratau, de obicei, bine și îi evanghelizau cu credincioșie. Suntem profund îndurerați, rușinați și stânjeniți că unul dintre puritani ar fi putut vreodată să tolereze sclavia, indiferent ce făcea restul societății din jurul lui. Cu siguranță că ei ar fi trebuit să știe mai bine cum stau lucrurile și să se comporte diferit.

Cât despre procesele pentru vrăjitorie, nici acestea nu pot fi scuzate în vreun fel. Faptul că unii dintre puritanii care le-au tolerat aveau o maturitate spirituală face ca acest punct serios de orbire să fie cu atât mai greu de înțeles astăzi. Trebuie subliniat din nou, pentru a fi preciși istoric, că majoritatea puritanilor nu au tolerat metodele atât de aspre folosite împotriva presupuselor

„vrăjitoare". Slujitori precum Samuel Willard detestau public procesele pentru vrăjitorie. Chiar și unii judecători, precum Samuel Sewall, care a fost implicat în aceste procese într-o măsură surprinzător de mare, s-au pocăit mai târziu de implicarea în ele. Din fericire, unii puritani au cerut încetarea folosirii „dovezilor spectrale", ceea ce a contribuit la încheierea proceselor.[1]

În ansamblu, puritanii au plătit un preț greu pentru păcatele unei minorități dintre ei în aceste aspecte. În ciuda studiilor atente și a corecțiilor oferite de istoricii moderni, atât cei seculari, cât și cei credincioși, termenul „puritan" este încă folosit în sens peiorativ de mulți, ca sinonim pentru duritate și superstiție.

ALTE SLĂBICIUNI

Ar mai putea fi menționate și alte slăbiciuni ale puritanilor, deși, în cazul unora dintre ele, trebuie luat în considerare contextul istoric. Unii ar indica păzirea zeloasă a întregului Sabat de către ei, în vreme ce alții ar spune că acesta este unul dintre punctele lor forte.

Unii ar indica spiritualizarea și moralizarea aspectelor cotidiene, mai ales în relația părinților cu copiii, în timp ce alții ar răspunde că tocmai aici suntem noi deficitari,

într-o epocă imorală și lipsită de spiritualitate.

Unii atrag atenția asupra înclinației lor spre a despica firul în patru (de pildă, Joseph Caryl a predicat peste 300 de predici din cartea Iov, iar Anthony Burgess a predicat 145 de predici din Ioan 17).

Totuși, merită observat că, deși acest lucru nu s-ar potrivi în vremurile noastre, gândirea puritanilor funcționa diferit în această privință decât gândim noi. Noi îi instruim pe predicatori să explice contextul capitolului din care predică, dar puritanii, spre bine sau spre rău, priveau întreaga Biblie ca fiind contextul lor! De fapt, când citești voluminoasa lucrare a lui William Gurnall, *The Christian Armour,* care tratează o jumătate din Efeseni 6, este uimitor cât de puțină repetiție și despicare a firului în patru se poate vedea. În opinia noastră, unii puritani au fost într-adevăr vinovați de așa ceva, dar alții, care au scris volume mari, au scris de fapt lucrări care au ajuns consacrate (precum cartea lui Gurnall) și care merită cu prisosință să fie citite integral.

Unii predicatori puritani aveau darul de a susține astfel de expuneri ale textului, dar alții nu aveau același dar. Predicatorii de astăzi pot învăța din aceasta și trebuie să aibă grijă să-și ia în considerare darurile și felul

în care le pot folosi cât mai bine.

LECȚII PENTRU NOI

Din toate acestea, puritanii ne învață trei adevăruri importante. În primul rând, propriile noastre puncte de orbire și păcate, creștini fiind, le pot face mult rău altora și nouă înșine. De exemplu, ce vor crede chiar și oamenii seculari peste un secol despre creștinii care au tolerat practica barbară din zilele noastre de a ucide milioane de copii în pântece? Cât de mult trebuie să strigăm către Dumnezeu ca să ne arate aceste puncte de orbire și păcatele, și să ne pocăim de ele, mărturisindu-le și părăsindu-le fără amânare. „Cercetează-mă, Dumnezeule, și cunoaște-mi inima! Încearcă-mă și cunoaște-mi gândurile! Vezi dacă sunt pe o cale rea și du-mă pe calea veșniciei!" (Ps. 139:23-24).

În al doilea rând, trebuie să învățăm din istoria puritanilor cât de mult rău îi poate face unei mișcări o minoritate din interiorul ei, care se face vinovată de greșelile și păcatele schițate mai sus. De exemplu, cât de multe cărți au fost scrise despre procesele pentru vrăjitorie de la Salem! Cât rău au făcut aceste procese cauzei puritane, în ciuda numărului mic de puritani implicați! Creștini fiind, trebuie să ne amintim mereu că păcatele și punctele noastre

de orbire îi pot face mult rău bisericii lui Isus Hristos.

În al treilea rând, așa cum rezumă Leland Ryken, ar trebui să învățăm din slăbiciunile și greșelile puritanilor, amintindu-ne următoarele:

- să prețuim timpul liber și recreația ca lucruri bune în sine, pentru odihnă, sărbătoare și îmbogățire a ființei noastre;
- să ne ferim să înmulțim regulile pe care le adăugăm principiilor noastre morale fundamentale;
- să practicăm arta conciziei, lăsând unele lucruri nespuse, alegând calitatea cuvintelor în locul cantității lor și respectând capacitatea de atenție a celor cărora ne adresăm;
- să ne ferim de exagerarea moralizatoare;
- să evităm să gândim în termenii superiorității masculine;
- să ne ridicăm deasupra spiritului partizan, deosebind principiul unui lucru de abuzul lui;
- să respectăm simțămintele religioase ale oamenilor ale căror puncte de vedere le respingem;
- să ne amintim că exactitatea exprimării este mai bună decât exagerarea, că blândețea exprimării câștigă mai mult respect decât agresivitatea și că

un lucru bun, dus prea departe, devine ridicol.[2]

În cele din urmă, deși este adevărat că puritanii au dus vieți destul de stricte, mai ales dacă sunt judecați după standardele de astăzi și în ciuda punctelor lor de orbire, ei aveau un simț profund al îndurării și iertării lui Dumnezeu. Ceea ce disprețuiau puritanii era gândirea lumească, trăirea ca și cum timpul și veșnicia ar fi lipsite de importanță pentru sufletul omenesc.

Totuși, imaginea clasică a puritanului ca pelerin sau călător spre Sion este doar o perspectivă parțială. Puritanii îmbinau aspirațiile către lumea viitoare cu utilitatea în lumea aceasta. Fiecare se străduia să fie cel mai bun soț, soție, fiu, fiică sau lucrător, potrivit Cuvântului lui Dumnezeu și spre slava Lui. Pe scurt, fiecare se străduia să fie cel mai bun cetățean în ambele lumi, în ciuda punctelor de orbire și a păcatelor comise de o minoritate dintre ei în aspectele menționate mai devreme.

Așadar, să nu lăsăm greșelile puritanilor să ne orbească față de ceea ce putem învăța de la ei, atât din slăbiciunile, cât și din punctele lor forte. Să fim hotărâți să-i urmăm în măsura în care ei L-au urmat pe Hristos (1 Cor. 11:1), dar nu mai departe!

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] Pentru o descriere și analiză a proceselor contra vrăjitoriei, v. Dean George Lampros, "Season of Anguish: The Formal Proceedings Conducted during the Salem Witchcraft Hysteria of 1692," *Westminster Theological Journal* 56 (1994): 303-27.

[2] Leland Ryken, *Worldly Saints: The Puritans as They Really Were* (Grand Rapids: Zondervan, 1986), 201. Ne-am bazat mult în acest capitol pe gândurile și evaluările lui Ryken.

43.

LECȚII DE LA PURITANI PENTRU VREMURILE NOASTRE

Am scris această carte ca o expresie de recunoștință. Încă din copilărie și tinerețe, fiecare dintre noi s-a simțit îmbogățit, provocat, încurajat și făcut puțin mai înțelept prin citirea literaturii puritane. Iar dorința noastră simplă este să împărtășim această binecuvântare, pentru ca și alții să se bucure de beneficiile unei asemenea comori. Iată doar câteva motive pentru care noi credem că puritanii rămân foarte valoroși pentru noi, cei de astăzi.

PURITANII SUNT BIBLICI

Când îi citești pe puritani, este greu să nu fii impresionat de cunoașterea Scripturii și de felul în care ei se foloseau de ea. Predicile și scrierile lor sunt presărate cu aluzii, expresii, ilustrații și texte biblice folosite ca dovezi. Biblia era autoritatea lor supremă și era citată întotdeauna ca un etalon în raport cu care putea fi verificată învățătura lor. Charles Spurgeon a spus următoarele:

> L-aș da ca exemplu pe John Bunyan pentru ceea

> ce vreau să spun. Citiți orice scriere a lui și veți vedea că este aproape ca și cum ați citi Biblia însăși... Înțepați-l oriunde, și veți descoperi că sângele lui este plin de seva Bibliei, că însăși esența Bibliei curge din el. El nu poate vorbi fără să citeze un text biblic, pentru că sufletul lui este plin de Cuvântul lui Dumnezeu.[1]

A spune că puritanii erau *biblici* nu este totuna cu a spune că ei aderau orbește la *litera* Bibliei. Ei nu separau superficial versete din context pentru a-și dovedi ideile și nici nu se temeau să cerceteze marile doctrine ale credinței, doctrine precum cea a Sfintei Treimi, care nu pot fi dezvoltate din texte luate individual. Ei erau bogați doctrinar, așa cum erau ancorați în Biblie, și de aceea tindeau să fie înțelepți, echilibrați și sensibili.

PURITANII SUNT CENTRAȚI PE HRISTOS

Puritanii și-au păstrat centrul doctrinar acolo unde îl așază Scriptura, anume asupra lui Hristos. Richard Sibbes a descris cândva scopul slujirii pastorale în cuvinte care s-ar putea aplica foarte bine întregii mișcări puritane:

> Scopul principal al chemării noastre la slujire este să descoperim și să arătăm bogățiile nepătrunse

> ale lui Hristos; să săpăm în mina aceasta, pentru a atrage astfel spre Hristos simțămintele celor care Îi aparțin lui Dumnezeu... Scopul chemării noastre este să mijlocim pentru o căsătorie între Hristos și fiecare suflet. Noi suntem prietenii Mirelui, care aduc biserica la El, și prietenii bisericii, care Îl aduc pe Hristos la ea.[2]

William Perkins a exprimat ideea aceasta și mai concis, încheindu-și influenta carte despre predicare cu aceste cuvinte: „Predică un singur Hristos, prin Hristos, spre lauda lui Hristos”.[3]

Puritanii Îl găseau pe Hristos pretutindeni în Biblie. Potrivit lui Thomas Adams, „Hristos este suma întregii Biblii, profețit, simbolizat, prefigurat, înfățișat, demonstrat, găsit pe fiecare pagină, aproape pe fiecare rând, Scriptura fiind, ca să spunem așa, scutecele Pruncului Isus”.[4] În mod asemănător, Isaac Ambrose scria: „Gândește-te la Hristos ca la însăși substanța, mădu va, sufletul și scopul întregii Scripturi”.[5] De aceea, pentru puritani, era la fel de natural să apeleze atât la Vechiul Testament, cât și la Noul Testament atunci când Îl predicau pe Hristos și își învățau oamenii.

Puritanii Îl iubeau pe Hristos și scriau mult despre

frumusețea Lui. Samuel Rutherford scria cu această mentalitate puritană: „Strânge frumusețea a zece mii de mii de Paradisuri, asemenea Grădinii Edenului, într-una singură; strânge toți copacii, toate florile, toate mirosmele, toate culorile, toate gusturile, toate bucuriile, tot ce este încântător și suav, și pune-le împreună. O, cât de frumos și minunat ar fi acel lucru! Și totuși, față de Hristos, acel Preaiubit atât de scump și frumos, toată acea priveliște ar fi mai puțin decât o picătură de ploaie față de toate mările, râurile, lacurile și izvoarele a zece mii de lumi”.[6] Thomas Goodwin a reluat acest gând, afirmând că Cerul i s-ar părea Iad dacă Hristos nu ar fi acolo.

Această concentrare pe Hristos i-a păzit pe puritani de multe excentricități teologice și le-a impregnat scrierile cu închinare. Dorești să-L cunoști mai bine pe Hristos și să-L iubești mai deplin? Cufundă-te în literatura puritană, cerându-I Duhului să o sfințească pentru tine într-un fel cristocentric.

PURITANII SUNT DEVOȚIONALI

Tragic este că, în zilele noastre, termenul „devoțional” este înțeles adesea ca o ironie blândă, însemnând ceva superficial și lipsit de greutate, mai degrabă ceva menit să-ți „inspire” o stare de spirit decât ceva care să-

ți hrănească mintea. Niciuna dintre aceste trăsături nu li se potrivește puritanilor. Ei erau, de regulă, oameni foarte învățați, bine pregătiți în lingvistică și bine instruiți în teologia biblică, sistematică și istorică. Studiul lor avea profunzime și seriozitate, iar rezultatul era o erudiție considerabilă. Teologia lor tindea să pună mintea la lucru.

Și totuși, teologia lor avea tendința să înflăcăreze și inima. În mâinile puritanilor, teologia profundă și atentă nu era niciodată lăsată să devină un joc al intelectualilor, ci ea alimenta închinarea și zidea biserica. Ei detestau în unanimitate felul de biblicitate moartă, în care doctrinele sunt tratate ca niște mingi într-un joc de ping-pong teologic. Ei doreau să insufle mai mult decât o simplă acceptare intelectuală a doctrinelor Evangheliei, astfel că voiau să vadă o cunoaștere a adevărului care să pătrundă în inimă. Astfel, scria John Owen în introducerea marelui său tratat intitulat *Christologia,* „scopul principal al descrierii Persoanei lui Hristos este să-L iubim și, prin aceasta, să fim transformați după chipul Lui”.[7]

De fapt, există ceva la puritani care le umple scrierile și, totuși, parcă depășește conținutul lor. Scriitorii din vremea lor ar fi numit acest lucru o „tinctură”, o

atmosferă sau un ton. Scrierile lor emană atât spirit de rugăciune, cât și uimire plină de reverență înaintea slavei și a harului lui Dumnezeu.

PURITANII AU SPIRIT PRACTIC

Puritanii erau oameni care tânjeau să vadă reformarea inimilor, minților și vieților semenilor lor prin Cuvântul lui Dumnezeu. Ca atare, ei căutau conștient să fie pastorali și practici. Faptul că atât de mulți dintre ei au fost și oameni care au suferit mult, îndurând niveluri de persecuție, durere și doliu aproape nemaiauzite în lumea occidentală confortabilă de astăzi, i-a ajutat cu siguranță. Pur și simplu ei nu puteau trata creștinismul ca pe un joc. În fiecare parte a vieții, ei tânjeau, predicau, păstoreau, scriau, trăiau și mureau pentru ca Dumnezeu să fie proslăvit și pentru a-și pregăti sufletele să-L întâlnească pe Hristos în ziua judecății, îmbrăcați în neprihănirea Lui.

CONCLUZIE: CITEȘTE-I PE PURITANI CU RUGĂCIUNE

Din aceste motive – și din multe altele – vei găsi bogății dătătoare de viață în scrierile puritanilor. De aceea te sfătuim, drag cititor, să le citești, în ciuda faptului că și

ei aveau defecte și puncte de orbire, ca noi toți.

Totuși, trebuie să trecem dincolo de studierea teologiei lor, de discutarea ideilor lor, de amintirea realizărilor lor și de criticarea eșecurilor lor. Întrebările reale pentru noi sunt acestea: Tânjim noi, asemenea puritanilor, să-L proslăvim pe Dumnezeul triunic? Suntem motivați de adevărul și focul biblic așa cum erau ei? Împărtășim viziunea puritană asupra nevoii vitale a convertirii și a îmbrăcării cu neprihănirea lui Hristos?

Nu este suficient să-i citim pur și simplu pe puritani. Un interes trezit față de puritani nu este același lucru cu o renaștere a puritanismului. Avem nevoie de dispoziția lăuntrică a puritanilor, de evlavia autentică, biblică și inteligentă pe care ei au înțeles-o, au propovăduit-o și au trăit-o. Avem nevoie de această evlavie în inimile, viețile, bisericile și popoarele noastre.

În ciuda eșecurilor lor, vom practica măsura ascultării de Cuvântul lui Dumnezeu pentru care ei s-au străduit? Vom mărturisi sincer împreună cu ei că într-o singură picătură de păcat se află mai mult rău decât în cea mai adâncă suferință? Îl vom iubi pe Hristos așa cum L-au iubit ei și Îi vom sluji Dumnezeului triunic așa cum

I-au slujit ei? Vom trăi cu un ochi ațintit asupra veșniciei, așa cum au făcut ei?

Citește-i pe puritani cu atenție, într-un spirit meditativ și cu rugăciune, apoi mergi și urmează-i în lucrurile și în măsura în care ei L-au urmat pe Hristos (1 Cor. 4:16). Nu vei regreta. Dacă nu ești mântuit, acest lucru poate duce, prin harul Duhului Sfânt, la mântuirea ta. Dacă ești mântuit, asta va duce la creșterea spirituală, la sfințirea și la maturizarea ta.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] C. H. Spurgeon, *C. H. Spurgeon's Autobiography, Compiled from His Diary, Letters, and Records, by His Wife and His Private Secretary*, 1878-1892, vol. 4 (Toronto: Fleming H. Revell, 1900), 268.

[2] Sibbes, "Bowels Opened," în *Works,* 2:142..

[3] Perkins, *The Art of Prophesying, or, A Treatise Concerning the Sacred and Only True Manner and Method of Preaching*, in *Works*, 10:356.

[4] Thomas Adams, "Meditations upon Some Part of the Creed," în *The Works of Thomas Adams* (1862; repr., Eureka, Calif.: Tanski, 1998), 3:224.

[5] Citat în Packer, *A Quest for Godliness,* 103.

[6] Samuel Rutherford, "Epistle 29. To the Lady Kilconquhair,"

în *Joshua Redivivus*, *Or, Three Hundred and Fifty-Two Religious Letters, by the late eminently pious Mr. Samuel Rutherford, Professor of Divinity at St. Andrews* (Glasgow: William Bell, 1796), 60.

[7] Owen, *Christologia*, în *Works*, 1:27.

44.

CUM AR TREBUI SĂ ÎNCEPEM SĂ CITIM SCRIERILE PURITANILOR?

George Whitefield a scris despre puritani și scrierile lor următoarele cuvinte:

> Puritanii [erau] lumini înflăcărate și strălucitoare. Când au fost alungați prin infama Lege de Sf. Bartolomeu [Legea Uniformității, n.tr.] și alungați din slujirile lor pentru a predica în hambare și pe câmpuri, pe drumuri și la garduri, ei au scris și au predicat într-un fel aparte, ca niște oameni cu autoritate. Deși sunt morți, ei încă vorbesc prin scrierile lor, căci o ungere aparte le însoțește scrierile chiar și în ceasul de față; iar în ultimii 30 de ani am observat că, pe măsură ce religia adevărată și vie a renăscut, fie acasă, fie pe meleaguri străine, au fost căutate tot mai mult scrierile puritane vechi și bune, ca și autorii de aceeași factură, care au trăit și au murit în părtășie cu Biserica Angliei...
>
> Lucrările lor continuă să-i laude la porți și, fără să pretindem că avem duhul profeției, putem îndrăzni

> să afirmăm că ele vor trăi și vor înflori atunci când lucrările moderne de orientare contrară, în ciuda podoabelor lor strălucitoare și poleite, se vor ofili și vor muri în aprecierea celor a căror înțelegere s-a deschis pentru a discerne ce se apropie cel mai mult de standardul Scripturii.[1]

Dacă ești la început în lectura puritanilor, încearcă să începi cu seria *„Puritan Treasures for Today”,* publicată de Reformation Heritage Books. Acestea sunt lucrări puritane scurte, de aproximativ o sută de pagini fiecare, în care fiecare propoziție a fost editată (fără a sacrifica ideile!) în engleza contemporană, astfel încât să pară ca și cum ar fi fost scrise ieri. Poți începe, de exemplu, cu *Holy Meditation* (Thomas Manton), *The Blessed and Boundless God* (George Swinnock), *A Perfect Redeemer* (William Perkins), *Special Providence for Anxious Souls* (Obadiah Sedgwick) și *A Blessed Hope* (Thomas Manton). Această serie ușor de citit îți va arăta imediat cât de mișcătoare și profundă este spiritualitatea puritanilor prin comparație cu cea mai mare parte a materialului creștin superficial disponibil astăzi în majoritatea librăriilor creștine.

După ce ai prins gustul conținutului bogat al scrierilor

puritane, treci la citirea titlurilor puritane originale, nee-ditate. Îți recomandăm să începi cu *Heaven Taken by Storm* de Thomas Watson, *The Fear of God* de John Bunyan, *Keeping the Heart* de John Flavel, *Precious Remedies against Satan's Devices* de Thomas Brooks și *Glorious Freedom* de Richard Sibbes; apoi, în cele din urmă, treci la scrierile lui John Owen, Thomas Goodwin și Jonathan Edwards, care vor fi ceva mai provocatoare.[2]

Pentru surse care te introduc în stilul de viață și teologia puritană, începe cu *Worldly Saints: The Puritans as They Really Were* de Leland Ryken (Grand Rapids: Zondervan, 1990), *The Genius of Puritanism* de Peter Lewis (Morgan, Penn.: Soli Deo Gloria, 1997); *Who Are the Puritans? And What Do They Teach?* de Erroll Hulse (Darlington, England: Evangelical Press, 2000); și *A Quest for Godliness: The Puritan Vision of the Christian Life* de James I. Packer (Wheaton, Ill.: Crossway Books, 1990). Apoi treci la *Meet the Puritans: A Guide to Their Lives and Books* (Grand Rapids: Reformation Heritage Books, 2025), care îți oferă scurte rezumate ale vieților a aproape 150 de puritani și un scurt rezumat al celor 700 de titluri puritane republicate în intervalul de 50 de ani dintre 1956 și 2005,

împreună cu volumul asociat, de Joel R. Beeke și Mark Jones, *A Puritan Theology: Doctrine for Life* (Grand Rapids: Reformation Books, 2014), care prezintă învățătura puritanilor în 50 de domenii tematice diferite, și apoi arată cum au aplicat ei învățătura în diverse aspecte ale vieții practice.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] George Whitefield, prefața la *The Works of That Eminent Servant of Christ Mr. John Bunyan,* 2 vol., ed. 3. (London: W. Johnston, 1767), 1:iii-iv.

[2] O parte dintre aceste scrieri sunt traduse și publicate în limba română la diverse edituri, chiar dacă uneori în ediții prescurtate sau reeditări. Un bogat material scris de autori puritani se găsește disponibil online pe portalul Editurii MAGNA GRATIA – n.tr.

MAGNA GRATIA

Noi vestim Evanghelia harului

Asociația MAGNA GRATIA este o organizație creștină non-profit care își concentrează eforturile pe proclamarea Evangheliei prin literatură consecventă doctrinar, prin evanghelizare și echiparea bisericilor evanghelice de limba română.

Dacă ai fost binecuvântat citind această carte, poți ajuta la binecuvântarea altor credincioși, astfel:

1. Recomandă mai departe această carte!
2. Scrie o recenzie pe pagina noastră de internet de unde ai descărcat această carte.
3. Vizitează pagina noastră de internet la **magnagratia.org** și află mai multe despre lucrarea noastră, și citește GRATUIT cele peste 450 de cărți ale unora dintre cei mai buni autori creștini din istorie.
4. Rămâi conectat la noutățile MAGNA GRATIA vizitând profilele noastre de social media și abonându-te la noutăți pe email, așa încât să fii anunțat când publicăm resurse noi.
5. Roagă-te pentru noi.
6. Donează și ajută-ne să mergem mai departe. Donațiile se pot face online pe pagina noastră de internet.

Pentru orice alte informații, scrie la contact@magnagratia.org.

magnagratia.org